

TIGHT BINDING BOOK

**TEXT FLY
WITHIN THE
BOOK ONLY**

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198205

UNIVERSAL
LIBRARY

ದಿ ನಾ ರಿ

ಹೊಯಿಸಳ

ಸತ್ಯಶೋಧನ ಪ್ರಕಟನ ಮಂದಿರ

ಕೋಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ

ಬೆಲೆ : ೧—೪—೦

[ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ]

ಮುದ್ರಕರು

ವಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಅಂಡ್ ಕೋ.,

ಕೋಟೆ : ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

ನ ಮ ಸ್ತಾರ

ಕಂಚಿನ ಕನ್ನಡಿಯ ಕನಕಿಯ ಸಂಗಡಲೆ ಈ ದಿನಾರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ದಿನಾರಿ ಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಭಿಕಾರಿ ಪ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಗರರಕ್ಷಕನಾದವನಿಗೂ ಅನೇಕ ರಸನಿಮಿಷಗಳು ಒದಗಿಬರಬಹುದೆಂದು ಅದರ ಸೂಚನೆ. ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಕೂಟದವರ ಕಿರುಕುಳಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದವನು ದಾರಿಬದಲಾಯಿಸಿ ಗಡಿಯಾರ ರಿಪೇರಿಗಾರನ ಪತ್ನಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೇದುಬಿಟ್ಟಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹಲವು ! ವೈಸೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯವರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಮನರಂಜನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಅಥವಾ ಚಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪಕಾರಮಾಡಿದರು. ಗುಂಡು-ಕುದುರೆಯ ಕತೆ. ಕನ್ನಂಬಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರ. ಭಯನಿವಾರಣೆಯನ್ನು 'ಕಥಾ ಸಂಕಲನವಾದ ಮಧುವನ'ದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನರನಾರಿಯರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಕೊಡವೆ ಇದ್ದು, ಸತಿಪತಿ ಸರ್ಪಜೀವಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವಾದರೆ ಹೊಸದೊಂದು ಪ್ರಪಂಚದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಂತಾಗುವುದು. ಹಿಂತಿರುಗಿದಕೋತಿಯನ್ನು ಓದಿದವರು—ಇದೇನು ನಂಬುವ ಹಾಗೆಯೇನಯ್ಯಾ !—ಎಂದು ಸಂದೇಹಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮರೆ ಮಾಚುವುದೇನಿದೆ ! ಕತೆಯಲ್ಲಿನ ಕೋತಿಯೇನೋ ದಿಟ ; ಆದರೆ ಅದರ ಬಾಲಮಾತ್ರ ಊಹೆಯ ಭಂಡಾರದ್ದು ! ಇನ್ನುಳಿದುದು ಬಿಂದುಮಾಧವ-ಮೊದಲನೆ ಮಹಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆಯಿತಂತೆ ! ಇದನ್ನು ಜಯಕರ್ಣಾಟಕದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಸಮಾರಾಧನೆಗೆ ನೆರವಾದ ಪತ್ರಿಕ, ಮುದ್ರಕ, ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಕ ಮಹನೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರಾವಣ ಬಂದಿದೆ. ಮಳೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವ ಸಮಯ. ಒಡೆದ ಭಾರತ ವೆಲ್ಲ ಪಾದರಸದಂತೆ ಒಂದಾಗಿ ತ್ರಿವರ್ಣರೂಪಂಡಾ ಏರಿಸುವ ಸುಸಮಯ !

ಹಳೆಯ ರಸವೇ ಹೊಸಚಿಗುರಾಗಿ, ಮೊಗ್ಗಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವ ಸರ್ವಜಿತು ಸಮಯ. ಇಂಥಾ ಸುಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಜೈಹಿಂದ್ ಎದ್ದುತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ಸಂಚಾರವಾದರೆ ಆಗ್ಗೆ ರಸಗುಳ್ಳಗಳನ್ನೇ ನಿಮಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು—ಮೊದಲು ಯಾವಕತೆ ಓದುವಿರಿ ? ದಿನಾರಿಯೋ ? ಬೇಡ, ಬಿಂದುಮಾಧವನಿಂದ ದಿನಾರಿಗೆ ಬನ್ನಿ—ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿಗೆ—ಅಥವಾ, ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತ.....

ಬೆಂಗಳೂರು
೮-೮-೧೯೪೭

ಹೊಯಿಸಳ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

				ಪುಟ
೧. ದಿನಾರಿ	೧
೨. ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್	೧೩
೩. ಗುಂಡು	೩೫
೪. ಭಯನಿವಾರಣೆ	೫೦
೫. ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಕೋತಿ	೬೧
೬. ಬಿಂದುಮಾಧವ	೭೮

೧. ದಿನಾ ರಿ

“ಇಡ್ಲಿ, ಚಟ್ನಿ, ಇಡ್ಲಿ!” ಎಂತ ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಬೈಸಿಕಲ್ ಮೇಲೆ ಬಂದವನು ಹೊರಟುಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ತನ್ನ ಎಡ ಕಿಡಿದು; ಆದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ದಿಲೇರಖಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದ.

ದಿಲೇರ್ ಹೇಳಿದ—“ಖಬರ್‌ದಾಡ್ ಇಡ್ಲಿಖಾನ್, ರಫಾನಿಸಿ ಬೆಟ್ಟುನ್ ಪೋಲಿಸ್‌ಹಾನ್! ಯಾಕೋ ಬಂದಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ? ಸರ್ಕಲ್ ಸ್ಟಾಂಡಲ್ಲಿ, ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಪೋಲಿಸ್, ಬೆದರಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಜನಾಬ್ ಚಟ್ನಿ!”

ಇಡ್ಲಿ ತಂದವನು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದ—“ಹೊಸದಾಗಿ ಹೂಡಿದ ಹೋರಿ ಯಾದರೆ ಬೆದರಿತಪ್ಪ. ನಾನು ಹಳೇ ದಫೇದಾರ್ ಹುಲ. ನನ್ನ ಮೀಶೆ ನೋಡೋ ಬೆಕ್ಕಾಗಿರಬಹುದು ಬಿರುಸಾಗಿದೆ. ಪಾಪ, ಆ ಹೆಣ್ಣು, ಸಂಕಟ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳಿತು.....ನಿನಗೆ ಈ ದಿನ ಮೊಟ್ಟೆನೂ ಕೊಡದೆ, ರೊಟ್ಟಿನೂ ಕೊಡದೆ ಕಳಿಸಿದಳಂತೆ ಹಾವೇನೋ! ಅಯ್ಯೋ ಚಿಗುರು ಮೀಸೆ ಸರ್ದಾರ ಕೈಕಾಲು ಸೋಲುತ್ತಾಂವೊ! ಈಗ ಈ ಇಡ್ಲಿ ತಿನ್ನು, ಈ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಕೈವರಿಸಿಕೊ, ಈ ಚಕ್ಕೋತನ ತೊಳೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕ್ಕೋತಾ ನಿಂತಿರು, ಕಾದುಕೊಂಡಿರು. ಜಟಕ ಬಂದರೆ, ಬಸ್ ನಿಲ್ಲಿಸು. ಹೆಂಗಸರು ಬಂದರೆ ಕಾರ್ ನಿಲ್ಲಿಸು. ವಿಶೇಷವಾಡು ಜೋರಾಗಿ!” ಹೀಗೆಂದು ಒಂದು ಕಟ್ಟುಬೀಡಿ ಒಂದು ಬೆಂಕಿ ಪೊಟ್ಟಿ ಕೈಲಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ.

ದಿನಾರಿ ನೂರ್ ಈ ಸರ್ಕಲ್ ಸರದಾರನ ಹೆಂಡತಿ. ಅವಳೇ ಇಡ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ್ದವಳು. ಇಡ್ಲಿ ತಂದವನು ಕಾಸು ಇಸುಗೊಳ್ಳದೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಮುಂದೆ ಹಿಂದೆ ಎಡಬಲಗಳಿಂದ ಕಾರು, ಸೈಕಲ್ಲು, ಚಕಡಾ, ಲಾರಿ, ರಿಕ್ಷಾ ಮೊದಲಾದ್ದರ ನಡುನಡುವೆ ಚಿಕ್ಕಿಪಿಳ್ಳಿ, ತಾಯಿ ತಂದೆ, ರಿಟ್ಟಿ ಸೋಮ ಯಾಜಿ, ಮುಮುಕ ತದಕ, ಮೊದಲಾಗೆಲ್ಲ ಬರುವರು—ಒಂದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಾರು, ಎಷ್ಟು ಜನ, ಎಂತ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ದಿಲೇರಖಾ, ದಿನ ದಿನವೂ ಇಂಥಿಂಥಾ ಕಡೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟೇ ಕಾರು, ಇಷ್ಟೇ ಜಟಕ, ಇಷ್ಟೇ ಜನ ಬಂದಾರೆಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆ ಸರ್ಕಲ್ ನಲ್ಲಿ ಆ ಸಿಮೆಂಟ್ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಟನ್ ಗಿಡಗಳ ನಡುವೆ ಅವನೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ. 'ಸ್ವಾಪ್-ಚಕ್ರ' ತೋರಿಸಿದರೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು, ಕೈಯಾಡಿಸಿದರೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಪೀಪಿ ಊದಿದರೆ ಹಂತಿರುಗಬೇಕು, ಯಾರಾದರೂ ಸರಿ. ಆ ದಿವಸ ದಿನಾನ್ ಬಹದ್ದೂರರ ರೋಲ್ಸ್ ರಾಯ್ ನಂಥಾ ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ, ಪೋಸ್ಟರನ ಹತ್ತಿರ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಆಗ ವಾಪ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ದಿನಾನ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ? ಅವರು ತಾವೇ ಇಳಿದು ಬಂದು ತಮ್ಮ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ತೋರಿಸಿ, ಪೋಸ್ಟರನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ, ತಾವೇ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ರಾಂಗ್ ಸೈಡು, ಓವರ್ ಲೋಡು, ಹೀಗೇ ಏನೇನೋ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಎಂಥೆಂಥವರೆಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾರಿ ದಿಲೇರನ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದವರು ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಅವನನ್ನು ಮರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಇರದೆ ಮುಂತೆ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾನೂನುವಂತನೆಂದು ಇವನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ದಿನಾರಿಯ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ಹೂವು ಮೊದಲಾದ ಕಾಣಿಕೆಗಳು ಇಟ್ಟಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ದಿಲೇರ ಕಾಸೆಂದೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಅವನ ಹಿರಿತನ.

ಐದು ಹಾದಿ ನಡುವೆ ಮೆಟ್ಟಲುಗದ್ದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಬಾಕಿ ತೊಡಿಸಿ, ಪೇಟೆ ಇಟ್ಟು, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಲಠಿ, ಜೇಬಲ್ಲಿ ಪೀಪಿ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಆನೆ ಬೂಡ್ಲು, ಕೈಯಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಾಪ್-ಚಕ್ರ' ಕೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಆಯಿತೆ ಅವನೊಬ್ಬ

ಮಹಾ ಅಧಿಕಾರಿ, ಚಲ್ತಿ ದುನಿಯಾದಲ್ಲಿ! ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾದಿಗಳು ಸೇರುವ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲುವ ಯಾವ ಮಹಾಧಿಕಾರಿಗೂ ಆತನು ಸರಿಸಮ.

ಅವನೇ ಪ್ರೇಲೀಸ್ ರಾಜ. ದಿನಾರಿಯ ರಾಜ-ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಸಂಚಾರೀ-ಪ್ರಜೆಗಳ-ರಾಜ ಇಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಗುರುತಾದ ಮೂರ್ತಿ. ಅವನಂಥಾ ಪ್ರೇಲೀಸನೇ ಪಾಲಿಸುವಾತ ನಗರವನ್ನು- “ಶಿವಾಸ್ತೀ ಪಂಥಾನಸ್ಸಂತು”-ಎಂಬುದು ದಿಟವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ಹಾದಿ ಯಲ್ಲೇ ಹೋಗಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ನನ್ನ ಕೈ ನೇರದ ಹಾದಿ, ನನ್ನ ಬಲವಂದು ಹೋಗಿ!”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರೇಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿ....ಜನರ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದಲೇ ಅವರ ಮನೋಗತವನ್ನು ಅರಿಯಬಲ್ಲ! ರಾಜರೀವಿ ಯಿಂದ, ಸಲವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವವನ್ನು ಅವನು ಮಾತಾಡಿ ಸುವುದಿಲ್ಲ. ಧಿಕ್ಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒದ್ದುಕೊಂಡು ನಡೆವವನು ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ತನ್ನ ವಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕುವವನೆಂದು ದಿಲೇರನಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಹಗಲು ಹುಂಗಾಲಮೇಲೂ ರಾತ್ರಿ ಮುಂಗಾಲಮೇಲೂ ಭಾರ ಊರಿ ನಡೆಯುವಂಥಾ ಕೊರಮನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇಲೀಸನಿಗೆ ವಾಹನಗಳ ಹಿಂಭಾಗ ಮುಂಭಾಗಗಳಮೇಲೂ ಹಾಗೇ ತಿರುಗುವವರ ಹಿಮ್ಮಡಿ, ಮುಮ್ಮಡಿಗಳಮೇಲೂ ಕಣ್ಣು. ಅಂತೂ ಪ್ರೇಲೀಸು ನಗರ ಕ್ಷಾಂತು ನಯನ.

ಇಂಥಾ ದಿಲೇರಖಾನ್ ಒಮ್ಮೆ ಬೀದಿಯ ಭಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ಗುರುತರಿಯದೆ ಚೌಕದ ಚದುರನಾಗಿದ್ದನು. ಬೀಡಿ ಸಿಗರೇಟು ತುಂಡುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹರಕಂಗಿಯ ಕಿಸೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ, ಹಸಿವಾದಾಗ ಹಣ್ಣುಂಗಡಿಗಳೆದುರಿ ನಲ್ಲಿ ಹೊಂಚುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾದಿದ್ದ, ರೊಟ್ಟಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾಕ ಹೋಟಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿ ಮೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಾವುದಾದರೂ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಗೆ ನಾಯಿಗಳ ಕೂಗೇ ಉವಡ ಅವನಿಗೆ. ನಲ್ಲಿಯ ಬಳಿಯೇ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ವಿಲಕ್ಷಣ ಮಾಟವಿತ್ತುಬಿ-ಳಕಿತ್ತು. ಯಾರಾದರೂ

ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟು ಕೈಲಿ
ದ್ದದ್ದು ಏನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟುಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಡೆಗೊಬ್ಬ ಜಟಿಕಗಾಡಿಯ ಮಾಲೀಕನು ಈ ಭಿಕಾರಿಯನ್ನು ತನ್ನ
ಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಆಗಲೂ ಮನೆ ಸೇರದೆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲೇ ಮಲಗು
ತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಟಿಕ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಕಲಿತನು. ತುಂಬ ಬಾಡಿಗೆ ಹಣ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಈತನನ್ನು ಬಿಡುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ
ಆತನಿಗೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬಸ್ಸು ತೊಳೆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ
ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಸಾಹುಕಾರನು ಈ ಬಾಲಕನಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ತೋರಿಸು
ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡಕ್ಟರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ರುಜು
ಮಾಡುವಷ್ಟು ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತನು ಈ ದಿಲೇರ್‌ಖಾನ. ಅದೂ ಏನು ಬಹಳ
ವಲ್ಲ ಖಾನ್ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ. ಖಾನ್ ಆಗಾಗ್ಗೆ
ಸ್ವಿಯರಿಂಗ್ ಹಿಡಿದು ಗಿಯರಿಂಗ್ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಇಡೀ ಬಸ್ಸನ್ನೇ
ತೊಳೆಯುವ ಹೆಳ್ಳದಿಂದ ರಸ್ತೆಯ ವರೆಗೆ ನಡೆಸುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತನು.

ಅವನು ಖಾನ್ ಆಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಯಾರ ಮಗನೋ, ಮಹಾ
ದೇವನ ಯಾವ ಹೆಸರಿನ ಭಕ್ತಿಕಾಸಾರದ ಕಮಲವೋ, ಈಗ ಯಾವ
ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆ ದೇವನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೋ ಅವನೇ ಅರಿಯನು. ಕಂಡ
ವರು ಇವನ ಚರ್ಯದಿಂದ ಇವನು ಮಹಮದೀಯನಿರಬಹುದೆಂದರು.
ಈ ಬಾಲಕನ ದರ್ಪವೇ ಇವನಿಗೆ ಖಾನ್ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು.
ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಈ ಮೂರ್ತಿಯು 'ಖಾನ್' ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅಂತು ದಿಲೇರನು
ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದನು.

ಬೀಡಿಯಾಗಲೀ, ಸಿಗರೇಟಾಗಲೀ, ಘನನಾಗಿ ಸೇದಿ, ಗಂಭೀರ
ವಾಗಿ ನಿಂತು ಅದರ ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಿಯ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೇ ನೋಡು
ವಂತೆ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಹರಕಲು ಪಾಯಿಜಾಮ, ಕೊಳಕಲು ಶರಟು, ಚಂದಿ
ಚಂದಿ ಕೋಟಾದರೂ ಮೋಟಾರು ಸೀಟಿನ ಬುಡದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಇಸ್ತ್ರಮಾಡಿ
ಕೊಂಡು ಬಸ್ಸಿನಂತೆ ಹೊಸ ಊರಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವನು. ಅವನ ಕ್ರಾಪು,
ಅವನ ಮಾತು, ಅವನ ರೀತಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಬೆರಗಾಗಿ
ಅವನ ತಿಂಡಿತಿರ್ಥವೆಲ್ಲ ಜರುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹುಡುಗನ ಗುಣಕ್ಕೆ

ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಕೊಡಿಸಿ ಡ್ರೈವರ್ ಪದವಿಗೆ ಏರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಾಗ, ಆ ಜಾಗವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಯವಾದನು : ದಿಲೇರನಿಗೆ ಯಾವ ಬಂಧನವೂ ಸೊಗಸದಿತ್ತು.

ಜನಮೆಚ್ಚಿನ ಹರೆಯನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಈತನು ಒಮ್ಮೆ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ಬಹು ಗದ್ದಲ. ಹೋಗಿಬರುವ ಮೋಟಾರುಗಳ ಹೊಂಕಾರಗಳು. ಹ್ಯಾಟಿತಿ ಇಳಿಸಿ ಕೈಕುಲುಕಿ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಓಡಾಡುವವರ ಸಡಗರ. ಖಾನನು ನೋಡುತ್ತನಿಂತಿದ್ದವನು, ಅದಾರೋ ಬಂದವರಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸೆಲ್ಯೂಟ್ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಾರಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದಾತ “ಮೈ ಹೂಂ ಗುಲಾಮ್‌ಷಾ !”

—ಹಾಂ ! ಧೇದಾಲತ್ ಹೈ !

—ದೇರ್ ಹೋಗಯಾ !

—ಯೆಸ್ !

—ಅಪಕಾ ಅಜಗಂಟ್ ಕಾಂ ಹೈ ?

—ನೋ !

—ಯೇ ಕಾರ್‌ಮೇ ಬೈಟ್‌ಕರ್.....ಜರಾ

—ಫೈಡ್‌ಮೇ ವಾರ್ಕ್ ಕರ್ನಾ ?

—ಎಸ್, ಎಸ್, ಗುಡ್ ಯಂಗ್‌ಮ್ಯಾನ್ !

—ಫ್ಯಾಂಕ್ಸಾ ಸರ್ !

ಖಾನನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲೀಷೂ ಅಷ್ಟೆ ! ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ ನಡೆಸುವುದಂತೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಗುಲಾಮ್‌ಷಾ ಬೇಗ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಸ್ಟಿಯರಿಂಗ್ ಚಕ್ರ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಹಿಂದುಗಡೆ ಮತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಖಾನ್ ಮಾತಾಡದೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು. ಒಳ್ಳೇ ಗಾಡಿ ಝಂ ಎಂತ ಎದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು. “ಪೋಲೀಸ್ ಹೆಡ್ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಜಾನಾ ಹೈ ?” ಎಂದು ಗುಲಾಮ್‌ಷಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಸಿಗರೇಟ್ ಹಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು. ಖಾನ್ ಗಾಡಿ ನಿಧಾನಿಸಿದನು. ಗುಲಾಮ್‌ಷಾ ಕೇಳಿದರು—“ಕ್ಯಾಹೂ ?” ನಮ್ಮ ಖಾನನೆಂದನು—“ಲೈಸೆನ್ಸ್ ನೈಹೈ !” ಗುಲಾಮ್‌ಷಾಹರಿಗೆ ಆಗ ನೆನಪಾಯಿತು, ಈತನು ಎಂದಿನ ಡ್ರೈವ

ರಲ್ಲವೆಂದು. ಅವರೆಂದರು—“ ಪರವಾ ನೈ, ಮೈ ದಿಲಾತುಂ ಲೈಸೆನ್ಸ್. ಮೆಹರ್ ಬಾಫೆ ಚಲಾವ್ ! ”

ಗಾಡಿ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಏನೇನೆಲ್ಲ ಮಹತ್ತರದ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಈಗ, ಖಾನಸಿಗೆ ಮನಸಾಮಾನ್ಯ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಕಾರನ್ನು ಬಿಡದಂತೆ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲೋಣವೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಾಹುಕಾರರು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಮೋಟಾರೊಳ ಗಿದ್ದ ಹರೆಯ ಖಾನನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದರು. ದಿಲೇರನು ಒಳಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ, ಒಬ್ಬಳು ಹರೆಯದ ಹೆಣ್ಣು ಟೀ, ಟೋಸ್ಟ್, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದು ಪುಟ್ಟ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು. ತಿಂಡಿ ತೀರ್ಥವಾದ ನಂತರ ಗುಲಾಂಷಾಹು, ಅವನರದ ಕೆಲಸವಿವೆಯೆಂದು ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ, ತಮ್ಮನೆಯ ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಏನೋ ಹೇಳಿಹೋದರು.

“ಮೇರ ನಾಮ್ ಹೈ ದಿನಾರಿ !”—ಎಂತ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಆರಂಭಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಖಾನ್ ಹೆಸರು, ಕುಲಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಈ ಹರೆಯನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಲಜ್ಜೆ ಆವರಿಸಿತು. ಏನೂ ಹೇಳಲಾರದೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಆ ದಿನದ ಊಟ ಕಳೆದಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಗೆ ರಿಕಾಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಬಂದು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅದೇ ಗುಲಾಂಷಾಹರ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು.

ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಬರಲಿಲ್ಲ. ಪರಪುಟ್ಟನಾಗಿ ಬೆಳೆದವನು ಇಂದು ಯಾವ ಮನೆತನದ ಹೆಸರನ್ನೂ ಅರಿಯದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಸರೇ ಅವನಿಗೆ ಅರಿಯದು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗುಲಾಂಷಾಹ ಸಾಹುಕಾರರು ಕೇಳಿದರೆ ಏನೆನ್ನು ಬೇಕೆಂದೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿದನು. ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಸರೊಂದಾದರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಲೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ದಿನಾರಿಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸಿದ್ದುದರಿಂದ ದಿಲೇರಖಾನ್ ಎಂತ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಸರಿಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಸ್ಥಿರಮಾಡಿ, ಉಳಿದೆಲ್ಲವನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿದರಾಯಿತೆಂದುಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದವನಿಗೆ. ದಿನಾರಿಯ ಕರೆಯಿಂದಲೇ

ಮಾರನೇ ದಿನ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಹೆರೆಯನಿಗೆ ಇಂಥಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಪಾಟವಾಗಿದ್ದರೂ, ಗುಲಾಂ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ, ದಿನಾರಿಗೂ, ಈತನನ್ನು ಕಂಡು ತುಂಬಾ ಕನಿಕರಪಡುವಂತೆ ಆಯಿತು.

ದಿಲೇರನು ಗುಲಾಂಷಾಹರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಂಟಿನಂತೆ ನಿಂತರೂ, ತನ್ನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಪ್ಪರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನು. ಗುಲಾಂಷಾಹರು ದಿಲೇರನನ್ನೂ ದಿನಾರಿಯನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದೂ ಸ್ಥಾನದ ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಂತಿದ್ದು ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ದಿಲೇರನು ತನ್ನ ಓದಿನ ಜತೆಗೆ ಮೋಟಾರು ಮತ್ತು ವಿಮಾನಗಳ ಒಳಹೊರಗನ್ನೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಲೋಕಾನುಭವ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಗುಲಾಂಷಾಹರು ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಿಂತರು. ಆದರೆ ದಿಲೇರನಿಗೆ ಏನುಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಅರಿಯದಾದರು. ಅವರ ಮಗಳೂ ಹೆರೆಯನೂ ಇದುವರೆಗೂ ಕೇವಲ ಅಪ್ಯಾಜ ಮೈತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು. ಈಗ ಅವರನ್ನು ಬೇರೆಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವರಿರ್ವರಿಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವಾದರೆ ಹೇಗಾ ದೀತು? ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿಯ ಕೆಲಸವೊಂದನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಸರಿಹೋದೀತೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ದಿನಾರಿಯು ಇಷ್ಟದಂತೆ ದಿಲೇರನ ಸಂಗಡ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ದಿಲೇರನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಪೋಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ದಿಲೇರನಿಗೆ ಮೊದಲಿಂದ ಪೋಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗೌರವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾನ್ಸ್ಟೆಬಲ್ ಆದರೂ ಆಗಿರಲು ಒಪ್ಪಿದನು. ಗುಲಾಂಷಾಹ ಹಿರಿಯ ನೌಕರರಿಗೆಲ್ಲ ಗೌರವದ ಗೆಳೆಯನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಮಾತು ನಡೆಯುವಂತಿತ್ತು; ಇದುದರಿಂದ ದಿಲೇರನನ್ನು ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ- ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಂಚಾರೀ ವಾಹನಗಳ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡುವುದನ್ನು, ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದೂ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವನು ಬೀಳು

ತ್ತಿರುವನೆಂದೂ ಹಾಗಾದರೆ ದಿಲೇರನ ಭವಿಷ್ಯದ ಅಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು.

ದಿನಾರಿಯು ಇಷ್ಟದಂತೆ ಗುಲಾಂಷಾಹರ ಬಂಗಲೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಮನೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿಯಾಯಿತು. ಅದೇ ಸಂಸಾರ ಪಾತೆಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದಾದ ಒಂದು ಗುಲಾಬಿಯು ಉದ್ಭವವಾಗಿ “ಫೋಬಿ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ “ವಾ” ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು.

“ಫೋಬಿ”ಮಾಡದ ತುಂಟತನವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಪೋಲೀಸ್-ಪೇಟೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಅದರಮೇಲೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸುರಿದು, ಸಿಹಿಯೇ ನೋಡೆಂದು ಅಪ್ಪನ ಬಾಯಿಗೆ ತುರುಕಿತ್ತು. ಆ ದಿನ ಅಫರಾನ್ಸ್ ಮೂರು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ಕಲ್ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಪುನಹಾ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದು? ಪೋಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧ ಬಹಳ. ಹೇಳಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಹುಕುಂ ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಅದರೆ ಈಗ ಸರಿಯಾದ ಡ್ರೆಸ್ಸೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಅಯ್ಯೋ ಏನುಮಾಡಿದೆಯೇ ಫೋಬಿ!” ಎನ್ನುತ್ತ ದಿಲೇರ ಅಳಲಾರಂಬಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ಯಾವನಾದರೂ ಅಗಸನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಪೇಟಾ ಒಗೆಯಿಸಿ ಅನಂತರ ಇಸ್ತಿಮಾಡಿಸಿ ಮತ್ತದನ್ನು ಯಾರ ಕೈಲಾದರೂ ಸುತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ದಿನ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಂಗಡ ಯಾರು ಯಾರು ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಓಡಾಡುವರೋ ಕಾಣದಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಯಂ ಗುಲಾಂಷಾಹರೇ ಬರಬಹುದು. ಏನುಮಾಡಿದರೆ ಸರಿಹೋದೀತೆಂದು ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ದಿನಾರಿಯು ಒಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ದಿಲೇರನು ಸ್ವಲ್ಪ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಅಗಸನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು—ಪೇಟೆದ ಪುನರವತಾರಕ್ಕೆ.

ಇತ್ತ ದಿನಾರಿಯು ಸರ್ಕಲ್ ಡ್ಯೂಟಿಗೆ ಇನ್ಚಾರ್ಜಾದರೂ ಕಳುಹಿಸೋಣವೆಂದು ತನ್ನ ನೆರೆಹೊರೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಸರ್ಕಲ್ ಸರದಾರರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದವರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ದಿನಾರಿಯು ತನಗಾಪ್ತಳಾದ ಬೀಬಿಯೊಬ್ಬಳ ಬಳಿ ಫೋಬಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ತನ್ನ ತನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಗಂಟುಕಂಟಿಕೊಂಡು ಹುಕುಂ ಕಾಗದವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋದಳು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿತಡೆಯಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಒಳಗೆಹೋಗಿ ಮೈತೊಳದು, ಸಂಜೆಯ ಸೂರ್ಯನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, ನಮಾಜ್‌ಮಾಡಿ ಖುದಾ ಗಂಡಾಗುವ ಶಕ್ತಿಕೊಡೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಗಂಡನ ಪೋಷಾಕನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೂದಲನ್ನೂ ಹಣೆಯನ್ನೂ ಮುಚ್ಚುವಂಥ ಹ್ಯಾಟೊಂದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು.

ಸರ್ಕಲ್‌ಗೆ ತಲುಪುವ ವೇಳೆಗೆ ಡ್ಯಾಟಿ ಸಮಯ ಮೀರಿತ್ತು. ಯಾರೋ ಹೊಸ ಕಾಫ್ಟೆಬಲ್ಲೋ ಏನೋ, ಎಂದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದವನು ಆರ್ಡರ್ ಚೀಟಿನೋಡಿ ದಾರಿಕೊಟ್ಟು, ಸೀಟೆಹಾಕುತ್ತಾ ಬೀಡಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಸಂಜೆ ಆರರಿಂದ ಏಳರವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಬೂಡ್ಡು ಕಚ್ಚಿದ ನೋವೂ, ಸೀರೆಯಮೇಲೆ ಡ್ರೆಸ್‌ಹಾಕಿದ ಸೆಖೆಯೂ, ಕೈ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ ದಣಿವೂ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಬರಬೇಕೇ ಪೋಲೀಸ್ ಸೂಪರ್‌ಇಂಟೆಂಡೆಂಟ್, ತನ್ನ ತಂದೆ ಗುಲಾಂ‌ಷಾಹರ ಸಂಗಡ! ಕಾರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋದವರು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ಹೈಸಲ್” ಮಾಡಿದರು. ಸೂಪರ್ ಆಫೀಸರು ಪೀಪಿ ಉದಿದರೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೇನೋ ಈಕೆಗೆ ಗೊತ್ತು, ಆದರೆ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಆ ಸರ್ಕಲ್ ಗದ್ದುಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವಳು ಗಂಡಾಳಲ್ಲ—ಈ ನೂತನ ಪೋಲೀಸ್! ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ “ಹೈಸಲ್‌ಮಾಡಿ” ಸೂಪರ್‌ಇಂಟೆಂಡೆಂಟ್‌ರೇ ಕಾರಿಳಿದು ಬಂದರು. ಪೋಲೀಸ್ ವೇಶದ ದಿನಾರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಂಬ ಧೈರ್ಯಹೇಳಿಕೊಂಡು, ದೇಹವನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಗದ್ದುಗೆಯ ಒಂದು ಹಂತ ಇಳಿಯುವವೇಳೆಗೆ ಆಫೀಸರ್ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟರು ಅಲ್ಲಿಗೆ!

ದಿನಾರಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು ನೆಟ್ಟಗೆನಿಂತು ಸೆಲ್ಯೂಟ್‌ಮಾಡಿದು ಜೇಬಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಆರ್ಡರ್ ಕಾಗದವನ್ನು, ಅವರ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದಳು ಹ್ಯಾಟೊಂದು ಜಗುಲಿಯ ಟೋಪಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ದಿನಾರಿಯ ಕಾಡಿಗೆ ಕಣ್ಣಾಗಲೀ ಹಣೆಯಾಗಲೀ ಆಫೀಸರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಆಗತಾನೆ ಶರಟು ತೋಳಿನಿಂದ ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಕರೀಪಟ್ಟಿ ಬಳಿ ಯೊಂದು ಮುಂಗೈಮೇಲೆ ತುಂಟ ಭೋಬಿಯ ಹಾಗೆ ನಿಂತಿತು. ಆಫೀಸರು ಆ ತುಂಟಬಳಿಯನ್ನು ನೇಡದಿರಲಿಲ್ಲ, ದಿನಾರಿಯು ತನ್ನ ಕಂಬದ ಬಳಿಗೆ ತಿರುಗಿಬಂದು, ಒರಗಿನಂತು, ಆ ಬಳಿಗೆ ಒಂದು ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟು ತೋಳಿ ನೊಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿಬಿಟ್ಟು, ನೆಟ್ಟಗೆನಿಂತು ಸಲಾಂ ಮಾಡಿದಳು.....

ಇತ್ತ ಸೂಪರ್ ಸಾಹೇಬರು ಕಾರೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೀಗೆಂದರು—“ಗಲ್ಲಿ ಹೋಗಯಾ! ಏಬೀ ಎಕ್ ಸಿಕ್ ಪೀ. ಸೀ. ಹೈ? ನೈತೋ ಎ ಕೋನ್!”—ಕಾರು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಇತ್ತ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಾರ್ನೇಬಲ್ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ದಿನಾರಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ಹೊಸಬನು ಸರ್ಕಲ್ ಮೂರನೇ ರಾಜನಾದನು.

ಇತ್ತ ದಿಲೇರನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ನೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಫೋಟೀ ಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಿನಾರಿಗಾಗಿ ಕಾದನು. ತನ್ನ ಡ್ರೆಸ್ಸಿ ಗಾಗಿ ಹುಡುಕಿದನು ಅಯ್ಯೋ ಇನ್ನೇನುಗತಿ ಇವಳೆಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅಗಸನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳೋ ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ಆಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಕೂಗಿದರು. ಮಬ್ಬು ಮಬ್ಬು, ರಾತ್ರಿಯ ಮುಂದಿನ ಮಂಕು ಮಬ್ಬು. ದನಿಯ ಪರಿಚಯವಾಗುವಂತಿದ್ದರೂ ಹ್ಯಾಟ್‌ವಾಲ ಹೊಸವ್ಯಕ್ತಿ.

“ಕೋಹೈ ಫರ್‌ಮೇ! ದಿಲೇರಾಹೈ ಫರ್‌ಮೇ? ಉನ್‌ಸೇ ಬೋಲೋ ಅಬ್ಬೀಚ್ ಜಾನಾವಡ್‌ತಾಹೈ, ಸರ್ಕಲ್‌ಕೇಪಾಸ್..... ಸೂಪರ್ ಸಾಹೇಬ್!.....” ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಒಳಗಿನ ಶಬ್ದವೆಲ್ಲ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಹೊಸ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತು. ಫೊಬಿ ದುರದುರ ನೋಡಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು “ಮಾ, ಮಾ,” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕೊಂಡಿತು.

ಪೋಲೀಸು ವೇಶಧಾರಿಯು ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಿತು. ಒಳಗೆ ನಿಶ್ಯಬ್ಧ, ಮಗು ಫೋಟೀ ಗುಲಾಬಿಯು ಕೊಂಕುಳಿಂದ ಇಳಿದುಹೋಗಿ ಒಳಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿ

ದೆಳಿದು ತಂದಿತು. ಆತ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಭೋಬಿಯು ಪುನಹಾ ಹೊಸವೇಶಧಾರಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಹ್ಯಾಟನ್ನು ತಾನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಆಗ ಕಿಲಕಿಲ ನಗುವಿನ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿತು.

ದಿಲೇರನು ತಲೆಯೆತ್ತಿನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಎದುರಲ್ಲಾರು ? ಇನ್ನಾರು — ದಿನಾರಿನೂ ! ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ಭಯವೆಲ್ಲ ಕರಗಿಹೋಗಿ ಅನಂದದ ಹೊಳೆಹಿಟ್ಟಿತು.

ಹೀಗೆ ದಿನಾರಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಸೇವೆಮಾಡಿ, ಅತನ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿದಳು.....

ಕೊಂಚಕಾಲವಾದನಂತರ ದಿಲೇರಖಾನನಿಗೊಂದು ಪತ್ರ ತಲುಪಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ :—

“ದಿಲೇರ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅನಂದವಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನನಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೀನೂ ದಿನಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲೇಬಂದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಈ ಬಂಗಲಿಯೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮದು ನಾನೂ ನಿಮ್ಮವನೇ ಆಗುತ್ತೇನೆ—ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪಿದರೆ ನೀನಿನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ಶುಕ್ರವಾರ ನಿನ್ನ ಡ್ಯಾಟೇ ಮುಗಿಸಿ, ನಾನು ಕಳುಹಿಸಿರುವ ಈ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನವಾಜ್‌ಮಾಡಿ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಬಾ, ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ಆಕಾಶವಿಮಾನವನ್ನೇ ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳುವಿಯಂತೆ, ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿಬರುವೆಯಂತೆ, ದಿನಾರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಯಿಸಬೇಡ. ಅವಳು ತಾಯಿಯನ್ನೇ ಕಂಡರಿಯಳು, ಅವಳೊಂದು ದಡ ಹತ್ತಿದುದನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ನನ್ನಸೆ ಪೂರೈಸಿತು. ಭೋಟೇ ಗುಲಾಬೀ ಎದುರಿಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ನನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ ನಿನ್ನದು. ನಿಮಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬದುಕಿಬಾಕಲು ತುಂಬಾ ದಿನಗಳಿವೆ. ಖುದಾ ನಿಮಗೆ ಪರೋಪಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಸ್ಸು ಕೊಡಲಿ.” ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡವರು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗುಲಾಂ ಷಾಹರ ಬಂಗಲಿಗೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ ತಲುಪಿದರು.

ಬಡವರ ಬಡತನದ, ಪಾಪಿಗಳ ತಬ್ಬಲಿತನದ, ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತವನಾದ ದಿಲೀರಖಾನನು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಮನೆ! ಹಸಿದವರು ನೊಂದವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ! ಅಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚುವ ನಾಯಿಗಳಿಲ್ಲ! ಇದೇ ಅವರ ಮನೆಯ ತಂತಿ ವಿಳಾಸ:—

“ಮಹಲ್ ದಿನಾರಿ ಗುಲಾಂ.”

೨. ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್

[ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಗೋವಿಂದ ಮುದ್ರಣಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಪಲ್ಲಿ ಟೆಲಿಫೋನು ಮೊದಲಾಗಿರುವ ಅಫೀಸು. ಹೆಸರಿನ ಹಲಗೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತೆ. ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ಬರುವನು.]

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಇದೇನೆ, ಗೋವಿಂದ ಮುದ್ರಣಾಲಯ! ಯಾಕೇಂದೆ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಬೋರ್ಡು ಈ ಪ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಓಹೋ, ನೆನೆದವರ ಮನದಲ್ಲೆ. ಬಂದೆಯ ಗೋಂದು, ಗೋಂದಪ್ಪ, ಇದೇನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿ? ಯಾಕೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಗಂಟೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ.

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ:—ಎನೋ ಗಿರಿಯಪ್ಪ ನೀನೂ ಬಂದು ಹಾಸ್ಯಮಾಡು ತೀಯ? ಮೊಳೆ ಜೋಡಿಸುವರಿಲ್ಲ, ಮಿಷನ್ ತುಳಿಯುವರಿಲ್ಲ, ಬಂದು ಹೋಗುವ ಜನ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಯ್ತು. ಸುಳ್ಳೇ ಹೇಳಬಾರದು ಎಂತ ನನ್ನ ಹಟ. ಈ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಾದರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡು ತಿತ್ತು. ನಿನ್ನೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಸರಿಮಾಡಿಕೊಡೋ ನಿನ್ನ ಗುಮಾಸ್ತಗಿರೀ ಲೇಖಣೀನ ಹಾಗಿಟ್ಟು. ಹೀಗೆ ಬಾ, ಇಕ್ಕುಳ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಕಾಲದ ಕೂಸಿಗೆ ಜೀವಕೊಡು. ನೀ ಕೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕೊಡುತೇನಯ್ಯ. ಎನೋ ಗಿರಿ!

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾಗೆ ಬಾ ತಮ್ಮ! ಮಾಡಿಕೊಡೋಣಂತೆ ಗಡಿ ಯಾರದ ರಿಪೇರಿ. ಆದರೆ ಮೊದಲು ಹೇಳು, ನನ್ನಾಕೆ ಪುಸ್ತಕ ಏನಾಯ್ತು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು, ಅದು ಈ ದಿನವೇ ಬೇಕಂತೆ. ಅಚ್ಚುಮಾಡ

ದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಹೋಯ್ತೋ ಅಚ್ಚುತಾ, ನೀನು ಭೇಟು ಗೋಂದು ಕಣೋ ಗೋಂದು, ಬ್ಯಂಕ, ಅಂಟು ! ನಿನ್ನ ಬಲೆ ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿನಾನ್. ನನ್ನ ಜೀವ ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೀರುತಿ ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾನ ಆಕೆ ಹಿಂಡುತಾಳೆ. ಚಂದ್ರಾವಳಿ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾರಾರು ಪ್ರತಿ ಖರ್ಚಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಿರಲಿ ಗಡಿಯಾರ ಯಾವದು, ರಿಪೇರಿಗ ಏನು ಕೊಡುತಿ ? ಅದರ ರಿಪೇರಿ ಛಾರ್ಜ್ ಮಾತ್ರ ನಂದಲ್ಲ. ಅದೇ ಬೇರೆ ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಪ್ಪ.

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ:—ಅದೇನು ಸ್ತ್ರೀ ಧನವೋ ! ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ : ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕೊಡೋಣ. ಹದಿನೈದಲ್ಲ, ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತಗೊಳ್ಳುಯ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಗಲುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿನರ್ಥಕವೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಒದಗಿಸಿಬಿಡು ತೇನಯ್ಯ. ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಲಿ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಮಾಡಿ ವಾಪಸುಮಾಡು ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಾಂದರೆ, ಅದೇನೆಲ್ಲ ದಮ್ಮಯ್ಯಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕುತೀಯೋ ಗೋಂದೂ ! ನನ್ನಾಕೆ ಪುಸ್ತಕ ನಿನ್ನೀ ಪ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ದಿನವಾಯ್ತೋ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ. ಬಂದ ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾತಾಡುತಿ. ಗೋಂದು ಎಂದರೆ ಗೋಂದೇ ನೀನು !

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ:—ಲೋ ಗಿರಿ ನೀನಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ನಾನೆಲ್ಲೋ ! ಗಿರಿಯಿದ್ದರೆ ಗೋವಿಂದ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದಾದರೂ ಸರಿಯಾದ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಯೆ ?

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಓಹೋಹೋ ! ಒಂದೇ ಎರಡೇ ಬಗೆ ಸುಳ್ಳು ? ನೂ ರಂಟುಬಗೆ ಸುಳ್ಳಿವೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ. ಪ್ರಸ್ಥಾಯಾಥ ಪ್ರೆಸ್ಸು ಮಾಲೀಕವದನೇ ಸಾನಂದಮಾಪ್ತೇನೃತಂ—ಎಂದೇ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವ ಆ ಶ್ಲೋಕದ ಕಡೆಯ ಸಾಲು.

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ:—ಲೋ ಗಿರಿ ! ಅಂತು ನಿನ್ನ ಚಂದ್ರಾವಳಿ ಮುಟ್ಟಿ ದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಅನ್ಯತಾವಳಿ ನೇತು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟೆ ! ನಂದೇ ತಪ್ಪೇ ಅಥವಾ ನನಗಿರುವ ಸಾವಿರ ತೊಂದರೆಯ ತಪ್ಪೋ. ಕ್ಷಮಿಸಯ್ಯ, ತಪ್ಪಾಯಿತಯ್ಯ !

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಇರಲಿ! ಟಿಲಿಫೋನು ಬಳಿ ನಡೆ, ಈದಿನ ನಮ್ಮ ಕೂಸಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ. ಈಗಾಗಲೇ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಬೇಗಬೇಗ ಹೋಗಬೇಕು ಮನೆಗೆ. ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಏನಾದರೂ ಕಾಂಚಾಣ ಇದ್ದರೆ ಕೊಡೋಮ್ಮ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ನೇವೇದ್ಯಕ್ಕೆ, ರಥ ತರಿಸೋಣ!

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ:—ಒಂದು ಬಿಡಿಕಾಸಿಲ್ಲ! ವಿಷ ತಗೊಳ್ಳೋಕ್ಕೂ ಕಾಸಿಲ್ಲ! ನನ್ನ ಮುದ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿರೋ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಸೈವೇದ್ಯ ಕಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲಾಂತ ನನ ನೋರೆಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ವೇನೋ! ಹೋಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಕೂಸಿನ ನಾಮಧೇಯ! ವರ್ಧಂತಿಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೋ ಪುಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯವರ ನಾಮಕರಣವೇನೋ?

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ರೇಡಿಯೋ ಕಣಯ್ಯ ಅದರ ಹೆಸರು! ಅದು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮೆಬ್ಬರ ಸದ್ದು ಉಡಗಿಹೋಯ್ತು. ಅದರದೇ ಸದ್ದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ!

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ:—ಹಾಗಾದರೇನು, ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ರಾಗಹಿಡಿ ದರೂ ಒಂದೊಂದು ದೇಶದ್ದೇನು ಒಳ್ಳೇ ಹೆಸರು ಹಾಹಾಹಾ! ರೇಡಿಯೋ! ಹಾಹಾಹಾ!

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ನಿನ್ನೂ ಈದಿನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ! ಅದೇ ಶಿಕ್ಷೆ ನಿನಗೆ! ನೀನು ಬೇಡಾಂದರೆ ಬಿಡೆ! ನನ್ನ ರೇಡಿಯೋ ಕೂಸನ್ನೂ ನೋಡು, ಅದರ ಒಡತಿನೂ ನೋಡು. ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತೆಲ್ಲ ಅದೇನಿದೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊ. ಚಂದ್ರಾವಳಿನ ಅಚ್ಚುಮಾಡುತೀ ಪುಸ್ತಕ ಕಳಿಸಿಬಿಡುತೀ ಎಂತ ಆಕೆ ಕಾದಿದಾಳೆ ಅಲ್ಲಿ. ನನಗಂತು ಮನೆಗೆ ಈದಿನ ಬರೀ ಕೈಲಿ ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ:—ಬರುತ್ತೇನಪ್ಪ! ತಾಯಿಂದರ ಹೃದಯ ತಂಪಾ ಗಿರುತ್ತೆ. ಅಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೋತೇನಪ್ಪ. ನಡೀಲಾರೆ ನೋಡಪ್ಪ. ನನ್ನ ಗಡಿಯಾರ ಹೇಗೋ ಹಾಗೇ ನಾನೂ ಕೂಡ—ನಿಂತಲ್ಲೇ ನಡಿಯೋ ಸ್ವಭಾವ ನನ್ನದು.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಆಗಲೋ ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ, ಫೋನುಬಳಿ ಹೋಗಿ

ಮಾತಾಡಿಸೋಣ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯೋ ಕಾಣೆ.

ಗೋವಿಂದ:—ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರು ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಇರೋ ವರೆಗೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲಾಪ್ಪ ಏನೇನೂ ಬೆದರಬೇಡ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟು ಅವರನ್ನೇ ನಂಬಿದರೆ ಇಹದಲ್ಲೇ ಸ್ವರ್ಗ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಫೋನು ಮುಟ್ಟಿ ಕರೀಬೇಕಾದರೇ, ಬೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಲ್ಲೋ. ಕೈ ನಡುಗುತ್ತೆ. ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು, ಎರಡು, ಎಂಟು, ಆರು ! ಯಾರೇ, ಸರಿ ಸರಿ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯವರಲ್ಲವೆ, ಸರೀರಿ ದಯವಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರನ್ನು ಕರೀತೀರಾ ! ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆಲ್ಲ..... ನಮ್ಮಾಕೆಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಕರೀರಿ, ಕಾದಿರುತ್ತೇನೀ, ಬೇಗ ಬರ ಹೇಳಿ.....ಬಂದೆಯಾ, ಕಾವೂ, ಏನು ಮಾಡೋಣ ? ಈದಿನ ನಿನ್ನ ಊಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಬರಲಾರೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಊಟಮಾಡಿ, ನಾನು ಗೋವಿಂದರಾಯರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ.....ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದದ್ದು ? ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಪೇಟೆ ತಿರುಗಿಬಂದು ಇಲ್ಲೇ ಈ ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಚಂದ್ರಾವಳಿ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಮೇಲು ಹೊದ್ದಿಕೆವರೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರಾವಳಿ ಈಗ ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿರುವಾತ ಅಚ್ಚುಹಾಕೂಲ್ಲ, ಕಚ್ಚುಹಾಕುಲ್ಲ ! ಈ ಗೋವಿಂದಣ್ಣ ಕಾಗೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಹುಲಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಫೇಟು ನರಿ. ಈಗ ರಿಪೇರಿಗೊಂದು ಗಡಿಯಾರ ತರಲೆ, ಸರಿ. ನಮ್ಮ ಗೋವಿಂದಪ್ಪ ರೇಡಿಯೋ ನೋಡಬೇಕಂತೆ. ಅವನೂ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಬೇಕೆ ? ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯ ಎಲ್ಲಿದೆ. ಫೋನುಮಾಡಿದರೆ ಬರುತ್ತೆ, ದಿಟ, ಆದರೆ ಮುಂಗಡ ಹಣ ಬೇಕಲ್ಲ ಅಯ್ಯೋ, ನಿಮ್ಮ ! ಎಂದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಯಾರ ಜೇಬಲ್ಲೂ ಹಣವಿಲ್ಲ. ಗೋವಿಂದನೇ ಅವನು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲ ಓದಬಾರದ ಹಾಳೆಗಳೇ, ನೋಟಗಳಲ್ಲ. ಅವನಿಗೂ ಪರದಾಟ ಪಾಪ. ಏನು ನನ್ನ ಅಂಗಿಯಲ್ಲೆ ! ನಾನು ಹಳೇ ಅಂಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲೇ ಇದೆಯೆ ? ಸರಿ ಎಲ್ಲಿ ಒಳಗಡೆ ಜೇಬಲ್ಲೆ ? ಅದನ್ನು ಹೊಲಿದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ ರೇಶ್ಮಿದಾರದಲ್ಲಿ ! ದಾರ ಕೀಳಲೆ, ಹೂ, ಎಳೆದೆ ಒಳಗಿದೆ ಒಂದು

ನೋಟು ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿ ನೋಟು ! ಯಾವಾಗ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆನೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ? ನಾನಲ್ಲವೆ ? ತಪ್ಪಾಯ್ತು ನೀನೋ, ಆಗಲಿ ! ಸಾಹುಕಾರ್ಯ ಹೆಂಡರ ಗಡಿ ಯಾರ ರಿಪೇರಿಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಂತೇ ? ಬಿಡು ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತಲ್ಲ. ಗಮನವಾಸನೆ ಫೋನ್‌ಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತಲ್ಲ ? ನಿನ್ನ ಧನಿಯಲ್ಲೇ ಆವಾಸನೆ ಇದೆಯೋ ಏನೋ ಯಾವುದಾದರೂ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕೋ ಬರುತ್ತೇವೆ. ಇದೋ ಹೊರಟೆ ಜೈ ಪತಿಪಾವನೀ ಕಾವೇರೀ !.....ಗೋಂದು, ಏ ಗೋಂದೂ, ನಿನ್ನ ಗಡಿಯಾರದ ರಿಪೇರಿಗೆ ಏನೇನು ಸಾಮಾನು ಕೊಡಿ ಸುವೇ ಕೊಡಿಸು. ಅದರ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್‌ಗೆ ಕಿತ್ತುಹೋಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಒಳಗಿಡಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳು ಬಲ ಉಡುಗುತ್ತೆ ನನ್ನ ಕರುಳೇ ಎದ್ದುಬರುತ್ತೆ. ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಕೂತು ಸರಿಮಾಡಬೇಕು ನೋಡು. ಅಲ್ಲದೆ ರಿಪೇರಿ ಛಾರ್ಜಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ಬೇರೆ ಒಂದೇ ಬರುತ್ತೆ, ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಿದ್ಧವಾ ಗಿರಲಿ.

ಗೋವಿಂದಪ್ಪ :—ಆಗಲೋ ಆಗಲಿ ! ನೀನು ಯಾವುದಾದರೂ ಗಾಡಿ ನೋಡು, ನಾನು ಉಳಿದ ವಿಚಾರ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಬೇಗ ಹೋಗೋಣ. ನಿನ್ನ ರೇಡಿಯೋ ಮರಿ ಹಸೇಮೇಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಹೋಗೋಣ ! ಅವನಿಗೊಂದು ಉಡುಗರೆ ಕೊಡೋಣಂತೆ.

೨

[ಕಾವೇರಮ್ಮ ಮತ್ತು ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಇಬ್ಬರೂ ಇದ್ದಾರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ರೇಡಿಯೋ ಅನರ ಕೂಸು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಗಡಿಯಾರದ ಸಾಮಾನು. ಒಂದು ಗಡಿಯಾರ ದೊಡ್ಡದು.]

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಅಲ್ಲಾಂದ್ರೇ ನಿನ್ನೇದಿನ ಅದೇನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಮಾನ ಕಳೆಬಾರದು ಎಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೇನ್ನಿ. ಈಗ ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಳ್ಳ ಜೇಬಿನ ಸಾಲ ಅದರ ಮೇಲಿನ ಸರಳಬಡ್ಡಿ, ಸುಸ್ತಿಬಡ್ಡಿ ಎಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದೇ ಗಂಟೆಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೀರೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಅದೆಲ್ಲಬೇಕು. ಪುನಹಾ ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಆ ಹಣ ಸೇರಿಸ ಬೇಕು.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಗಡಿಯಾರ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಗೋವಿಂದಪ್ಪನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ನಡುರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಡುಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ಕಳ್ಳಜೇಬಿನ ಹಣ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ. ಆಗ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಹುಳಿ, ನಿನ್ನ ಖೀರು, ನಿನ್ನ ಸಬ್ಬಾಭಾತೆಲ್ಲ ತಿನ್ನೋರಿಲ್ಲದೆ ಮೂಲೆಹಿಡಿದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ರೇಡಿಯೋ ವರ್ಧಂತಿಗೆ ಕಾತರಿಸಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮನೆ ಗಂಡಸರನ್ನು ಅತಿಥಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಂತೆ. ಅದೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ತಿಳಿದೂ ಹೀಗೆ ಪೀಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಸಾಕು ಅತಿಥಿಗಳಾಗೇ ಇರಿ. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟುಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಆ ರಾತ್ರಿ ಕೊರಗಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಆಗ್ಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು ನಮ್ಮ ದೇವರ ಸತ್ಯ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಸಾಕು ಎಳೇ ಹುಡುಗಿ ಹಾಗೆ, ಹೇಳಿದ ಮಾತೇ ಹೇಳುತಿ. ಈ ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಆ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಮಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವೇನಾದರೂ ಉಂಟೇನು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ?

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಸಹಾಯ ಬೇಕೋ ? ನಾನು ರೇಡಿಯೋ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲವೇ ಆಗದಂತೆ ಕಾದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲ ಹಾಳಾಗುತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೇ ದೂರ ಇದ್ದು ಸಹಾಯಮಾಡೋಣ ಎಂತ ಯೋಚನೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟಾಗುತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ಭಾರ್ಜುನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಓಹೋಹೋ ! ನಿಮ್ಮ ಗಡಿಯಾರ ಕೊಟ ಕೊಟಾಂದು, ಅದರ ರಿವೇರಿ ಭಾರ್ಜಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ಹಣಬಂದು—ಅಯ್ಯೋ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಬಿಡೀಂದ್ರೆ !

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾಗೆನ್ನಬೇಡ ಚಾರ್ಜು ತುಂಬ ಬರುತ್ತೆ ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದಲ್ಲ ನೂರೆಂಟು ಗಡಿಯಾರ ತಂದು ಸರಿಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ತುಂಬ ಹಣ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ತುಂಬಹಣ, ತಂಬಿಗೆ ಅಷ್ಟೋ, ಬಿಂದಿಗೆ ಅಷ್ಟೋ ! ಬಂತಲ್ಲ ಗುಮಾಸ್ತೆಗಿರಲಿ ಒಂದು ಅರಳಿಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕುವಷ್ಟು ಸವರನ್ ಸವರನ್ ಸರಸರವಾಗಿ ! ಹಾಗೇನೇ ಇದೂನೂ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ರೇಗಿಸಬೇಡ. ಗುಮಾಸ್ತರಿಗಿರಿಯೇ ಸಾಕು ಈ ಗಿರಿಯಪ್ಪನಿಗೆ, ನನ್ನ ಗದ್ದೆಗೆ ಬಳಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬೇಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಡವೇ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು! ಇನ್ನತ್ತೊಬ್ಬ ಸಾವು ಕಾರ ಬರುತಾನೆ. ಅವನ್ನ ಹಿಂದಿದರೆ ಸಾಕು, ಸುರಿದು ಕೋಗುತ್ತ ಹೊನ್ನು ಹೊಳೆ.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ನಡುವೆ ಏನಾದರೂ ಕೀಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಕಂಬಿ ಹಿಂದೆ! ಬೇಡ ನನ್ನ ದೊರೆ, ಅಂಥಾದ್ದೆಲ್ಲ ಉಂಡು ತಿಂದು, ಉಟ್ಟು ತೊಟ್ಟು ಕಡೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕಳಕೊಂಡರೆ, ಆಗೇನುಗತಿ. ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಲ್ಲ ಈಗ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕ ಅಡಿಗೆಮನೆ ನಡುವೆ. ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೊ ಮಹಾರಾಯ. ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಲಿ ಕುದಿಸಿದ್ದನ್ನೇ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಲಿ ಉಣ ಬೇಕಾದೀತು. ಹಾಗೇನೂ ಅನ್ಯಾಯದ ಹಣ ಹೊಸಲೊಳಗೆ ತರಬೇಡಿ ನನ್ನ ದೇವರೇ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿಯೋಣ. ಅದೇ ಗಟ್ಟಿ ವರಹೆ. ಅದೇ ಸಾಕು.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾನು ಹೇಳಿದಲ್ಲಿಗೇ ಬಂತಲ್ಲ ಬಿಡು. ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಮುಂದಿನ ಮಳೆಗೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಗುವಿನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೋರ್ಡು ಹಾಕುತೇನೆ.... ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೇ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ರಾಜೀನಾಮೆಯೋ ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೇ.....ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ ಬೇಡ. ಅದೆಲ್ಲ ಸರಿ, ನಿಮ್ಮ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಪುರಷಂ ಎಂಡ್ ಕೋ.....ಎಂತ ಬರೆಸಿಬಿಡಿ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:....ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಟೈಂಸ್ ಅಥವಾ ಕ್ರೋನೋ ಫಾರ್ಮ್ ಸೀ-ಎಂತ ಇಡಬಹುದು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದವರು ಅಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿದಿಲ್ಲ! ಇರಲಿ ಏನೋ ಇಡೋಣ. ಆಗ ಮನೆಮನೆಯಿಂದ ದುರಸ್ತಾಗ ಬೇಕಾದ ಗಡಿಯಾರಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಲಿಟ್ಟು ಬರಬೇಡವೆ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಸರಿ ಸರಿ, ಆಗ ಊರೆಲ್ಲರ ಗಡಿಯಾರದ ಕಳ್ಳು ಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಹೊತ್ತು, ಕಾತು, ಹಣ್ಣಾಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಕಂಪೆನಿ ಗೋಡೆಮೇಲೆ

ನೋಡುನೋಡಲೆ ಮುಂಗಡೆ ನೇತಾಡುತಿರ್ಪವು ನೋಡಲೆ....ಎಂತ ಇರುತ್ತವೆ. ಆ ಗಡಿಯಾರದ ಸ್ಪ್ರಿಂಗುಗಳೆಲ್ಲ ಕೈಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಸುತ್ತಿಗೊಂಡು....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ.—ಆಹಾಹಾ, ನೋಡಿದೆಯಾ, ನಿನ್ನೊಂದೊಂದು ಮಾತೂ, ಒಂದೊಂದು ಹೊನ್ನು ಕಣೆ ಕಾವೇರಿ! ಆ ಹಳ್ಳಿ ಅಂಗಿ ಜೇಬಲ್ಲಿ ನೋಟು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತುನೋಡು, ಹಾಗೇ ಈ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ....

ಕಾವೇರಮ್ಮ.—ನಾನು ಮೋಸಹೋಗಿ ನದಿಯಾಗಿ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ, ನಿಮಗೆ ಮಿಂಚಿನ ಶಕ್ತಿ ಅಲ್ಲವೆ. ಅದೇನು ಹೊಳೆತು ಈಗ ಹೇಳಿನೋಡೋಣ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ.—ಸ್ಪ್ರಿಂಗಿನ ವಿಚಾರವೆ! ಭಾರಿ ಯೋಚನೆ ಅದು. ನಿನಗೆ ಹಿಡಿಸುಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಕಾವೇರಮ್ಮ.—ಹಿಡಿಸದೆ ಏನು. ನಾನು ಕೂಡ ಸರಿಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಗಡಿಯಾರ. ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬಿಚ್ಚಿದ ಗಡಿಯಾರ ಜೋಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಗಡಿಯಾರದಲ್ಲೇ ದುಡಿದದ್ದಲ್ಲವೆ? ಅದರೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಆಯುಧಸಾಮಗ್ರಿ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಇತ್ತು. ನೀವೋ ಬರೀ ಕೈಲಿ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ.—ಬರೀ ಕೈಲೇ ಮೊಳ ಹಾಕಬೇಕು ಒಂದೆರಡು ದಿನ. ಅನಂತರ ಸರಿಹೋಗುತ್ತೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಜೊತೆಗೆ ನೀನಿದ್ದೀ ಎಂತ ಧೈರ್ಯದ ಮೇಲೆ, ನಾನೂ ಕೂಡ ಹತ್ತಾರು ಗಡಿಯಾರ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದೇನೆಲ್ಲ ಆಗಲೆ. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಹತ್ತಿರ ತುಂಬ ಗಡಿಯಾರಗಳು ಇವೆಯಂತೆ. ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಕೀಲು ಕೊಡುತ್ತಾಹೋದರೆ ಎರಡು ದಿನ ಹಿಡಿಯುತ್ತಂತೆ. ಹಿಂದಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಹತ್ತಿರ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ.—ಅದೆಲ್ಲ ಇರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಹೊಸ ಯೋಚನೆ ಏನದು?

ಗಿರಿಯಪ್ಪ.—ಹೊಸ ವಿಚಾರವೆ? ಕೇಳು ಹಾಗಾದರೆ — ನನಗೆ ತುಂಬ ಹಣ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ತುಂಬ ಉಕ್ಕಿನ ತಗಡೆಲ್ಲ ಖರೀದಿಮಾಡಿ, ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಚಕ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ.—ನಮ್ಮ ರೇಡಿಯೋ ಕೈಕಾಲಿಗೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ, ನನಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಸುಸ್ತುಮಾಡಿ.....ಏನು ಹಾಗಾದರೆ.....ಇದೂ ಒಂದು

ತಾತನ ಕಂಪೆನಿಯೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಬಿಡೀಂದ್ರೆ, ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರಬೇಡಿ. ಈಗಿರೋ ಕೋಲು ಕರಟ ಚಾಪೆನೇ ಸಾಕಾಗಿದೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಅಗಲೂ ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತೇನೆಯೆನೇ? ಕಾವೇರಿ? ಆಗ ಅರಮನೆಯಂಥ ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಘಟಿಕಾ ಯಂತ್ರಕ್ಕೊಂದು ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮುವ ಸ್ಪ್ರಿಂಗುಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಚಿಮ್ಮುವ ಸ್ಪ್ರಿಂಗುಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಹೊಸ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮಹಾ ಮೂಲ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿಗಲಾಗಿ..... ಇತ್ಯಾದಿ ನಮ್ಮ ಆಗಿನ ವೈಭವ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಅದೇನೋ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಪೂಜೀ ಯವರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮರ್ಮವನ್ನಾದರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡೇನು, ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಚಿಮ್ಮಿಯ ಮರ್ಮ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಧ್ಯಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಕೂಸಿಗೆ ರೇಡಿಯೋ ಎಂತ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರಿ..... ಅದರ ಕಿರುಚಾಟ ಕೇಳಲಾರೆ. ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ, ಆ ಚಿಮ್ಮಿ ಚಕ್ರಗಳೋ, ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಚಕ್ರಗಳೋ, ಅವೇನೋ ನನಗೆ ಭಯ ವಾಗುತ್ತೆ ಉಂಟುಕೊಂಡರೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಕಾವೇರಿಯ ಕೂಸು ರೇಡಿಯೋ, ಗಿರಿಯಪ್ಪನ ಕೂಸು ಹೊಸ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಯೋಜನೆಯ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿ. ನಿನ್ನ ಕೂಗು ಮನೆ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ, ನನ್ನ ಕೂಸು ದೇಶೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ. ನಾನು ಈಗ ಉಕ್ಕಿನ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪೂಜ್ಯ ಬಾಪೂಜೀ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ಅವರೇ ಭಾರತದ ಹಿರಿಯ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್. ದೇವರು. ಅವರನ್ನು, ಒಂದು ಸಜೀವ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿಯನ್ನನಾಡಿ, ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ಚಕ್ರಗಳೆಲ್ಲ, ಅವರ ಚಿಮ್ಮುವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಭಾರತದ ಮೊರೆಯ ಮೇಲೆ ಜಗತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗಂಟೆ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಗೆ..... ಅಯ್ಯೋ ಸಾಕು ಬಿಡೀಂದ್ರೆ ಉಪನ್ಯಾಸ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆ, ಎರಡೇ ನಿಮಿಷ ಅವಕಾಶ

ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು, ನನ್ನ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಈ ಸ್ಪ್ರಿಂಗುಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಅಧ್ಯಕ್ಷರಂತೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು! ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿ, ಸಾರಿಗೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ಆಯಿತು. ನಮ್ಮ ರೇಡಿಯೋ ರಾಜ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಮುಗಿಸುವಷ್ಟೇ ಕಾಲ ಇನ್ನುಳಿದಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಚಿಮ್ಮಿ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಈ ನಮ್ಮ ಮಾತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ನರನಾರಿಯರೆಲ್ಲ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳೇ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೇ ನನ್ನಿಂದ ಸುಲಭ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ನಮ್ಮ ಚಿಮ್ಮಿ ಕಂಪನಿಯ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಹತ್ತೂಹತ್ತರಂತೆ ಪ್ರತಿ ಸಂಸಾರಕ್ಕೂ ಹಂಚಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಮುದುಕರೆಲ್ಲ ಕೂತಾಗ ನಿಂತಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ದಿನವೂ ಸುತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವು ಶಕ್ತಿ ಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ಇನ್ನಾವ ಜಲ, ತೈಲ, ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಚಕ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಮಾನವರ ನರಬಲ ಸ್ನಾಯು ಬಲಗಳಿಂದಲೇ ಶಕ್ತಿಪಡೆದು ಮಹತ್ತಾದ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಇದೇಕೋ ರಬ್ಬರ್ ಭಾಷಣವಾಗುವಂತಿದೆ. ಎಳೆ ದಷ್ಟೂ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಮಹತ್ತಾದ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ, ತೀವ್ರ ವಿದ್ಯುತ್ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕೆಲಸ, ಪದಾರ್ಥಗಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಪದಾರ್ಥ, ಹಣವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಹಣ, ಅನ್ನವೇ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅನ್ನ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಸಾಕೊಂದ್ರೆ, ಅನ್ನ ಕಾಯಿಸಬಾರದು ಏಳಿ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಅಲ್ಲವೇ, ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಯಾದರೂ ಕೇಳು, ಭಾರತೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೂ, ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರೆಷ್ಟು ಅಶ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲರೋ, ಅಷ್ಟೇ ಅಶ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇವರೂ ಹೊಡೆಕೊಡಬಲ್ಲರು, ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ

ರಿಗೆ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಕಡಿಮೆ. ನನ್ನ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಸಾಧನಗಳಾದ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿಗಳು ಅಂಥ ಅನಾನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಮಾಡ ಬಲ್ಲವು. ಚರಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂತರ ಅದೆಷ್ಟು ಲಾಭವೋ, ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಂಪಾದನೆಯುಂಟು ನನ್ನ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿಗಳಿಂದ. ಒಂದುವೇಳೆ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಜಲಪಾತಗಳೆಲ್ಲ ನಿಂತರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಿಂಚಿನಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಭಾರತೀಯರು ವಿರಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉಸಿರು ಬಲದಿಂದಲೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಮಾಡಬಹುದು. ರೈಲು, ರೇಡಿಯೋ, ಗಿರಣಿ, ಸಿನಿಮಾ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಯಂತ್ರ ಮಹಲಿ ನಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು. ದೇವರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಚಕ್ರ ಚಿಮ್ಮಿಗಳಿಂದಲೇ ದೇಶೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿ ನಂತೆ ಭಾರತೀಯರ ಶಿಷ್ಯರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ ಅವರಿಗೂ ಉದ್ಧಾರ. ನೋಡಿದೆಯಾ, ಚಿಮ್ಮಿ ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಜಗದೋದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ!

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಅಯ್ಯೋ, ಜಗದೋದ್ಧಾರಾ! ನನ್ನ ಗೋಳು ಹುಯ್ಯಬೇಡಿ ಏಳೇಂದ್ರೆ! ತುಂಬಾ ಕೆಲಸ ಇದೆ. ಆ ಗಡಿಯಾರ ಬೇರೆ ನನ್ನ ನಿಮ್ಮೆಗೆ ಉರುಳಾಗಿ ಬಂದು ಕೂತುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬೇಗ ಬೇಗ ಏಳ ಬಾರದೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ನೋಡು ಕಾವೇರಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ. ಈ ಉಪ ನ್ಯಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದು ಬಾಪೂಜಿಯವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತೆ? ಏನು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ನಿತ್ಯ ನಿತ್ಯ ನೋಡು ಕಾವೇರಿಯ ಆಗುತ್ತಾನೆ ಇದೆಯಲ್ಲ ನನ್ನೇನು ಕೇಳುತ್ತೀರಾ! ನಿಮ್ಮ ನರಿಗೊಂದವ್ವ ಇದಾನಲ್ಲ, ಅವನ ಕೈಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿಬಿಡಿ. ಈಗಲೋ ನಿಮ್ಮ ಭಾರಮಾತೆಯ ಸುಪುತ್ರರೆಲ್ಲ ಪರದಾಡುತ್ತ ಇದಾರೆ ಪೋಸ್ಟ್‌ವಾರ್ ಸ್ಕೀಂ ಎಂತ—ನಿಮ್ಮದೂ ಒಂದು ಯುದ್ಧಾನಂತರ ಯೋಜನೆ ಎಂತ ಸರ್ ಕಟ್ಟಿ ಹಾರಿಸಿಬಿಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಕತೇನೆ ಮೊದಲು ಅಚ್ಚಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಹಂಚಿಸಿ ಬಿಡಿ ಅದಾದರೂ ಮೆಚ್ಚಾಗಲಿ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿ ನಿನ್ನ ಚಂದ್ರಾ

వళి నిధాననాదరూ పరవాయుల్లవేనే? నన్న జమ్మి చరిత్రే మోదలే ముద్రణ నాడిసిబిడోణవేనే?

కావేరమ్మ:—నిమ్మ నాతి స్పృంగ్ గోధ్య మోదలు సుత్తిడి. లూటిక్కేళి తుంబా కేలసవిదే. నాళి గురువార శ్రీ సాయీబాబనిగో. కరికే కారికొండివేనే—పూజే, పురస్కార, వివాసలు, లుపవాస, ఎంత ఏనేనేల్ల ఇదే.

గిరియప్ప:—ఇన్నేనేనేల్ల ఇదే.

కావేరమ్మ:—ముఖ్య ప్రార్థనే ఒందిదే—సాయీబాబన కత్తిర.

గిరియప్ప:—అదేను అంథా ప్రార్థనే?

కావేరమ్మ:—అస్సా సాయీబాబ, నమ్మనే దొడ్డు స్పృంగ్ గో బిచ్చికోగిదే, అదన్న సుత్తికొడు తందే.....

గిరియప్ప:—సుత్తికొడు తందేయంతే—ఇష్ట్యు క్షోక్తా మాతాడిద్దక్కో? ఏను ఘాటేనే నీను! ననగి అర్థవాయిత. నానో దొడ్డు స్పృంగు?

కావేరమ్మ:—అవనిగి అర్థవాగుత్తే.....

౩

[పూజేగి ఐర్పాడాగిదే, సాయీబాబన చిత్రక్క అలంకారవాగిదే. కావేరమ్మ ఒళగిద్దాళి, గిరియప్ప క్షోరగినింద]

గిరియప్ప:—ఏన్రీ ఏనుమాడుతా ఇద్దీరి కావేరిగళి?

కావేరమ్మ:—యార్రీ శరేదవరు? బన్ని అరసిన కుంకుమ స్వీకరిసి. పూజేగి అణయాగిదే. మంగళారతి బాకి.....బేగ్ క్షోగిగువిరంతే బన్ని!

గిరియప్ప:—యారొంతి శరేదవరు? నాను కజే!

కావేరమ్మ:—అయ్యో నిమ్మ కుడుగాటవే! ఊగి బందు ఒందేరడు క్షోరిసి. ఒళ్ళి బుద్ధికొడుత్తనే సాయినాథ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಅಫೀಸು ದೇವರ ನೇವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತಂಗಳ ಕಾಗದಗಳ ನ್ನೇಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಬೇಗ ಮುಗಿದರೆ ಮುಂದೆ ಗೋಂದಪ್ಪನ ಗಡಿಯಾರದ ರಿಪೇರಿಗೆ ಪುರಸತ್ತು 'ಅದಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲೇ ಕೂತೆ. ನೀನು ಹಾಡ ಹೇಳು, ಪೂಜೆಮಾಡು, ಮಂಗಳಾರತಿ ವೇಳೆಗೆ ಕರೆದುಬಿಡು.

ಕಾವೇರಮ್ಮ :— ಬಾರೋ ಬಾಬಾರೋ ದಯೆತೋರೋ ||

ತಾಯ್ ತಂದೆಯು ನೀನ್

ಕಾಯ್ ವಾತನೆ ನೀನ್

ಸಾಯ್ ನಾಥನೆ ನೀನ್

ಬಾರೋ ಬಾಬಾರೇ ದಯೆತೋರೋ ||

ಇದೇನೊಂದ್ರೇ ಹೀಗೆ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಬಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚೋದು. ದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡುವಾಗ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ದೂರ ನಿಂತಿರಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳೋರು ಕೇಳೋರು ಇಲ್ಲಾಂತ ತಿಳುಕೊಂಡಿರಾ ಹೇಗೆ ?

ರೇಡಿಯೋ :—ದೆದ್ದೆದ್ದೆ, ಗಿಗ್ಗಿ, ಪೆಪ್ಪೆ, ಊ ಊ ||

ಕಾವೇರಮ್ಮ :— ಬಾರೋ ಬಾಬಾರೋ ದಯೆತೋರೋ ||

ತಾಯ್ ತಂದೆಯು ನೀನ್

ಕಾಯ್ ವಾತನೆ ನೀನ್

ಸಾಯ್ ನಾಥನೆ ನೀನ್

ಬಾರೋ ಬಾಬಾರೋ ದಯೆತೋರೋ ||

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಬಂದನಲ್ಲ ಸಾಯ್ ನಾಥ, ನಿನ್ನ ಕಾಯುವುದಕ್ಕೆ, ಬಾರೋ ಬಾಬಾರೋ ಸಾಯ್ ನಾಥನೆ ನೀನ್.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಹೌದೇ ಹೌದು, ಅವನೇ ಸಾಯ್ ನಾಥ, ನನ್ನ ಕಾಪಾಡುವ ದೊರೆಯೇ ಅವನು. ಬಾರೋ ಬಾಬಾರೋ.....

ರೇಡಿಯೋ :—ದೆದ್ದೆದ್ದೆ ! ಗಿಗ್ಗಿ ! ಪೆಪ್ಪೆ ! ಊ ಊ ಊ ||

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಎದ್ದೆಯಾ ತಂದೆ, ನನ್ನ ಕಂದಕಣೇ, ಹುಗ್ಗೀ, ಪೆಪ್ಪೆಂಟು ಅಪ್ಪಚ್ಚೀ, ಉಂಡೇ—ಎಲ್ಲ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಸಾಯ್ ನಾಥನಿಗೆ ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನೇವೇದ್ಯಮಾಡೋಣೇನು ? ಬಾಪ್ಪಾ !

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ನಾನೇ ಮಗುವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಷ್ಟು ಉಪಚಾರ ವಾದರೂ

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಇದಾರು ಮತ್ತೆ, ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಯೇ ! ನಿಮ ಗೇನೂಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರೋದು ? ಇನ್ನು ಮೇಲೆಲ್ಲ ಈ ಸಾಯ್‌ನಾಥನಿಗೇ ಮುತ್ತೂ ಇವನಿಗೆ, ಮುದ್ದೂ ಇವನಿಗೇ.....ನಿಮ್ಮನ್ನಾರು ಮಾತಾಡಿ ಸೋರು ! ಅಲ್ಲವೆನ್ನೋ ರೇಡಿಯೋ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಏನೋ, ಹೋಗಲಿಬಿಡು, ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಕುಕ್ಕುರಿಸಿಕೊತೆನೇ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ನಿಮಗೆ ಏನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರೋದು. ಈಗ ತಿಂದಿರೋದರ ಜತೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಿಂದುಬಿಡಿ. ಬನ್ನಿ ಇದೋ ಪ್ರಸಾದ !

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಈ ಪ್ರಸಾದವೇನೋ ರುಚಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಸಾಕೆ ?

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ನಾನು ಅಷ್ಟು ಕೂಡ ತಿನ್ನೋದಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ನನಗೆ ನೇಮ, ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿನವರಿಗೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಇಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಸಾಕೆ, ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿರೋ ಶಕ್ತಿ ? ಆ ಗಡಿಯಾರದ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ, ಒಳ್ಳೆ ತಿಂಡಿ ಮಾಡಿ, ತುಂಬಾ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಚಿಮ್ಮಿ ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ದಮ್ಮುಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ.

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಏನಂದ್ರೀ ! ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಿಂದಿರಲ್ಲ—ಸುಲಿದಕ್ಕೆ ಅನ್ನ, ಹೊಟ್ಟೆ ಗೋಧಿ ರೊಟ್ಟಿ, ಟೋಮೋಟೋ ಬಜ್ಜಿ, ಮೊಳಕೆ ಹೆಸರು ಪಾಯಸ, ಮಂಡ್ಯದ ಬೆಣ್ಣೆ—ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ, ಅವೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು ?

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಅದೆಲ್ಲ ಇವತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದೆಯೇನೆ ?

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ನೀವೇ ಹೇಳಿದ್ದರಿ ಓದಿ.....ಮಹಾತ್ಮರು ಉಪಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಹಿಂದೆತಿಂದ ಒಳ್ಳೆ ತಿಂಡಿನೇ....ಎಂತ. ಇವತ್ತು ತಿಂದ ಆಹಾರ ಇನ್ನು ನಲವತ್ತೆಂಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತೇಂತ, ನೀವೇ ಹೇಳಿದ್ದರಿ. ಇವತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಲವತ್ತೆಂಟು ದಿನದ ಹಿಂದೆ ಚಿರೋಟ, ವಾಂಗೀಭಾತು, ಮುಂತಾದ್ದೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಅದೆಲ್ಲ ನೀವೂ ತಿಂದಿದ್ದರಿ. ಈಗ ಆ ಶಕ್ತಿ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ನಾನೇನು ಮಹಾತ್ಮನೆ, ಆಗಿನ ಚಿರೋಟಿ ನೆನೆಸಿ ಕೊಂಡು, ಈಗ ಶಕ್ತಿಪಡಿಯೋಕೆ.....ಏನೆ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಈ ದಿನ ನೀವೂನು ಪುಟ್ಟ ಮಹಾತ್ಮರಾಗಿ ಗೋವಿಂದಪ್ಪನ ಸ್ವಿಂಗ್ ಸುತ್ತಿಡಿ, ಆ ಗಡಿಯಾರ ನಡೀಲಿ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಇಡೀದೊಂದು ಮದ್ದಾನೆ ಶಕ್ತಿಯೇ ಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ, ಹತ್ತಾರಿಲ್ಲದೇ ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲಪ್ಪಾ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಅದೇನೋ ನಿಮ್ಮ ಪಾಡು ! ಬೆಳಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸ ನನಗೆ ಕಾದಿದೆ ! ಬಾರೋ ರೇಡಿಯೋ. ಮಲಗಿ ಬಿಡೋಣ ಮತ್ತೆನೆ ಲೇಪಿನ ಮೇಲೆ, ಬೆಚ್ಚಗೆ ಪವಡಿಸಿಬಿಡೋಣ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಇದೇನೆ, ನಡು ನೀರೊಳು ಕೈಯ್ಯಬಿಡುವರೇ— ಎಂತ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ ! ನಿನ್ನ ಸಹಾಯ, ಗಿಹಾಯ, ಕಡೆಹಾಯ್ ಸೋಕೆ.....?

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಇದೋ ಈ ನಿಮ್ಮ ಶುಂಟರಗಾಳಿ, ತುಂಟಪೋರನ್ನ ಹಿಡಿದು ಅವಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುತ್ತೇನಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಗಡಿಯಾರದ ಯಜ್ಞ ಮುಗಿಯುವತನಕ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಅಷ್ಟೇನೇ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಅಷ್ಟೇ ಮತ್ತೆ !

೪

[ಗಡಿಯಾರದ ಸಾಮಾನೆಲ್ಲ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಜ ಕುರ್ಚಿ ಇದ್ದರೊಳ್ಳೆಯದು. ಅವನ ಕೈ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಮಸಿ ಶರಟಿನ ತೋಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಡಿಚಿದೆ. ಕಾವೇರಮ್ಮ ಒಳಗಿಂದ ಕಣ್ಣೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಬಿಸ್ಕತ್ತು, ಸಿಗರೇಟು, ಟಾನಿಕ್ಕು ಸೀಸಿ, ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ.]

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಗಂಟಿ ಎಷ್ಟಾಯಿತೆ ? ಕಾವೇರೀ ! ಏ ಕಾವೇರೀ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ :—ಗಂಟಿ ನನಗೇನುಗೊತ್ತು, ನಿಮ್ಮ ಗಡಿಯಾರ ನಡೀತಾ ಇದ್ದರಾಗೇ ಕನಸಾಯಿತು ದಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದುಬಂದೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ :—ಇನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಇದೇಕೋ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದೆ.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಇದೇನೊಂದರೆ! ರಾತ್ರಿ ಎರಡು ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇನ್ನೂ ಕೂತಿದ್ದೀರಿ. ಇದೇನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೊಗೆ. ಇದೇನೋ ಬಾಯಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ?

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಅದೆಲ್ಲ ನಿನಗೇಕೆ, ಹೆಂಗಸರೆ! ಇಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲ ಬರಬಾರದು. ನೋಡು ನನ್ನ ಕೈ ಮೈ ಮಸಿಯಾಗಿದೆ. ಮುಖವೂ ಮಸಿಯಾಗಿದೇಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಸಾಮಾನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಉಜ್ಜಿತಿಕ್ಕಿ ಲೋಲಕಪಟ್ಟಿ, ಗಂಟೆ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್‌ಗೆಲ್ಲ ಸರಿಹೋಗಿಸಿದೇನೆ. ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಹಾಗೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಚಕ್ರ ಡಬ್ಬಲಿ ಇಡುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತು ಸಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಮಿಂಚಿನ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಹೊರತು, ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಆಗುವಹಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದೆಲ್ಲ ಹೊಗೆಬತ್ತಿ ಸೇದಿದ್ದೀರಿ, ಬಿಸ್ಕತ್ತೋ ಅದೇನೋ ತಿಂದಿದ್ದೀರಿ, ಅದೇನೋ ಟಾನಿಕೋ ಏನೋ ಕುಡಿದಿದ್ದೀರೋ ಎಂತೋ. ಎದ್ದು ಬನ್ನಿ ಹೀಗೆ, ಇದಕ್ಕೇ ಬರಬೇಡಾಂತೀರಿ! ಅರ್ಧ ಡಬ್ಬ ಸಿಗರೆಟ್ ಸೇದಿದ್ದೀರಿ. ಏನಾಗೋಣ ನಾಳೆ, ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಒಡಾಡಬೇಡವೆ, ಸ್ಪ್ರಿಂಗುಪನ್ಯಾಸ ಮುದ್ರವಾಗಬೇಡವೆ. ಆ ನರಿಗೊಂದಪ್ಪನ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಜರಿಹಾಕಬೇಡವೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳಕೊಂಡು ಬರಲಿ. ದೇವರಿಗೊಂದು ದೀಪಹಚ್ಚಿಡು.

[ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು.]

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—[ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ] ಪಾಪ! ಹೋಗಿಬರಲಿ. ಇದೇನೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನು, ಇದೇನೋ ಬಲವಂತ ಕಲ್ಪ, ಇದೆಂಥದೋ ಬಿಸ್ಕತ್, ಹೋನ್‌ಹಾರ್ ಹೊಗೆಬತ್ತಿ! ಇವರಿಗಾರು ಹೇಳಿದ್ದಾರು. ಇದೆಲ್ಲ ಬೇಕೆಂತ, ಅಯ್ಯೋ ಗಡಿಯಾರದ ರಿಪೇರಿಯೆ! ಇದೆಲ್ಲ ಕೊಡಿಸಿದ ಸ್ನೇಹಿತರಿನ್ನೆಂಥಾ ಕುಚೋದ್ಯವರೋ ನಾಕಾಣೆ.....ನಾನು ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಇದೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿಟ್ಟು, ಸುಳಿಸಿಟ್ಟು, ಜೋಡಿಸಬಲ್ಲೆ. ಪಾಪ ಮಲಗಿಬಿಡಲಿ. ನಾನಾದರೂ ಮುಂದಿಂದೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.....[ಒಳಗೆಹೋದ ಗಿರಿಯಪ್ಪನಿಗೆ] ಬಂದಿರಾ, ಏನೊಂದರೆ, ಕಡ್ಡಿ ಸುಟ್ಟವಾಸನೆ....ಯಾಕೇಂ

ದರೆ ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ ಕೆರೆಯೋದು, ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಸಣ್ಣಗೆ ನೀಲಮಣಿಯಾಗಿ ಉರಿತಾ ಇಲ್ಲವೆ. ಬನ್ನಿ ಸಾಕು, ಕಾಗದ, ಕಡ್ಡಿ, ಮಸಿ ತನ್ನಿ ಹಾಗೇನೆ. [ಒಳಗಿದ್ದ ಗಿರಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಆತನು ಒಳಗಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಬರುವನು.]

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಯಾಕೆ, ಕಾಗದ ಲೇಖಣಿ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಗಡಿಯಾರದ ರಿಪೇರಿ ಚಾರ್ಜನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ವರು ಯಾರೂ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರೂ ಕೂಡಲೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡಿ—ಎಂತ ಒಂದು ಕಾಗದ. ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ—ನಾಳೆದಿನ ರಜಕ್ಕೆ ಬರಕೊಳ್ಳಿ ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದೀರಲ್ಲ ಈ ಹೊಗಳೆಲಿ, ಇನ್ನೂ ಬೆಳಗ್ಗೆದ್ದು ಹೆನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಅವಸರದೂಟಮಾಡಿ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದ್ದು ರಜಕ್ಕೆ ಬರಕೊಳ್ಳಿ ಎಂತ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ನಿಜವೇಸರಿ. ಗೋವಿಂದಪ್ಪನ ಪ್ರೆಸ್ಸಿಗೂ ಬರಿಯ ಬೇಕು ಅಫೀಸಿಗೂ ಬರಿಯಬೇಕು. ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿದರೆ ಫೀಸುಬರೋದೇ ಕಷ್ಟ. ಬರೀತೇನೆ.....ಈ ಗಡಿಯಾರದ ರಿಪೇರಿ ಈ ರಾತ್ರಿಗೆ ಮುಗಿಯುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಸರಿಯಾದ ರಿಪೇರಿ ಸಾಮಾನಿಲ್ಲದೆ ನಾನೊಪ್ಪಿದ್ದೇಕೋ ಕಾಣೆ. ನೀನೋ ಈದಿನವೆಲ್ಲ ಮಡಿ, ಉಪವಾಸ, ಪೂಜೆ, ಮಂಗಳಾರತಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀಯೆ. ನನಗ್ಯಾರು ದಿಕ್ಕು.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಸಾಯ್ ನಾಥ !

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ದೇವರೂಂತ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಹೂವೇರಿಸಿದ್ದಿ ! ಈಗ ಕೆಳಗಿಳಿದುಬಾಪ್ಪ ಸಾಯ್ ನಾಥ, ನನ್ನ ಗಡಿಯಾರ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಪ್ಪಾ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಪ್ಪಾ ಎಂತಲೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಬಳಸುವಂಥಾ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನೇ ನಾವು ಪೂಜಿಸುವುದು. ನನಗಿದೆ ಆ ಶಕ್ತಿ ನಾನು ಕರೆದರೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನೀವು ಹತ್ತಿರ ಇರಿ ಸಾಕು ನಾನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ನೀನು ಮಡಿಯಲ್ಲವೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಹೊಲಸಲ್ಲವೆ. ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಪೆಟ್ರೋಲು, ಇದೆಂಥದೋ ಎಣ್ಣೆ, ಈ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚೂರುಪಾರು....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಆದೇ ಮಡಿಯಾಗುತ್ತೆ. ಅದೆಲ್ಲ ಪೂಜೆ ಸಾಮಾನು ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ. ಬನ್ನಿ ಕೂತುಗೊಳ್ಳಿ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ—ಎರಡು ಕಾಗದಾನೂ ಗೀಚಿಹಾಕಿಬಿಟ್ಟೆ. ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೂತಿದ್ದು. ಆಮೇಲೆ ಗಡಿಯಾರದ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಕೈಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಆಗಬಹುದೋ, ಆಗಬೋದೋ, ಏನೇ! ಏನೇ!

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಶ್, ಶ್, ಶ್, ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಬಾರದೆ ಕೊಂಚ! ಕೈಲಿ ಸ್ಪ್ರಿಂಗಿದೆ ನೋಡಿ!

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾ ಆ ಜಾ ಆ! ಆಕಳಕೆ ನನಗೆ! (ಅಲ್ಲೇ ಒರಗ ಕೊಳ್ಳುವನು)

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಿರಾ! ಹೋಗಲಿ. ನಿದ್ರೆಯಾದರೂ ಆಗಲಿ!

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ರೇಡಿಯೋ ಬಂತು, ಹಿಡುಕೊ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಡ ಹಿಡುಕೊಳ್ಳಿ! ಹೋಯಿತು ಹೋಯಿತೂ!

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಅಯ್ಯೋ, ಕನವರಿಕೇನೆ! ಕನಸಲ್ಲಿ ಮನಸಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾರ. ಯಾರನ್ನ ಹಿಡುಕೊಳ್ಳೋದು? ಏನೊಂದರೆ!

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಕೂಸೇ! ರೇಡಿಯೋ! ಹಿಡುಕೊ! ಕಾವೂ! (ಕನಸಿನಲ್ಲಿ)

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಚಿಮ್ಮೋ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಬಿಟ್ಟು ಸಧ್ಯ, ಕಾವೂಂತಲೂ, ಕೂಸೂಂತಲೂ, ಹೇಳುತ್ತೀರಲ್ಲ. ಏನೊಂದರೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತೆ? ಅವರು ಎಳುಲ್ಲ! ಕೂಸು ಎದ್ದು ಕೂಗುವುದು—ದೇದೇ, ಗೀಗೀ, ಪೇಪೇ ಉ ಉ ರೇಡ್ಯೋ ಹೋಗಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿ ಸುರುಳಿಕೊಂಡು ಕನವರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಹೋಗು ಗಡಿಯಾರ ರಿವೇರಿಮಾಡಿಬನ್ನಿ ಎಂತ ಕಿವಿಹಿಡಿದು ಎಳೆ. ಹೋಗು ಹಾಗೇ (ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಎಳುವನು.)

ರೇಡಿಯೋ:—ದ್ದೆದ್ದೆ! ಪ್ಪಪ್ಪಪ್ಪಾ! ಉ ಉ!

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ! ಅದೇನು ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್! ಸಿಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ರೋಡಿಯೋ, ನೀನು ನನ್ನ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂಕುಶವಾಗಿ

ಬಿಟ್ಟದ್ದೀಯಾ? ಇಂಥಾ ಆನೆಗೆ ಅಂಕುಶಬೇಡವೆ? ಅದಿರಲಿ ಹಾವೂಂದಿ
ರಲ್ಲ ಹಾವು ಕಾಣಬಾರನು ಕನಸಲ್ಲಿ! ಹೆಡೆಬಿಡತೊ ಇಲ್ಲವೋ! ಎಚ್ಚರ
ವಾಯಿತೆ ?

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾವೇನೋ ಸರಿ! ಆ ವಿಚಾರವಲ್ಲ ನಾನು ಹೇ
ಳೋದು. ಆ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದು ಹೀಗೆಂತ
ಕನಸನಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ ಮಹನೀಯರೆ, ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ನೂತನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ನಮ್ಮ ಸನಾತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಮಹನೀಯರೆ
ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರೆ! ಆದಿಶೇಷನೆಂದರೇನು? ಅವನು ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದರೇನು! ಆ ಸುರುಳಿಯಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೇ
ಮಲಗಿರುವನು ಎಂದರೇನು? ಯೋಚಿಸಿದ್ದೀರಾ? ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಶ್ಚರ್ಯ!
ಎನೇ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟೆಯಿ, ಕೇಳು ನನ್ನ ಉಪನ್ಯಾಸ, ಕೇಳುತ್ತೀಯೆ....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—(ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಕೆಲಸದ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಾ
.....) ಕೇಳುತ್ತಾನೇ ಇದ್ದೇನೆಂದ್ರೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳೇ.....

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ, ಏನು ಹೇಳುತಾ ಇದ್ದೆ? ಹೂ, ಗೊತ್ತಾ
ಯಿತು—ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಶಕ್ತಿಯೇ, ಎಂದರೇನು, ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ
ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ವಿಷ್ಣುಶಕ್ತಿಯು ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆದಿಶೇಷ
ನಲ್ಲಿದೆ. ಆದಿಶೇಷನೇ ಮಹತ್ತಾದ ಒಂದು ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್! ಅಹಹಹಹಾ!
ಏನು ಸನಾತನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ! ಕಾವೂ, ನಾವು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ದಾದರೂ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದೆ. ಹೇಳು, ಹೇಳು ನೋಡೋಣ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಕಾಫಿ ಸೋಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತು
ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಏನೂಂತ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದೇಳಿ, ಮುಖ
ತೊಳೆಯಿರಿ! ಅಥವಾ ಕಾಲಪುರುಷರಿಗೇನು ಬೆಡ್‌ಕಾಫೀ, ಗೀಫಿನೋ?
(ಕುಚೋದ್ಯಮಾಡುತ್ತಾ)

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅರ್ಥವಾಯಿತೆ? ನಾವು ಪೂಜೆ
ಸುತ್ತ ಇರುವುದಾದರೂ.....ಎನೇ.....ಕಾವೂ.....

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಅದೇ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್, ಗಡಿಯಾರದ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್!

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹಾಗೇ! ನಿನಗೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಬಿಡು! ಅನಂತ

ಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಅದಿಶೇಷನೇ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್. ಅದರನಂತರ—ಶೇಷಶಾಯಿಯೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಅಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಕಾದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಹಾಶಕ್ತಿ—ನಮಸ್ತೇ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್. ರೂಪೀ, ನಮಸ್ತೇ ಮಹಾಚಿಮ್ಮಿ ಪ್ರತಾಪೀ ನಮಸ್ತೇ ಗಡಿಯಾರ ರೂಪೀ....

ಕಾವೇರಮ್ಮ—ನಮಸ್ತೇ ರಿಪ್ಪವಾಚು ರೂಪೀ.....! ಎಳೆಂದ್ರೆ, ಗೋವಿಂದಪ್ಪನ ಗಡಿಯಾರದ ಗತಿಯೇನಾಯಿತೆಂತ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಹೌದು ಹೌದೂ! ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ! ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡೋರು ಯಾರು? ಗಡಿಯಾರ ಕೊಟಕೊಟಾಂ ದರೆ ಗೋವಿಂದಪ್ಪನಾದರೂ ಇಪ್ಪತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಾನು. ಹೌದೇ, ಕಾವೂ! ಈದಿನ ರಜ ತಗೊಬೇಕಲ್ಲ!

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಪಾಪ ಗಂಡಸರೇ ಹಾಗೆ. ಯಾರೇನೆಂದರೆ ಅವನನ್ನೆ ನಂಬಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೆ ಹಾಲು, ತೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೆ ರೇಶ್ಮಿ ಬಣ್ಣಗಿದ್ದರೆ ಬಂಗಾರ, ಮಿಣ್ಣಗಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಣು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟು ಈಗ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ ಸಧ್ಯ. ನಾನು ನಡುವೆ ಉಪಾಯ ಹೂಡದಿದ್ದರೆ ಬೆಳಗೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು ಈ ಗಡಿಯಾರದ ಮಂಗಳ ಮುಗಿಯೊಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಡಬ್ಬ ಹೊಗೆ ಬತ್ತಿಯಲ್ಲ ಸೇದಿ ಸೇದಿ ಕಣ್ಣುಕೆಟ್ಟು ಮೈ ಕೆಟ್ಟು ರಗಳೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಟಾನಿಕ್ಯಾ ಬಿಸ್ಕತ್ತೂ ಹಾಗೇ ಇರಲಿ. ಗಡಿಯಾರವಂತೂ ತೀಕುತಾಕಾಗಿ ಕೂತಲ್ಲೆ ನಡೀತಾ ಇದೆ. ಅವರೆದ್ದರೆ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಾರು. ಆ ಸ್ಪ್ರಿಂಗು ಅದೆಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿರೋಣ! ಅವರಿಗಿಂತ ಅದು ಬಿರುಸು. ಅದನ್ನು ಅದರ ಡಬ್ಬಿಯೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸೇರಿ ಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಗುರುವಾರದ ಉಪವಾಸ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಬಿಡು. ಸಾಯ್‌ನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿಯೂ ನೆರವಾಯಿತಲ್ಲ.....ಲೇ ಮಹಡಿ ಮನೆ ಗೋಪಿ, ಗೋಪೀ, ಬಾಪ್ಪ ಇಲ್ಲಿ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಮನೆಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಯೆ? ಇಲ್ಲವೆ! ಸರಿಬಿಡು. ಈ ಚೀಟಿತಗೂ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗೋವಿಂದ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರಿಗೆ ರಿಂಗ್‌ಮಾಡಿಕರೆದು ಟೆಲಿಫೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡು. ವಿಷಯ ಇಷ್ಟೆ—ಗೋಡೆ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಯಾಯ್ತು.. ರಿಪೇರಿ ಚಾರ್ಜು ಅಳಿನ ಕೈಲಿ ಕಳಿಸಿದರೆ ಗಡಿ

ಯಾರ ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೀಂತ ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಹೇಳು. ಹೌದು ಗೋವಿಂದ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ! ಹೇಳಬಿಡು ಅರ್ಜುನ ! ಹೇಳತೀಯ ! ಜಾಣ, ನೀನು !

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಎದ್ದಿರಾ ಏಳಿ, ಬಲಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಏಳಿ, ಈಗ ಬೆಳಗಾಯಿತೇ, ಹೆಚ್ಚೇನು ಹೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ ಹತ್ತೇಗಂಟಿ. ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಅವಸರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಆಫೀಸರು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ರಜಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಂತೆ, ಆದರೆ ಇದಿಷ್ಟು ಕಾಗದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅದೇನೋ ಮಾಡಬೇಕಂತೆ. ಎದ್ದುಬಿಡಿ. ಸಾಯಿಬಾಬನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಪಾಠವೇದಿಸಿ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಸಾಯಿನಾಥನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೇ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಬಿಡದೆ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟೆ ಅದೇ ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಅಕ್ಕೋ, ಅದೆಲ್ಲತ್ತೇ ರೇಡಿಯೋ ಕಿವಿಗೆ ಲೋಲಕ್ಕು !

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೋಲಕ್ಕು ಅಲುಗಾಡುತ್ತೆ. ಅದರ ಗುರುತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಕಿವಿಲೂ ಅಲುಗಾಡುತ್ತೆ ಲೋಲಕ್ಕು.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಗಡಿಯಾರ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿದೆಯಾ, ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಗಡಿಯಾರಕ್ಕೆ ಜೀವಬಂದು, ಅದು ಗೋವಿಂದನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಲೋಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸಾದ ಕಳಿಸಿದೆ ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಚಂದ್ರಾವಳಿಗೆ ಅದೇ ಪೀಠಿಕೆ ಎಂದೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಅಲ್ಲವೆ, ಆ ಗಡಿಯಾರದ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಸುತ್ತಿದವಳೂ ನೀನೇ ಈ ಮನೆ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್ ಸುತ್ತಿದವಳೂ ನೀನೇ ಆದೆಯಲ್ಲೇ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ನಾನು ಹೆಂಗುಸು, ನನಗೆಲ್ಲಿ ಆ ಶಕ್ತಿ ಬರತ್ತೀಂದರೆ.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಎಲ್ಲಿ ಬಂತೆ ? ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಹತ್ತಿರಬಾ !

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಯಾವಾಗೆಂದರೆ ಆವಾಗ ಬರೋನು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಹೋಗೋ ಮರಿ, ನಿನ್ನೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಮಹಾ ಚಿಮ್ಮಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ; ಅವರು.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ:—ಅವನು ಬೇಡ ನೀನು ಬಾ, ಅ ಗಡಿಯಾರದ ಸ್ಪಿಂಗ್ ಮಾಡಿದ ಗಾಯಾನಾದರೂ ನೋಡೋಣ.

ಕಾವೇರಮ್ಮ:—ಈಗ ಬೇಡಾಂದೆ !

೩. ಗುಂಡು

ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಗಂಟೆ! ಈಗತಾನೆ ಮುಗಿಯಿತು ಆ ಕನಸು ! ಕನಸು ಮುಗಿದರೂ ಖಾಸೀಂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ! ಕುದುರೆ ಲಗಾಂ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಅವನು ಓಡಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಆ ಕುದುರೆಯೂ ಖಲ್ ಖಳಕ್ ಖಳ್ ಖಲಕ್—ಎಂತ ಗೊರಸು ತೂಗಿಡುತ್ತಾ ನನ್ನ ಮೆದುಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತ ಇದೆ. ಈಗ ಅವನಿಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಅಕ್ಷರ ಸಮಾಧಿ ! ಹಾಗಾದರೆ ಕಾಟವಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ.

ಶಿವರಾಮೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಕುದುರೆ ಬಂತು. ಅದರ ಸಂಗಡ ಖಾಸೀಂ ಬಂದ ; ಮತ್ತು ಪಿಚ್ಚಾಟಿ ಎಂತ ನಾಯಿ ಬಂತು ; ಹಾಗೂ ಬಿರ್ರಾಲಿ ಎಂತ ಬೆಕ್ಕು ಬಂತು ; ಇನ್ನೂ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂತ ಕೋತಿ, ಮಿಠಿ ಎಂತ ಗಿಣಿ ರಾಮ—ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ಬಂದವು. ಅವೆಲ್ಲ ಈ ಖಾಸೀಮನ ಕುದುರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮಕರ ರಾಶಿ ! ಇವೆರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಂತೆ ನನ್ನ ಮೆದುಳಿನ ದಿವಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಠಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೇಂತ ಹಠಮಾಡಿದ ದಿನವೇ ಅವಕ್ಕೂ ಅಕ್ಷರ ಗೋರಿ. ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಅವರ ವಿಚಾರ ಬೇಡ.

ಅಣ್ಣ ಭಂಡಾರಪ್ಪನ ಸಂಗಡ ಒಂದು ಖಾಸ ಬಂಗಲೀನೇ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಡಿಗೆ ಇದ್ದವರನ್ನ ಬಿಡಿಸಿ ಇಡಿಯ ಮನೆಯನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ

ಗೊಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿವು. ಆ ಖಾಸ್ ಬಂಗಲಿಯಲ್ಲಿ ನಾವೂನೂ ಸೇರಿ ಕೊಂಡೆವು.

ಖಾಸೀಂ ಹುಡುಗತನದಿಂದ ಈ ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಮೋರೆ, ಮಿಶಿ, ಗಂಡು ರೀವಿಗಳಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಗಿರಿಯೂರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಕುದುರೆಗೆ ಹುರುಳಿ, ನಾಯಿಗೆ ಖಂಡ, ಗಿಳಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಮುಂತಾಗಿಲ್ಲ ಸರಬರಾಜು ವಿನವನನ್ನೆಲ್ಲ ಖಾಸೀಂ ಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವನು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಭಾಯಿಸಬಲ್ಲ. ಖಾಸೀಂ ನಮ್ಮ ಶಿವರಾಂಪೇಟೆಗೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಚಿಗುರು ಮಿಶಿ ಗೆಣೆಯ. ತೆಳ್ಳಗೆ ಕೆಂಪಗೆ ರಸದಾಳಿ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದ ! ಅಂದಕ್ಕೆ ಹಾಗಾದರೆ ರಕ್ತಿ ಗಂತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೈಕಾಲುಗಳು. ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದು ವಾದರೂ ನಮಾಜು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿನ ಗುಲಾಬಿ ಗಿಡದ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಿಡುವನು. ನಮ್ಮಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಬರುವುದಿರಲಿ ಅವನಿ ದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸದ್ದೂ ಮಾಡರು. ನಮಾಜು ಮುಗಿಸಿ ಬಂದಾಗ ಅವನ ಮುಖ ಆನಂದದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಖಾಸೀಂ ನಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸದರ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆದರ, ಕುದುರೆ ಕಂಡರೆ ಹೆಮ್ಮೆ, ರಾಯರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಕ್ತಿ, ಮತ್ತೆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯ.

ಕಾಶಿ ಕೆಂಪು ಕುದುರೆ, ಹೆಣ್ಣು ! ಬಾಬಾಬುಡ್ಡರವರ ಬಿಜಲಿ ಕುದುರೆಯ ದೂರದ ಸಂಬಂಧದ ರಕ್ತ, ಕಾಶಿಯ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಲ್ಲದೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅದು ರೀವಿಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಶಿ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾಮಧೇನು. ಅದು ಗಂಡು ಕುದುರೆ ಎಂತ ಭಾವಿಸಿದಿರೇನು ? ಮಿಲಿಟರಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬಂದಿದ್ದದರಿಂದ ಅದು ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೂ, ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು. ಚೇಷ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು. ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರ ದನಿ ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಹು ಹು ಹು ಗುಟ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಕರೆಯುವುದು. ಸಾಯಸ ಮಾಡಿದ ದಿನಸ ಬರಿ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನಾದರೂ ನೆಕ್ಕಿ ಸಿದಹೊರತು ಬಿಡದು.

ಕಡೆಗೆ ಅದು ನಮ್ಮಜ್ಜಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕಾಶಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ಆಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಸೇರಿತೆಂದೂ, ಅದರ ಕಾಲುಬುಡದಲ್ಲಿ ಏಳೇಳು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಹಣವುಂಟೆಂದೂ ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಹೂವು ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಿ, ಕಡಲೆ ಬೆಲ್ಲ, ತಿನ್ನಿಸಿದ ಹೊರತು, ಅವರು ಊಟವೇ ಮಾಡರು. ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಮತ್ತು ಗದೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ದುಡ್ಡು ತರಿಸಿಯಾದರೂ ಕುದುರೆಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವರು. ನಾವು ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಖಾಸೀಂ ರಜಹೋದ. ಕೂಸಪ್ಪ ಬದಲಿ ಬಂದ. ಪಾಪ, ಅವನು ಈ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯ ಕಾಶಿಯ ಸಂಗಡ ಏಗಲಾರದೆ ಹೋದ.

ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಂದ ಕೂಸಪ್ಪ. ಅಮ್ಮಾವರ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿ ಹುರುಳಿ ಇಸುಗೊಂಡ. ತೋಪಡದ ಚೀಲಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಗೋದಲಿ ಒಳಗಿದ್ದ ಹುಲ್ಲೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಬಿಟ್ಟ. ಕರಾರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೆರೆಯಲಿಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದ. ಬುರುಸ್ ಹೊಡೆದು ತೆಂಗಿನ ನಾರಿನ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜುವುದಕ್ಕಾರಂಭವಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕರಾರಿಂದ ಕೆರೆಕೆರೆದು ಮಾಲೀಷ್ ರಂಗೇಲಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಕೂಸಪ್ಪ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಮಿಲಿಟರಿ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಹುರಿಹಿಟ್ಟಿನಹಾಗೇ ಇದ್ದ.

ಕಾಶಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಏನುಗೊತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಹುರುಳಿ—ಬೆಂದ ಹುರುಳಿ—ಗೂಟದಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಘನು ಘನು ಹುರುಳಿ, ಅನಂತರ ಈರುಳ್ಳಿ-ಬೆಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಕೂಸಪ್ಪ ಬೇಡದು ದೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೂದಲೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ರಂಬೆ ಹೇಗಾಡುವಳೋ ಅಮ್ಮನ ಬಾಚಣಿಗೆ ಕಂಡಾಗ, ಹಾಗೇ ಆಡಲಾರಂಭಿಸಿತು ಕಾಶಿ. ಅಮ್ಮ ಹೇಗೆ ರಂಬೆಗೆ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಗುದ್ದು ಕೊಡುವಳೋ ಹಾಗೇ ಕೂಸಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಶಿಗೆ, ಖರ್ಚಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬೆನ್ನುಕಡುಬು. ತಲೆ ಕೊಡವೆ, ಬೆನ್ನು ಬಿಲ್ಲುವಾಡಿ, ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಸಿ, ಕಟಕಟ ಲಗಾಮು ಕಡಿದು ಎಡಕ್ಕೆ ಬಲಕ್ಕೆ ಮುಸುಡಿ ಬೀಸಿ ತನ್ನ ಸಿಟ್ಟೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿತು ಕಾಶಿ. ಕೂಸಪ್ಪ ಅದರ ದವಡೆಗೂ, ಬಾಲಕ್ಕೂ, ಕಾಲಿಗೂ ಸಿಗದೆ ನೆಗದಾಡಿ

ಮಾಲೀಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನು ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದೆ—“ಕೂಸಪ್ಪ, ಇದೇಕೋ ಈ ದಿನ ಕಾಶಿಗೆ ಸಿಟ್ಟೋ ಏನೋ ಬಂದಿದೆ, ಮೊವಲು ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನಿಸಿಬಿಡು, ಅನಂತರ, ನೀನು ಅದರ ಮೈ ಬಾಚುವಂತೆ!” ಅದಕ್ಕೆ ಕೂಸಪ್ಪ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತು ಸಲಾಮುಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ—“ಇದು ಮಿಲಿಟರೀ ಗೋಡಾ. ಮರೆತೈತೆ ಸಿಸ್ಟೆಲ್ಲ. ಕಂತ್ರಿ ಆಗಿದೆ! ನಾನೇನು ಬಿಡೋನಲ್ಲ ಬುಡಿ, ಕಲಿಸೇಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನೋಡಿ ಸಿಸ್ತು!” ಹೀಗೆಂದವನು. ಮಾಲೀಸಿ ಗಾರಂಭಿಸಿದ. ಕಾಶಿ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ದಿನ ಬುದ್ಧಿಕಲಿತೀತೇನೋ ಎಂದು ಕೊಂಡು ಒಳಗೆಹೋದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ—ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಲ್ಲ ಜಜ್ಜಿ ಕೊಡಪ್ಪ ಕೊಡಪ್ಪ, ಕುದುರೇ ಮಾಲಕುಮಾಗೆ. ಹೊತ್ತಾದರೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಿ ಯಾಕೋ ಕಾಣೆ. ಅವನೂ ಹೊಸಬಕಣಪ್ಪ, ಕೂಸಪ್ಪ. ಹೀಗೆಂದರು. ನಾನು ಉತ್ತರ ಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಕುದುರೆಯು —“ಹೀ ಇ ಇ ಈ!” ಎಂದು ಸದ್ದೂ ಮತ್ತೆ ಪುನಹಾ—“ಅಯ್ಯೋ, ಅಂಭಾ ಆ ಆ ಆ!” ಎಂದ ಕೂಸಪ್ಪನ ಆರ್ತನಾದವೂ ಕೇಳಿಬಂದವು. “ಹೋಗಪ್ಪಾ, ಕೂಸಪ್ಪ ಹೋದನೋ ಏನೋ ಸತ್ತಾ! ಅದೇನು ರಣಗುದರೆ ಆಹುತೀ ತಗೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತೆ, ಎರಡು ದಿನ ಸವಾರೀ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—”ಎಂಬ ಮಾತೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಮ್ಮನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನಾನು ಹಾರಿಹೋದೆ.

ಅಲ್ಲೇನಾಗತ್ತೇ? ರಣನೋಟ! ಕುದುರೆ ಅಗಾಡಿಪಿಚಾಡಿ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕೂಸಪ್ಪನ ಗಡ್ಡವನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು! ನಾನು ನೀರುಳ್ಳಿ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಅದರ ಮುಂದೆ ಮುದ್ದೆಮಾಡಿ ಹಾಕಿದೆ. ಹುರುಳಿ ಚೀಲವನ್ನು ಗೂಟದಿಂದ ತೆಗೆದೆ, ಹಸುರು ಹುಲ್ಲಿನ ಚೀಲವನ್ನು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಉರುಳಿಸಿದೆ. ಅನಂತರ ಒಳಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿದೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ.

ಕೂಸಪ್ಪ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆಹೋಗಿ ವಾಸಿಮಾಡಿಕೊಂಡನಾದರೂ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹಾಗಾದರೂ, ಈ ಕುದುರೆ ಕಾಶಿಯು ಖಾಸೀಮನ ಹಿಂದೆ ಮಾತ್ರ ನಾಯಿ ಮರಿಯಂತೆ ಮೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಸ್ ಕೆಲವೆಲ್ಲ ಕಲಿಸುವೆನೆಂದು ರಾಂಡ್ ಹೊಡೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ. ಲಾಠಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಬೆಂಕಿ ಉಂಗುರದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ

ಸಲೂ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ನಮ್ಮ ಅಗ್ರಜರು ಆ ಕುದುರೆಗೆ ನಿತ್ಯ ಒಂದೊಂದು ಸವಾರಿ ಹೊಡೆದು ಮೈನೋರೆ ಕಾರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ನಡು ಹಗಲು ಅದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ತುಳಸೀಪ್ರಸಾದ ತಿನ್ನಿ ಸಿಯೇ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಜೆ ಕುದುರೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳ ಕಾಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ದೀಪ ಧೂಪ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಶಿಯ ಕಾಲು, ಒಳ್ಳೆಯ ದೆಂದು ಅವರ ಭಾವನೆ. ನಮ್ಮಣ್ಣನವರು ಅದು ಮನೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಬಡ್ತಿ ಪಡೆದು ಎರಡು ತೊಟ್ಟಲು ತೂಗಿದ್ದರು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದುಸಾರಿ ನವರಾತ್ರಿ ಬಂದಿತು. ಕುದುರೆಗೆ ಪೂಜೆ, ಪುರಸ್ಕಾರ, ಪ್ರಸಾದಗಳಾದವು. ಒಂದು ದಿನ ಪೀತಾಂಬರದ ಅಲಂಕಾರ ದಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯೂ ಆಯಿತು. ಈ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೂ ಕಾಶಿಗೆ ಬೆಳಗಿನ ಸವಾರಿ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು.

ಕುದುರೆಯಿಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರೆಲ್ಲ ಅವರವರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಓಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಗೆದ್ದ ಕುದುರೆಗೆ ಇನಾಮುಕೊಡುವರೆಂದೂ ಅಪ್ಪಣೆ ಬಂದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಗೆ ಓಟದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅಣ್ಣನವರು ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಖಾಸೀಂ ಸಾಹೇಬನೇ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದನು.

ಶನಿವಾರ ಸವಾರಿ ಹೊರಡಲನುವಾದ ನಮ್ಮ ಖಾಸೀಂ. ಆದರೆ ನಡುದಿನವಾದರೂ ಲಗಾಮು ಜೀನುಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನೂ ಗುರುತುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ನಾನೆಂದೆ—“ಎನ್ರಿ ಸಾಹೇಬರೆ ಈ ದಿನ ಬಹಳ ಸಂವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ. ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಅದೇನೇನೋ ಇದೆಯಲ್ಲ? ಅಮ್ಮಾವರಿಗೆ ಸರ್ಕಸ್ ಚಮತ್ಕಾರವೇನಾದರೂ ತೋರಿಸುತ್ತೀರೋ? ಈ ದಿನದ ಸವಾರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೂ ಏರ್ಪಾಡಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ!” ಖಾಸೀಂ ಏನೂ ಮಾತಾಡದೆ ನಗುತ್ತ ಹಿಂದಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಶಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದ. ಆ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಗಡಬು ಕರಿದಿದ್ದರು. ಮನೆಯೆಲ್ಲ ಅದೇ ವಾಸನೆ. ಕಾಶಿಗೆ ಆ ದಿನ ಪ್ರಸಾದ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕಾಣೆ. ಅದು ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಒಳಮನೆಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಖಾಸೀಂ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಆ ಕಡೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು

ನಿಂತು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರಾಗಲೀ, ಅತ್ತಿಗೆಯವರಾಗಲೀ ಅಡಿಗೆಮನೆ ಬಾಗಿಲುತೆಗೆದು ಕಾಶಿಗೆ ತಿಂಡಿಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮೂಸಿ ನೋಡಿ ಗೊರಸಿನ ಪಟ್ಟ ಪಟ್ಟ ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಹೊರಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂತು. ಖಾಸೀಂ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇಳಿಸಿದ. ಬೆನ್ನುಮೇಲೇರಿದ. ಕಾಶಿ ನಡುಗೆ ಹೊರಟಿತು. ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಕುಕ್ಕುಲೋಟದಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾಗಾಲೋಟದಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿತು. ಅಗ್ರಹಾರದ ತುದಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಖಾಸೀಂ. ನಮ್ಮಮ್ಮ ಕರಿಗಡಬು ಕೊಡೋಣವೆಂದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. “ಕರಿಗಡಬು ಆಮೇಲೇನೋ. ಅದೇ ಸರಿ ! ಓಟ ಮೊದಲು, ಊಟ ಆಮೇಲೆ. ಕರಿಗಡಬು ಒಳಗಿಡಮ್ಮ. ಕಾಶಿ ಒಂದು ಸುತ್ತುಬರಲಿ. ಅದೇನೋ ಹೊಸಮಾದರಿ ಓಟ ಕಲಿಸ್ತಿದಾನಂತೆ, ನೋಡೋಣ” ಎಂದೆ.

ಕುದುರೆ ಭರಾಟೆಯಿಂದ ಭರೈಂದು ಹೊರಟಿತ್ತು. ಅಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇರಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ಹೊರಬಂದು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತರು. ಕುದುರೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂತು. “ಏಕ್, ದೋ, ಲಾಘ್” ಎಂದು ಖಾಸೀಂ ಕೂಗಿದುದು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿತು. ಆಗಾಗಲೇ ಕುದುರೆ ಎದುರುಮನೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿದ್ದ ತಂತಿ ಕಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಗಳು ವನ್ನು ಹಾರಿ ದಾಟಿಹೋಗಿತ್ತು. “ಅಚ್ಚಾ, ಬೀಬೀ !” ಎಂದು ಖಾಸೀಂ ಮತ್ತೆ ಕೂಗಿದನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಬರುವಾಗ ಮನೆಯ ಬಳಿ—“ಏಕ್, ದೋ, ಲಾಘ್ !” ಎಂದಹಾಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕುದುರೆ ಕಾಶಿಯು ತಟಕ್ಕನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆಹೋಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜಗುಲಿಯಮೇಲೆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕರಿಗಡಬುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಈ ವೇಳೆಗೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಟವೆಲ್ಲ ನಿಂತು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಒತ್ತರಿಸಿತ್ತು. ಕಾಶಿಯಿತ್ತು, ಆದರೆ ಖಾಸೀಂ ಖಾಸ್ತಾರನೇ ಇಲ್ಲ. ಏನಾದ ಅನನು ? ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಹಾಗೇ ಇತ್ತಲ್ಲ. ರಸ್ತೆಯ ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆಯೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರು ಜನ. ನಾನು ಕೂಗಿಯೇ ಕೂಗಿದೆ—ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆ ಕಾಶಿಯ ಓಟದ

ಅರ್ಭಟದಲ್ಲಿ ನಮಗೇನೇನೂ ತೋಚಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲಿತ್ತೋ ಮೋಡ, ಮಳೆಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕಾಶಿ ನೆನೆದು ಮೈಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಕೂಗುಹಾಕಿತ್ತು. ಆಗ ಯಾರೋ ನರಳದಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ನಾನು ಜಗುಲಿ ಇಳಿದುಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಸದ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆ— ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಖಾಸೀಂ. ಮುಕ ಕೆಳಗಾಗಿತ್ತು. ತೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಉರುಡಿಸಿದೆ. ಬಾಳೆ ಎಲೆ, ಮುತ್ತುಗದ ಎಲೆ, ಕಾಗದ, ಪರಕೆಗಳ ಸಂಗಡ ಈಚೆಗೆ ಬಂದ ಉರುಡಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆ ಸವಾರ. ಅವನೊಂದು ಸಾರಿ ನರಳಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟ. ಕೂಡಲೆ ಕಾಶಿಯು ಏನೂ ಅರಿಯದವಳಂತೆ ಹತ್ತಿರಬಂದು ಹಸಿ ಎಲೆಯೊಂದು ವಸಡಿನಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಡುವುತ್ತ ನಿಂತು ಕಾಲು ಕೆರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಅದರರ್ಥವೇನೋ ನಾಕಾಣೆ. ಖಾಸೀಂನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನೋ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಮೈಕ್ಕೆ ನೀವಿಕೊಂಡ. ನಾನೊಂದಿಷ್ಟು ಮೈಕ್ಕೆ ವರಸಿ ಉಜ್ಜಿ—“ಎಳು ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರಾದರೂ ಹೊಯ್ದುಕೊ ಸಾಕು ಈ ಸರ್ಕಸ್” ಎಂದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ—“ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಿಸಿನೀರಿಗೆ ತಪ್ಪಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮೇಲೆ ಸುರಿದಾದರೂ ಸುರಿ ! ಏನು ಹಾಳು ಕುದುರೆಯೋ !” ಎಂದರು. “ಈ ದಿನ ಯಾರ ಮೋರೆಯೋ ನೋಡಿದ್ದೆ. ಹಾಳು ಮೋರೆ ; ಅದಕ್ಕೇ ಹೀಗಾಗಿದೆ. ಎಳಪ್ಪ ಎಳು !” ಹೀಗೆಂದು ಎಬ್ಬಿಸಿದೆ.

ಖಾಸೀಂ ಎದ್ದುನಿಂತಾಗ ನಮಗೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಆನಂದ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗಾಯನಾದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಿಂದುಗಡೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದನೆಂದು ನಾನು ಕುದುರೆಲಗಾಮು ಸರಿಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡೋಣವೆಂದುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಲಗಾಮುಹಿಡಿದು ಅದರ ಕಪಾಲಕ್ಕಿರಡೆರಡು ಎಟು ಕೊಡುತ್ತ ಬುದ್ಧಿಹೇಳುವ ಸಡಗರದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಖಾಸೀಂ ಬಂದ. ಎರಡೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಜೀನುಹಾಕಿ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಬಿಗಿದ, ರಿಕಾಪು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಬರೀ ಕಾಲಿಗೆ ಹಿಮ್ಮಡಿಮುಳ್ಳು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡ. ಬಾರುಕೋಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಕಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತಾಗ, ಹಣೆಗೆ ಬಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡೆ, ಅದು

ರಕ್ತದಿಂದ ಹಣೆಯ ಬಳಿ ನೆನೆದುಡನ್ನು ಕಂಡೆ. ಅದರ ಆಗ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಪಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಖಾಸೀಂ ಹೂರಬೇಹೋದ ಹಲ್ಲುಮುಡಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆ ನಃಗಾಲೋಟದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹೊಡೆಯಿತು. ಆ ರಸ್ತೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ. ಹಿಂತಿರುಗಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತಿಗೆಯವರು—“ಅವರೇ ಸರಿ, ಅದನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ. ಇವನು ಏಕೆ ಹೀಗೇ ವಿಷಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತಾನೋ!” ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೊದರು. ನಾನು ಜಗುಲಿಯಮೇಲೇ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟೆ. ಏನುಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಧಗಂಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕಾಶಿಯ ಕತೆ ಕೇಳಿ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು—“ಏನೋ ಕೆಟ್ಟಚಾಳಿ ಕಲಿತುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಯಾರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಚಕಾರವೋ ಕಾಣೆ!” ಎಂದು ಆಫೀಸು ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದರು. “ಏನು ಬಂತಮ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಾಗೆ ಇದ್ದ ಕುದುರೆಗೆ ಈ ದಿನ ಖಾಸೀಮನಿಗೆ ಹೋದ ಜೀವ! ಅದೇನೋ ಎಂತೋ ಬದುಕಿಕೊಂಡ!” ಎಂದು ಜಗುಲಿಯ ಬಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಹೋದರು.

—“ಯಾರ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಖಾಸೀಮನಾಗಲೀ ಕುದುರೆ ಯಾಗಲೀ ಯಾರ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲ”—ಎಂದು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ ಆರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಎಂದರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ—“ಕುದುರೆ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತೆ. ಕಾಶಿ ಬಂತೇನೋ ನೋಡೇ!” ಎಂದರು. ನಮ್ಮತ್ತಿಗೆಯವರು ಜಗುಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲ ವೆಂದು ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಆದರೆ ಆ ದಿನ ನನಗೇಕೋ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡು ವಂತೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಮಿಷಗಳನ್ನೇ ಎಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಯವರು ಕೂಗಿದರು—ಲೋ ಯಾರ್ಕಪ್ಪ, ಒಲೆ ಬಿಡುವಾಗಿದೆ ಹುರುಳಿ ತಂದುಕೊಡಿ, ಕಾಶಿಗೆ ಬೇಯಿಸಬೇಡವೆ ಹುರುಳಿ!”

—“ಕಾಶಿ, ಕಾಶಿಯೆಲ್ಲಿದೆ ಕಾಶಿ!”—ಎಂದೆ. ಕೂಡಲೆ ಕಾಶಿ—“ಊ ಹು ಹು ಹೂ!” ಎಂದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಹಿತ್ತಲು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ

ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಶಿ, ಏನೂ ಅರಿಯದ ಹಸುಳೆಯಂತೆ ಒಳಗೆಬಂದು ಕೊಟಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರು ಹೀರುತ್ತ ನಿಂತಿತ್ತು. ನಾನು ಕಟ್ಟಹಾಕುವ ಮುನ್ನ ಲಗಾಮು ತೆಗೆದು, ಜೀನುಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಒಳಗೆಬಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕೂಡಲೆ ನಮ್ಮಗ್ರಜರು ಜಗುಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ನೋಡಿದರು, ಏನೇನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಬೈಸಿಕಲ್ ಹತ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋದರು. ಇತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಗಾಡಿಬಂತು. ಅದರೊಳಗೆ ಖಾಸೀಂ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಗಾಡಿಯಾತನು ಅವನನ್ನು ಇಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅದರೆ ನಾನು ಮೆಟ್ಟಿಲಿಳಿದು ಹೋಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಖಾಸೀಂ ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲದೆ ಮಲಗಿದ್ದ. ತಲೆಯೊಡೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಕೈಗಳಿಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಹಿಮ್ಮಡಿ ಮುಳ್ಳು ತೊಡೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಶರಾಯೆಲ್ಲ ಹರಿದೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅದೇ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಸೀಂನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ತಲುಪುವುದರಲ್ಲೇ ನಮ್ಮಣ್ಣಂದಿರು ಬೈಸಿಕಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಾದಿದ್ದರು. ಕುದುರೆ ನೋಡಿಕೋ ಹೋಗೆಂದು ನನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ವಿವರಗಳೆಲ್ಲ ವರದಿಮಾಡಿ, ಕುದುರೆ ನೋಡಹೋದೆ. ಕುದುರೆಗೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಕರೆದು ಹೀಗೆಂದರು. 'ಕಾಶಿ ನಮ್ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಏಳು ವರ್ಷ ವಾಯಿತಲ್ಲವೆ! ಸರಿ ಅದರ ಋಣಾನುಬಂಧ ತೀರಿತೇನೋ! ನನ್ನ ಯತ್ನ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತೆ!'

ನಮ್ಮ ತಾಯಿ—“ಅದೇಕೋ ಹೀಗಾಡುತ್ತಿ?” ಅಣ್ಣನವರು—
“ಇಂಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಚಾಳಿಯ ಕುದುರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಬಿಡು!”

ತಾಯಿ—“ಅದುದಾದರೂ ಏನಪ್ಪ? ಸವಾರಿ ಮಾಡಲೇಬರದಿದ್ದ ಹಠಗಾರ ಆ ಮುಸಲ್ಮಾನನ ಕೈಲಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿತು. ನಿಂಗೇನಾದರೂ ಮಾಡಿತೇನಪ್ಪ. ಅವನನ್ನು ಹತ್ತುವುದೇ ಬೇಡ!” ಅಣ್ಣ—“ಹಾಗಲಮ್ಮ! ಯಾರಿಗಾದರೇನು? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಗೇ ಅದು! ಅದು ಬಲು ಕೆಟ್ಟ ಚಾಳಿ. ಜೋರಾಗಿ ಓಡುತ್ತ ಇದ್ದು, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೇ ನಿಂತರೆ ಯಾರುತಾನೆ ಬೆನ್ನಮೇಲೆರಬಲ್ಲರು?” ತಾಯಿ—“ಹಾಗಾದರೇನು ಮಾಡುತ್ತೀ!”

ಅಣ್ಣ—“ಮಿಲಿಟರಿಯಲ್ಲಿ ಡೂಂಮ್ಸ್ ಡೇ ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ ಮುಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.”

ತಾಯಿ—“ಅವರೇನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?”

ಅಣ್ಣ—“ಅವರೇನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ! ಗಾವೇ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು! ನಮ್ಮ ಕುದುರೆ ಫೋಟೋ ಬೇಕಾದರೆ.”

ತಾಯಿ—“ಹಾಗೆಂದರೇನಪ್ಪ. ಕುದುರೆ ಫೋಟೋ ಯಾತಕ್ಕೆ. ಕುದುರೆಯೇ ಇರುತ್ತಲ್ಲ.”

ಅಣ್ಣ—“ಕುದುರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಲೇ ಹದಿನೈದು ವಯಸ್ಸೂ ಆಗಿದ್ದೆ. ಮುಕ್ಕಾಲು ಆಯಸ್ಸೇ ಕಳೆದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಅದನ್ನು ಡೂಂಸ್ ಡೇಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡೋಣ!”

ತಾಯಿ—“ಅದೇನೋ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವ್ವಾ ನಿನ್ನ ಮಾತು.”

ಅಣ್ಣ—“ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಸವಾರಿಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ ಅದರ ಮೇಲೆ. ಅದನ್ನು ಕಳಿಸಿಬಿಡುವುದೇ ಲೇಸು. ಅದು ಇದ್ದರೆ ನಾವು ಇರುವಂತಿಲ್ಲ.”

ತಾಯಿ—“ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲವೆ? ಅದರ ಪಾಡಿಗೆ ಅದಿರಲಿ.”

ಅಣ್ಣ—“ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಮ್ಮಾ ಅದನ್ನು ಷೂಟ್ ಮಾಡಿಸಿದರೇ ಫೋಟೋ ಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಫೋಟೋ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ.”

ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ಅದೇನೂ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿಬುಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂಕಟ ವಾಗಿತ್ತು. ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಕಣ್ಣೊರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಶಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತೆ. ಅದೇಕೋ ಅದರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮೂಸಿನೋಡಿ ಆಕಡೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿತು. ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಬಿಲ್ಲ ತೋರಿಸಿದರೂ ಮಿಸಿಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರಹೋಗಿ ಮೈ ತಡವರಿಸಿದೆ. ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದೆ ಕೈಕಾಲು ತಿಕ್ಕಿದೆ. ಅದರ ತಲೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡೆ ನನ ಗೇಕೋ ಬಹು ದುಃಖವಾಯಿತು. ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟೆ.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಊಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು, ಸಾಮತಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವರಿವರ ವಿಚಾರ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಂತೆ—“ಹಾ, ಹೂ, 'ನೋಡಲಾಗುತ್ತೆ, ವಿಚಾರಿಸಲಾಗುತ್ತೆ, ಆಹಾ, ಊಹೂ”—ಎಂತಲೇ ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಊಟಮಾಡಿದರು. ಆದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡದೆ ಇದ್ದರು. ಮಾರನೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಾಸೀಂನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದರು. ಖಾಸೀಂ, ತಾನೆರಡೇ ದಿನ ಬಿಟ್ಟುಬರುವುದಾಗಿಯೂ, ಅದುವರೆಗೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡಬಾರದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅಣ್ಣಂದಿರು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕುದುರೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟ ನಮಗೂ ಕಷ್ಟ. ನಿಮಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಾದರೆ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ಪ್ರತಿಮೆಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಪೂಜೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಕಡೆಯ ಮಾತನ್ನೇ ಖಂಡಿತ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಮರಣದಂಡನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವನ ಸಂಗಡ ವಾಸಮಾಡುವಂತೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಂಟೆಗಳನ್ನೆಣಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಖಾಸೀಂ ಬಂದ. ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ಕುದುರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ, ಕುದುರೆ ಕಾಲುಕೆರೆದು ಕೂಗಿತು. ಖಾಸೀಂ ಹತ್ತಿರ ಹೋದಹೊರತು ಬಿಡದೆ ಕುಣಿದಾಡಿತು. ಅವನು ಹತ್ತಿರಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಮೈಕೈಯೆಲ್ಲ ಮೂಸಿತು. ಮುತ್ತುಕೊಡುವ ಸಂಜ್ಞೆಮಾಡಿತು. ಖಾಸೀಂ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟ. ಕುದುರೆ ಅವನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಮುಸುಡಿ ಇಟ್ಟು ನಿಂತಿತು. ನಿಂತು ನಿಂತು ಸಾಕಾಗಿ ನಾನು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ನಮ್ಮಣ್ಣನವರು ಊಟ ಮಾಡಿದನಂತರ ಕುದುರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ್ದರು. ಕುದುರೆಯಾಗಲೀ ಖಾಸೀಮನಾಗಲೀ ಅವರತ್ತ ತಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಧನಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂತು ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

ಇನ್ನು ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಗೆ ಮರಣದಂಡನೆ, ಖಾಸೀಮನನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮುದಿಯಾದ ತಪ್ಪಿತಕ್ಕೆ. ಇನ್ನು ಐದು ದಿನಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಜೂಜು, ನೌಕರ ಮಾನೇರ ಕುದುರೆಜೂಜು ಮುಂದುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆ ಆ ಜೂಜಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅದೃಷ್ಟಪಡೆದಿರ

ಲಿಲ್ಲ. ಆಯ್ಯೋ! ಕುದುರೆಯೆ! ಎಂಥಾ ಹಣೆಬರಹ ನಿನ್ನದು! ಯಾಕಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಈಗ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಲ್ಲೇ ಸತ್ತು ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗುವೆಯಲ್ಲ!—ಹೀಗೆಂದು ಬಹಳ ಸಂಕಟಪಟ್ಟು ಕುಳಿತಿದೆ. ಮತ್ತೆದ್ದು ಹೋದೆ, ವಳಗೆ ನಮ್ಮತ್ತಿಗಿಯ ಬಳಿಗೆ. ಅವರು ದೇವರಮುಂದೆ ಚೀಟಿಹಾಕಿದ್ದರು. ನಾನೊಂದು ತೆಗೆದು ಓದಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ “ಸಾವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸೂಚನೆಬಂತು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಊರ ಜೋಯಿಸರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಕೆಂಪನೆಯ ಮನುಷ್ಯಬಂದರೆ ಭಯವಿಲ್ಲವೆಂದರಂತೆ. ಅಂತೂ ಕುದುರೆ ಜೀವಕ್ಕೂ ಸಾವಿಗೂ ನಡುವೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮಣ್ಣಂದಿರೇನೋ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಪತ್ರ ಬಂದಿತು. ಇವರೂ ತಸಬೀರಿಗಾಗಿ ಐದು ರೂಪಾಯ ಕಳಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಕುದುರೆ ಪ್ರತಿಮೆಯೂ ಅಗಸಾಲಿಯ ಬಳಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ನಾಳೆ ಏನೋ, ಎಂತೋ, ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಕೂಗಿದಂತಾಯಿತು. ನಾನು ಮುಂಬಾಗಿಲು ನೋಡಿದೆ. ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಹಿಂದುಗಡೆ ಬಾಗಿಲಿಂದ ಹೋದರು. ಖಾಸೀಂ ದೀಪತರಹೇಳಿದ. ನಾನೂ ಸಂಗಡ ಹೋದೆ. ಕಾಸಿ ಕುದುರೆ ಮಲಗಿತ್ತು. ಖಾಸೀಂ ದೀಪದ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಸುಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿದ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಕೇಳಿದರು—“ಏನಪ್ಪಾ ಕಾಸೀಂ! ನೀನು ಕೆಂಪಗಿದ್ದೀ ಎಂದು ನಾನು ಕಂಡೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಕುದುರೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಸುಳಿಗಳೆಲ್ಲ ಏನನ್ನುತ್ತವೆ ಹೇಳಿಬಿಡು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಬದುಕಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಅಪರಾಧಮಾಡಿಯೇ ಅದು ಸಾಯುವಂಥ ಶಿಕ್ಷೆಪಡೆದಿದೆ!”

ಆಗ ಖಾಸೀಂ ಎದ್ದು ಕುದುರೆ ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿಬಂದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸುಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿದ. ಆ ಸುಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಕುದುರೆ ಆಗ ಸಾಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡಿಸಿ, ಶಾಭಾಷಾಗಿರ ದೊರಕಿಸಿ, ಒಂದು ಮರಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಸೂಚಿತವಾಯಿತು. ಈ ವಿವರಗಳಿಂದ ನನಗೂ ನಮ್ಮ

ತಾಯಿಯವರಿಗೂ ಧೈರ್ಯಬಂತು. ಖಾಸೀಂ ಕುದುರೆಯನ್ನೊರಗಿ ಕಂಬಳಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡ. ಮತ್ತನೆ ಸೈಜು ಹುಲ್ಲಮೇಲೆ ಕುದುರೆಯಂಥ ಬೆಚ್ಚನೆ ಗೆಳೆಯನ ಸಂಗಡ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುವುದೊಂದು ಸೌಖ್ಯದ ಅನುಭವ. ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲೆ ತೀವ್ರ ಯುದ್ಧದ ವಾತಾವರಣದ್ದೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಾರಿ ಜನಾಂಗದ ಅನುಭವ. ಖಾಸೀಮನಿಗೆ ಎರಡೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಣ್ಣನವರು ಸ್ಥಿರಮಾಡಿದ್ದರು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಗುಂಡಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ. ನಾಳೆ ಕಳಿಸುವುದೆಂದಾಗ್ಗೆ, ಈ ದಿನ ಕುದುರೆ ಪ್ರತಿಮೆ, ಕುದುರೆಯ ಪೋಟೋ ಸಹ ಬಂದವು. ತುಂಬ ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಓಲಗ ತರಿಸಿ, ಮರವಣಿಗೆಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಕುದುರೆ ಹಂಬಲ ಬಹಳವಾದರೂ ಹೊರಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಬಹಳ ಬಿಗುಮಾನ. ಆದರೂ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಸಿದರು. ಹಿಂಗಾಲು ಮುಂಗಾಲು ಕಿವಿ ಬಾಲಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳು, ಮೈಮೇಲೆ ಪೀತಾಂಬರ ಮತ್ತೆ ಬೆಳ್ಳಿತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕದಲಾರತಿ—ಹೀಗೇ ಏನೇನೆಲ್ಲ ವೈಭವ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಕೇಳಿದರು. “ಇದೇನಿರೇ ಇದೆಲ್ಲ!” ನಮ್ಮಮ್ಮ ಹೇಳಿದರು “ಕಾಶಿ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳಮ್ಮಾ!” ಇನ್ನಾರೋ ಕೇಳಿದರು—“ಎನ್ನೀ ಸ್ವಾಮಿ! ಇದೇನೆಲ್ಲ ವೈಭವ?” ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದರು. “ನಮ್ಮ ಮಿಲಿಟರಿ ಕುದುರೆಗೆ ಇದು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ. ಅದಕ್ಕೇ....” ಹೀಗೆಂದವರು ಒಳಗೆ ಹೋದರು. ಇನ್ನಾರೋ ಕೇಳಿದರು. “ಎನ್ನೋ ಸ್ವಾಮಿ ಯಾಕೆ ಇದೆಲ್ಲ?” ನಾನು “ಖಾಸೀಮನ್ನು ಬೀಳಿಸಿತ್ತಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೇ, ಈ ಮರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾಳೆ ಅಲ್ಲಿ. ಕಾಶೀಗೆ, ಮಿಲಿಟರಿಯವರು.....!” ಇಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲಾರದೆಹೋದೆ. ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಅವರೇನೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಕುದುರೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದೆ ಅಳುತ್ತಾನೆಂದು! ಅದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾಂಬೇಬಿದ್ದ ಚಕಣಾ ಚೂರಾಗಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೆ—ಮುಂದೆ ಕುದುರೆಗಳ ಸಂಗಡ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಒನ್, ಟೋ, ಶ್ರೀ ಹೇಳಿ ಗುಂಡು

ಹೊಡೆದು ಕೊಲ್ಲಿಸುವುದೇ—ಹೀಗೆಲ್ಲ ಸಾವಿರಬಾರಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹುವಾಗಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟೆ. ನಾನು ಯಾರಗೋಜಿಗೂ ಹೋಗದೆ ಹಿತ್ತಲ ದಾಳಿಂಬಿ. ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕೂತುಬಿಟ್ಟೆ.

ಆದರೆ ಖಾಸೀಮನು ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬರುವ ಕಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನಂತೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ವಿಚಾರಿಸಿದರಂತೆ. ಅನಂತರ “ಎನಯ್ಯಾ, ನೌಕರ, ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ದಿಯ! ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಹೇಳು. ಈ ಕುದುರೆ ಜೂಜಿಗೆ ಬರಲಿ. ಇದನ್ನು, ಅದೆಲ್ಲಿಗೋ ಬರಕೊಂಡಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿಲ್ಲಗೂ ಕಳಿಸ ಕೂಡದಂತೆ ಎಂತ ಹೇಳೋ, ಬೇಕೂಫಾ! ಎಂಥಾ ಕುದುರೆ, ಭಲೆ! ನೀನೇನೋ ಬಿದ್ದವನು? ಥೂ ನಿನ್ನ! ಜಿಗಣೆ ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದಿರ ಬೇಕೋ ಇಲ್ಲೋ! ಇರಲಿ ನಡಿ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ ಎಂತ ಹೇಳು. ಈ ಚೀಟಿ ಕೊಡು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕುದುರೆ ತೂಕ, ಹೆಸರು, ವಯಸ್ಸು ಬರೆಸಿ ಕೊಂಡು ಬಾ!” ಎಂದು ಅವರು ಹೊರಟು ಹೋದರಂತೆ.

ಆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಆದನಂತರ, ಆ ಪ್ರತಿಮೆಪೂಜೆಗೆ ಬಂದನಂತರ ಮತ್ತು ಆ ಫೋಟೋ ತೂಗುಹಾಕಿದನಂತರ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾಯಿತು. ಸಾವಿನ ಉಬ್ಬರಜಲ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು.

ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮೆರವಣಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಾಯಿತು. ಕಾಶಿ ಅನಂತರ ಕುಣಿಗಲು ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು, ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಸುಖವಾಗಿದ್ದ ಖಾಸೀಮನ ಸಂಗಡ ದೇಶವೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುಗಿಬಂತು. ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನವರು ಬೈಸಿಕಲ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಕಾಶಿಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೂಸಾಯಿತು. ಆ ಕೂಸು ಹಾಲುಕುಡಿದು ಚೆನ್ನಾಟವಾಡಿದರೆ ನನಗೆಷ್ಟೋ ಸಂತೋಷ. ನಾನು ಹಿತ್ತಲಲ್ಲೇ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಒಮ್ಮೆ ಕೂಗುವರು. ಮತ್ತೆ ತಾವೇ ಬಂದುನಿಂತು ನೋಡಿ ಹೇಳುವರು. “ನೋಡಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕಾಶಿಗೆ ಗುಂಡು ಹೊಡಿಸೇಬಿಟ್ಟ! ಆ, ನೋಡಿ ದೇಯಾ! ಈ ಮರೀಗೆ ಗುಂಡೂ ಎಂತಲೇ ಹೆಸರಿಡು. ನೋಡಿದನೋ,

ನಿಮ್ಮಣ್ಣು ಮರೀನ, ಏನೋ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಂಬಿನಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಗುಂಡು ಹೊಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನಮ್ಮ! ಎಂದ. ಯಾರ ಹಠ ಸಾಗಿಸು, ಕಾಶೀ ಏನಂತೀಯೇ! ತೊಟ್ಟಲೇ ಬೇಕೇನೇ ಮಗೀಗೆ” ಹಿಗ್ಗಿಂದು ನಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವರು. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋಬಾರಿ ಅವರ ಹಗರಣೆ ಮಾತು ಕೇಳಿದೆ, ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನವರೂ ಕೇಳಿರಬಹುದು, ಕಾಶಿ ಕುದುರಿಯೂ ಕೇಳಿರಬಹುದು. ಖಾಸೀಮನಂತೂ ಕೇಳಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ನಾನು ಮುಂದೆ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದೆ. ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಆ ಸಂಸಾರದ ಕನ್ನಡಿಯೇ ಒಡೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಶಿವರಾಂಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಾಗದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟು ಬರೆದಮೇಲೆ ಖಾಸೀಂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕುದುರೆ ನನ್ನ ಮೆದುಳಲ್ಲಿ ಗೊರಸೂರುವುದಿಲ್ಲ.

೪. ಭಯನಿವಾರಣೆ

೧

“ಭಯ, ದಿಗಿಲು, ಅಂಜಿಕೆ, ಹೆದರಿಕೆ—ಇವು ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಭಾವದ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳು. ಯಾವಾಗ್ಗೆ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿತೋ ಆಗ್ಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಮೃತನಂತೆ.

“ಭಯೇ ವ್ಯಾಪಿಲೇ ಸರ್ವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಅಹೇ !

ಭಯಾತೀತ ತೇ ಸಂತ ಆನಂದ ಸಾಹೇ !”

ಹೀಗೆಂದು ರಾಮ ಸಮರ್ಥರು ಶ್ರೀ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. “ಭಯಾತೀತ ನಾಗಬೇಕು ಆನಂದ ಬರಲು ಬಯಸಿದರೆ !” ಹೀಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ರಾಣೋಜೀ ರಾಯ. ಸುಂದರ ತರುಣಿ ಆತನ ಸತಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕೇಳಿದಳು. ನೀಳವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವಳು ಸರ್ರನೆ ಆತನ ಕಡೆಗೆ ಸರಿದು ಬಂದು ಅವನ ಕೈಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ವನ್ನು ಕಿತ್ತುಬಿಸಾಟು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅಂಟಾಗ ಒಲಿದೊಲಿದು ಆತನ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು.

“ನೋಡಿ ! ನಿಮ್ಮಂಥ ಕೊಲೆ ಘಾತುಕರನ್ನೇ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಹಣ್ಣು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿ—ಕ್ರೂರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ! ನನಗೆಲ್ಲಿಯ ಭಯ ? ಎಂಥೆಂಥವರ ಎದೆಯಲ್ಲೂ ಭಯಹುಟ್ಟಿಸುವ ಮೃಗರಾಜ ಸಿಂಹನನ್ನು ಬಿನ್ನುತಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ—ಅದು ‘ಆಂ’ ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಬಾಯೊಳಗೆ ಕೈ ಹೊಗಿಸಿ ಅದರ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆಯುವ ನಿಮ್ಮಂಥವರನ್ನು ಮಿದುವುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ

ನನಗೆ ಇದೆ. ಭಯವೆಲ್ಲಿಯದು ನನಗೆ ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಂಜಿಸುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟಾಡಿಸುವೆನು ನೋಡಿರಿ. ಯಾವಾಗ ಏನು, ಹುರಿ-ಕರಿ-ಸಯಿಸೆಂದರೆ—ಅವೆಲ್ಲ ತತ್ತ್ವವೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ ?—ಆ ಬೆಂಕಿ !—ನನ್ನ ಸರಿಯಾಳಾಗಿ ! ”

ಈ ಮಾತಿಗೆ ರಾಣೋಜಿ “ಜಾಣೆಯೇ ಸರಿ ನನ್ನಾಕೆ ! ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತಬ್ಬಿಬ್ಬುವಾಡಿದೆ. ಫಣಿವೇಣಿಯಿಂದ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದುಬಿಟ್ಟೆ. ಈಗ ನೆಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ಚುಚ್ಚುತಲಿರುವೆ—ಸರಿ, ಎನ್ನು—ಆದರೆ ಹೀಗೇ, ಇಂಥಾದ್ದೇ, ಒಂದು ಸರ್ಪಬಂದಿತು ಎನ್ನೋಣ-ನಿನ್ನ ಮೈಗೆ ಹೀಗೆ ಸುತ್ತಿತು ಎನ್ನೋಣ—ಆಗ ? ”

ಎಲ್ಲಮ್ಮ “ಮಾಡುವುದೇನು ? ನೀವು ಇರುತ್ತೀರಲ್ಲ ಹತ್ತಿರ. ಚಾಕು ಬಿಚ್ಚಿ ಪಡುವಲ ಕಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಬಿಡಿ ಎನ್ನುವೆನು. ನೀವು....”

ರಾಣೋಜಿ “ಆಹಾ, ನಾನಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೋ ”

ಎಲ್ಲಮ್ಮ “ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಕಂಡಿರ ! ”

ರಾಣೋಜಿ “ಮಸಲ, ದೊಡ್ಡ ಆನೆ ಬಂತು ! ಸೊಂಡಿಲು ಅಲ್ಲಾಡಿ ಸುತ್ತ—ಹೆಣ್ಣೆ ಹೆಣ್ಣೆಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ—ಬಂದಿತು ಎಂದು ಕೋ. ಆಗ್ಗೆ ! ”

ಎಲ್ಲಮ್ಮ “ಸೊಂಡಿಲ ಒಳಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕಚ್ಚುವೆನು. ಆಗ ಎಂತಿದ್ದರೂ ಸತ್ತೇ ಸಾಯುವುದು.”

ರಾಣೋಜಿ “ಹೀಗೆಲ್ಲ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೇ ಸರಿ, ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳು. ಉತ್ತರಕುತ್ತರ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಹೂ ! ”

“ಹೂಂ ಕೇಳುವಂಥವರಾಗಿ. ಹೆದರುವರಾರು ! ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾದ ಕಾಂತೆಯು, ತನ್ನ ಅರಳೇವೇಟೆ ಸೀರೆ ನೆರಿಗೆಯನ್ನು ನವಿಲು ಬಾಲದಂತೆ ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು. ಹೇಳಿ ನೇಯಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಆ ಸೀರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನದು. ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಮೋಡ ಮುಸುಕಿದ ಆಕಾಶ. ಒಡಲೆಲ್ಲ ಜರತಾರಿ ನವೀಕಣ್ಣು. ಯಾವ ಹೆಂಗಸೂ ಎಂದೂ ಉಡದಂಥ ಸೀರೆ.

ರಾಣೋಜಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಣಿದುಬಿಟ್ಟ. “ಯಾಕೇಂದ್ರೆ ಇದೇನು ಕುಣಿತ ! ” “ಸಿಂಹದ ಮೇಲೆ ನವಿಲು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಾ,

ಹಾಹಾ! ” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕುಣಿದ. ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದ. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಹಾಹಾರಿ ಬೆದರಿ ಎದ್ದೋಡಿದಳು. ಸಿಂಹದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು ಆಕೆ. ರಾಣೋಜಿ ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಬಂದೂಕನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೈಲಿ ಕೊಡಹೋದನು. “ಹಿಡಿ! ಶೂರಾಗ್ರಣೀ ಇದು ಬಾರುನಾಡಿದ ಬಂದೂಕು. ಹೊಡೆದು ಕೊಂದುಬಿಡು ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ! ಹೀಗೆ ಹಿಡಿ, ಗುರಿ ಇಡು, ಕುದುರೆ ಎಳೆ, ಸುಟ್ಟುಬಿಡು—ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು. ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಎಷ್ಟೊಂದು ಧೈರ್ಯ ಆ ಕರುಳಿಲ್ಲದ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ? ”

ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಾದಳು. ಆ ಸಿಟ್ಟು ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಝರಿಯು ಜಲಪಾತವಾದ ಹಾಗೆ ! “ಕರುಳೂ ಇಲ್ಲ, ಎದೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಇಂಥ ಸತ್ತ ಸಿಂಹಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದಿಟ್ಟು—ನಿಮ್ಮ ಕೋಣೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹೆದರಲೇಕೆ ? ” ರಾಣೋಜಿ “ಹಾದಾದು ! ನೀನೀಗನೋಡು, ಅಂಜಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮೈ ನಡುಗಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರೂ ಸಹ ತುಂಬಿಲ್ಲ. ಪಾಪ ! ಆ ಸಿಂಹವೇ ತಾನೆ, ನಿನ್ನ ಸೋಂಕಿಗೆ ಸತ್ತು ಒಣಗಿ ಚರ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.” ಎಲ್ಲಮ್ಮ ನೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆ ಜಲಪಾತದ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು.

ಮತ್ತೆ ರಾಣೋಜಿಯೇ ಆಕೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. “ಬಾ ಹೆಣ್ಣೆ ! ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಹೆಂಗುಸಲ್ಲವೆ ನೀನು ? ವೀಣೆ ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ನಿನ್ನದು. ಬಾರಿಸು ನಿನ್ನ ವೀಣೆ. ಭಯ ಭ್ರಾಂತಿ ಹೋಗಲಿ. ಸೆರೆಗು ಹೊದ್ದಿಸಲಾದರು ಹತ್ತಿರ ಬರಬಹುದೇ ರಾಣಿ ಸಾಹೇಬರೇ ! ಚಂಚು ! ಇವರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಮಂದಿರದ ದಾರಿ ತೋರಿಸು.”

ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕಸರಿಕೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿದಳು. “ಸಂಗೀತ ಮಂದಿರವಂತೆ, ನಾಟ್ಯಶಾಲೆಯಾಕಾಗಬಾರದು ! ವೃತ್ತ್ಯವಿಗೆ ! ನೆಟ್ಟಗೊಂದು ಅಡುಗೆಮನೆ ಯಿಲ್ಲ ನನ್ನಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಕಾಡಲ್ಲಿ ! ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಗೋಂಡಾರಣ್ಯವೇ ವಾಸಿ. ದೇಶವಲ್ಲದ ದೇಶ ! ಕಾಡಲ್ಲದ ಕಾಡು. ಇಂಥಾ ಬಳಿಗೆ ಹೊಕ್ಕುತಂದಿದ್ದೀರಿ ನನ್ನ. ಸೀತಮ್ಮನವರಿಗಾದರೂ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಆ ಕಾಡಲ್ಲಿ ! ಆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ! ಊಳಿಗೆಕ್ಕೆ ಈ ನೀಗೋ ರಾಕ್ಷಸರು. ನರಭಕ್ಷಕರು ! ಈ

ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಪೀತಾಂಬರದ ಸಿಂಗವ್ವ, ಬೇಂಗಟೀ ಬೇತಾಳ ಜರಾಫೆ, ಕೋಡುಮುಸುಡಿ ಎಮ್ಮೆ, ಓಹೋಹೋ ಎನ್ನೂಂತ ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವಿರೀಂದ್ರೇ ! ನಿಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆ ಹಲಸಿನಕಾಯ ! ”

ಇಷ್ಟೆಂದ ಮೇಲೆ ಸಹ ಕೋಪ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವನೆಂಥಾ ಗಂಡಸು ! ರಾಣೋಜಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಶದ ನೆನಪು ಬಂತು. ಕಿಟಕಿಯಿಂದಾಚೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ. ಹೇಳಿದ “ನಿನ್ನ ಉಡಿಗೆತೊಡಿಗೆಯ ಅತ್ಯಾಶೆಗಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು, ಈ ಅಘ್ರಿಕಕ್ಕೆ. ನಿನ್ನ ರತ್ನದ ಕಂಠಿ, ನಿನ್ನ ಬೆಡಗಿನ ಸೀರೆ— ಆ ನಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರವೆಲ್ಲ ಬರುತ್ತಿತ್ತೆ ನಿನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ? ಇಂಡಿಯ ದಲ್ಲಿ ? ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ! ಅದೂ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ! ಆ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ! ಆ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ! ನಡಿ, ವೀಣೆಬಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತರು—ಊಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನೊಂದಿಷ್ಟು ಅಡ್ಡಾಡಿ ಬರುವೆನೆ”ಂದು ಕೈಲಿ ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದು ಹೊರಗೆ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟನು.

ಮಧ್ಯ ಅಘ್ರಿಕದ ಕಾಡು ! ಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ರಾಣೋಜಿಯ ಮರ ಮಟ್ಟುಗಳ ಬಂಗಲಿ. ಸುತ್ತಣ ಕಾಡು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆರು ತಿಂಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೆ ಬಂಗಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಂದಿದೆ ಕಾಡುವೊದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದ ರಾಣೋಜಿಯು ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಇತ್ತ ಜೇಡನೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಹೀರುತಲಿದೆ ರಕ್ತ. ಅತ್ತ ಕೋತಿಯೊಂದು ಬಾಲವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಜೋಕಾಲೆ ಯಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಅಮೋ ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬಳಿ ಪಟ್ಟೇಕತ್ತೆಗಳು ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಮೇಯುತ್ತಲಿವೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ದುರ್ಬೀನು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದನು—ದೂರದ ಬೆಟ್ಟ—ಅದರ ಇಳಿಜಾರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಖಡ್ಗಮೃಗಗಳು ಮೇಯುತ್ತಲಿವೆ. ಅದರಾಚೆ—ಕೆಸರು — ಅಲ್ಲಿ ನೀರು ದುರೆಗಳು ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿವೆ. ಇತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದೆ ಆ ನಗರ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಣೋಜಿಯು ಬಂದುದು. ಇಂಜನಿಯರಾಗಿ ಇಂಡಿಯದಲ್ಲಿ ಇರಲೊಲ್ಲದೆ ಅಘ್ರಿಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಕೆನಿಯಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಜಂಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಈಗಾಗಲೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೆಣವಂತನಾಗಿರುವನು. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೃಗಗಳ

ಚರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಬಹಳ ಬಂಗಾರ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನವಾಗಲೀ, ಕೆಲಸವಾಗಲೀ ಕಷ್ಟತರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ರಾಣೋಜಿಗೆ. ಕಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿದ್ದು ಹೆಂಡತಿಯ ಭಯನಿವಾರಣೆ. ಅವಳು ಧೈರ್ಯ ಕಲಿತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಓರ್ವಳೇ ಇರುವಳಾದರೆ, ಅನುಕೂಲ ಹೆಚ್ಚು. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ತಾವಾದರೋ ಸಿಂಹ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳ ಬೀಡು ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಧೈರ್ಯಕಲಿಯದೆಲಿ ಏನೇನೂ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಮೃಗಗಳ ಚರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಂದು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಹರಡಿರುವನು. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಾದರೂ ಕೂಡ ಸತ್ತ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯ ಸಹ ಎಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ್ನೇನು ಉಪಾಯ ಹೂಡಲೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ—ಊಟದ ತುತ್ತೂರಿ ಕೇಳಬಂತು. ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಇಳಿದಿಳಿದು ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಯಾರನ್ನೂ ಮಾತನಾಡಿಸದೆಲಿ ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಭೋಜನ ಶಾಲೆಗೆ ನಡೆದನು. ಅಂದು ಸರಸ ಸಲ್ಲಾಪಗಳಿಲ್ಲದೆಲಿ ಊಟದ ರುಚಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು.

೨

ಉರಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಹಗಲೊಂದು, ಉಪ್ಪೇಗದ ರಾತ್ರಿಯೊಂದು ಕಳೆದವು. ಭಾಮಿನಿಗೆ ಭಯನಿವಾರಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಚನೆಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಯಿತು ರಾಣೋಜಿಗೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾನನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನದಿಯ ನೀರು ಎಲ್ಲ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲುವೆ ತೋಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದೀತೋ ಬಲ್ಲವರಾರು! ಸುತ್ತ ಪಹರೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಸೋಣವೆ ಸತಿಯ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ? ಯಾರನ್ನು ನಂಬಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕು? ಇಬ್ಬರು ನೀಗ್ರೋಗಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

“ಎಲ್ಲಮ್ಮ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲು ಸೌಮ್ಯ-ಸುಂದರ, ಮಂದರ-ಮಧುರ, ಕೋಮಲ—ಯಾರ ಬಾಯಿಗಾದರೂ ತುತ್ತಾದಾಳು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕಾದರೂ ಈಕೆಯನ್ನು ಕರತಂದೆನೋ, ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಇವಳಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಮುಂದೇನು ಮಾಡಲಿ? ಕೆನಿಯದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನೆಂಟರಲ್ಲಿಗಾದರೂ

ಹೋಗಿందರೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲಿ, ಇನ್ನೂ ಮುನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಆಕೆಗೆ ಭಯ ಹೋಗುವುದೇನೋ ನೋಡುವೆನು. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದುಷ್ಟ ಜಂತುಗಳೇನು ಮಾಡಿಯಾವು? ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಥಾ ಪ್ರಕೃತಿವಿಧಿಯಾದ ಒಂದೊಂದೇ ಮಾರ್ಗಗಳು. ನಮಗಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ವಿಕಾಸದ ಹಲವು ಮಾರ್ಗಗಳು. ಜೀವಿಗಳು ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗೆ ದುಷ್ಟತನ ತೋರಿಸುವವು—ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಯು ತನ್ನ ಹಿರೇ ತನವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನೇ ಜಯಿಸಿ ನಿಂತು ಬದುಕಿ ಬಂದವನು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಉಪಾಯವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಸತ್ತ ಸಿಂಹಗಳನ್ನೂ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ಸತ್ತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾದರೆ ಸಾಕು. ಆಕೆಗೆ ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಬಂದರೆ ಸಾಕು. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬರುವವರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಬದುಕಿರುವಳೆಂದು ಧೈರ್ಯ ದಿಂದಿರಬಹುದು. ಆಳುಗಳು ಯಾರೂ ಆ ಕೋಣೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲು ಹೆದರುವರು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆರ್ಭಟಿಸುವ ವೃಗಗಳಿಗೆ ಅವರು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ನನ್ನ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಲು ಭಯಪಡುವರು. ನನಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿರುವರು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯವರಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನಿಗಿ ಕ್ಷೇಮ. ನಾನಿಲ್ಲದಾಗ ಆಕೆ ಅಲ್ಲಿರುವುದಾದರೆ—ಯಾವದೊಂದು ಭಯವೂ ಇರದು. ಸತ್ತ ವೃಗಗಳ ಸಂಗಡವಾದರೂ ಆ ಪುಣ್ಯಾಂಗಿತ್ತಿ ಇರುವುದಾದರೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಬಂದುವು.

ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು ; ರಾಣೋಜಿಯ ಮುಖ ಕಳೆಗೊಡಿತು. ನಗುನಗುತ ಎಲ್ಲವನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ‘ ಕೋಕೋ ’ ಮಾಡಾಳಿದನು. ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ನೀಗ್ರೊ ಅಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರ ಹೇಳಿದನು. ಗಿಣಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ಮಾತಾಡಿದನು. ಉಷ್ಣಪಕ್ವಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು—ಅದು ಕೊಕ್ಕು ಬಿಚ್ಚಲು ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ಒಂದು ಪೆಪರ್‌ಮಿಂಟು ಹಾಕಿದನು ಈ ವೇಳೆಗೆ ನಾಯಿಗಳು ಮೋರೆ ನೋಡಿ ನೆಗೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ

ಬಿಟ್ಟು ಬಿನ್ನುತಟ್ಟಿ ಕಳಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಚಿಂಪಾಂಸೀ ಹ್ಯಾಟುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಕೊಟ್ಟು ನಡುವೇರಿತು. ಕಡೆಗೆ ಬೇರೆ ಮೃಗ ಶಾಬಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರಾಡಿಸಲು ಕೈಸಾಲೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಂತು ಆ ದಿನ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಡು ತಿರುಗಿಬರಲು ಹೊರಟನು ರಾಣೋಜಿರಾಯ.

ಬಹಳ ಬಿಸಿಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಕಾಡಿನಿಂದ ಹವೆಯೇರಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕೊಳೆತ ಸೊಪ್ಪುಸದೆಯ ವಾಸನೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಆಕಾಶವೂ ಕಾಣದು, ನೆಲವೂ ಕಾಣದು. ಮೇಲೆ ಸೊಪ್ಪು ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳ ಹಂದರ; ಕೆಳಗೆ ಎಳೆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪಂಜರ. ಹೂವಿಗೊಂದು ಚಿಟ್ಟಿ, ಎಲೆಗೊಂದು ಇರುವೆ, ಕೊಂಬೆಗೊಂದು ಕೋತಿ, ರೆಂಬೆಗೊಂದು ಪಕ್ಷಿ—ಝೇಂಯೆಂದು ಶಬ್ದ. ಕಾಲಿಟ್ಟು ತೆಗೆದರೆ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು, ನೋಣಗಳು ಎದ್ದು ಹಾರುವವು. ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲೊಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕೊಡಲಿಯ ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಬರಬರುತ ಕಾಡು ದಟ್ಟವಾಯಿತು. ಯಾವದು ಬಳ್ಳಿಯೊ ಮತ್ತಾವುದು ಹೆಚ್ಚುವೊ ತಿಳಿಯಲು ಕಷ್ಟ. ಹಸುರು ಮುಸುಕಿದ ಪಂಕಗಳು ಗಟ್ಟಿ ನೆಲದ ಭ್ರಾಂತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವವು. ದೂರದಿಂದ ಸೊಗಡು ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಲಿದೆ—ಅದು ರಕ್ತಸ ಕಮಲದ ಕಂಪು. ಮೃಗ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲಕಲದಲ್ಲಿ ತಾನಾಡಿದ್ದು ತನಗೇ ಕೇಳಿಸದು. ಕಾಲಿಟ್ಟು ತೆಗೆದರೆ ಮಂಡಿಯುದ್ದದ ದರಗು—ಅದರ ಝರಝರ ಶಬ್ದ-ಆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಎದ್ದೊಡುವವು. ಸೂರ್ಯನು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಈ ಆಫ್ರಿಕದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಾಂಧಕಾರದ ಭಯಂಕರ ಕನಸು.

ರಾಣೋಜಿಯು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕಣ್ಣುಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಪಹರೆ ಇಟ್ಟು ನಡೆದು ಬಂದನು. ಮನೆಯು ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಕಡೆ ಏನೋ ಕಂಡನು. ನಿಂತು ನೋಡಿದನು. ಏನೋ ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಮೊಗದಲ್ಲಿ ನಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ನಡೆದಿರಬಹುದು. ಅವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ನಡಿಗೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ತಾನೆ ಹೇಗೆ? ಯಾಕೆಂದರೆ—ಹತ್ತಿ, ಇಳಿದು, ಹಾರಿ, ಜಾರಿ ದೂರಸಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಎರಡುನರೆ ಮಾರು ಉದ್ದದ ಹೆಚ್ಚುವಿತ್ತು. ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಬಾಲ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನೇತಾಡುತ್ತಲಿತ್ತು. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ವಲಿದಾಡಿ ಬಾಯಿ

ಕಳಿಯುವುದು. ನಾಲಿಗೆ ಸುಗಿಯುವುದು. ರಾಣೋಜಿಯು ನಿಂತನು, ನೋಡಿದನು, ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದನು. ತೊಡೆಯ ಗಾತ್ರಕ್ಕಿತ್ತು. ಮೈಮೇಲೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ. ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ನೀಲಿಯ ಪದ್ಮಗಳು. ಆ ಪದ್ಮದಳಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹಬ್ಬಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಸರಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿ. ನೋಡಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಆನಂದದ ಯೋಚನೆಗಳು ಅಂಕುರಿಸಿದವು. ಹತ್ತಿರದ ಮರಕ್ಕೆ ಒರಗಿದನು. ಕೋವಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟನು. ತಲೆಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಗಂಟಲ ಬಳಿಗೆ ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಶಬ್ದವು ನೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತವಾಗಿ ಕಾಡೆಲ್ಲ ನಡುಗಿಸಿತು. ಇತ್ತ ಸರ್ಪವು ಸುರುಳಿಸುರುಳಿಯಾಗಿ, ಮುರಳಿ ಮುರಳಿಯಾಗಿ, ತಿರುವಿ ತಿರುವಿ, ಎರಿ ಇಳಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. “ಹೆಂಡತಿಯ ಭಯ ಬಿಡಿಸಲು ಇದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಅಳುಗಳಿಗೆ ಭಯ ಹೆಚ್ಚಿ ಸಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಬಹುದು. ಕಡೆಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮಾರ ಬಹುದು. ಅಥವಾ ಇಂಡಿಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕಳುಹ ಬಹುದು.” ಹೀಗೆಂದು ಭಾವಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒರಗಿದ್ದ ಮರವು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಬಿಟ್ಟು ಒರಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದನು. ಸರ್ಪವು ಯಾವುದೋ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನುಂಗಿ ಮರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ನಿದ್ರೆಯೋ ಏನೋ ಪಾಪ! ಭೋಜ ನಾನಂತರ! ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು.

ಸೂರ್ಯನೇನೋ ನಡು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದನು. ರಾಣೋಜಿಗೆ ಮನೆಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಸತ್ತ ಹಾವಿನ ಬಾಲವನ್ನು ಕೈಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಮತ್ತೆ ನಿಂತನು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಎಳೆದು ತಲೆಯು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದೆಂದು ಅದರ ಸುತ್ತ ಸೊಪ್ಪು ಸುತ್ತಿದನು—ಮತ್ತೆ ಹೊರಟನು. ಮನೆ ಸೇರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಹಾವಿನ ತಲೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಒಳಗೆಸಿದನು. ಕೋಣೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಾವನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡನು. ಆ ಚಿಕ್ಕ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಭಾರಿಯ ಘಟಸರ್ಪವು ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿಳಿದು, ಕೆಳಗೆ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ, ಮೇಲೆ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಸೋಫದ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟು ಪುಟ್ಟ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಚಿತ್ರದ

ಮುಂದೆ ಹಾಸಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಹಿಂದಾಗಿ, ಪುಸ್ತಕ ಬೀರೂಬಳಿ ಬಂದು ಮೇಲೇರಿ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇರುವ ಬಳಿ ಬಂದು “ಯಮನ ಸೋಲಿ”ನ ಬಳಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಅಲಂಕಾರವಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕಿಟಕಿಯ ಸರದೆ ತುಸವಾಗಿ ಎಳೆದು—ಆನಂದದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಬಾಗಿಲೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಇಂಥಾ ಸುಂದರವಾದ ಹಾವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ-ನುತ್ತೇ ಇದ್ದರೂ ಹೊಡೆದು ತರುವಂಥವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ! ತಂದರೂ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಅರ್ಥಾಂಗಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ನಲಿಯುವ ಭಾಗ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಒದಗಿತು !

ಊಟವಾಯಿತು. ಮಾತುಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯ ಆಫ್ರಿಕಾಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹಣೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟವು. ಮುಳ್ಳೆಯನ ಗಿರಿ, ಕಿಲಿಮಾಂಜಾರೋ; ವಿಕೋರಿಯಸರಸ್ಸು, ಅಯ್ಯನಕೆರೆ; ತಮ್ಮ ಜನ, ನೀಗ್ರೋ ಜನ ಮುಂತಾದೆಲ್ಲ ಬಂದು ನಿಂದು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿ, ಅಳಿಸಿಹೋದುವು. ಭೋಜನಸಮಯದ ಈ ಸಲ್ಲಾಸವು ನೀಗ್ರೋ ಚಂಚೂಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡರು ಇವರಿಬ್ಬರು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅರಿವಾಯಿತು.

ಪಂಜರದ ವ್ಯುಗ್ರಸ್ಥಿತಿಗಳ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಉಷ್ಣ ಸಸ್ತಿಯು ಬಂದು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ತರುಬಿನ ಹೊವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕಿತ್ತು ನುಂಗಿತು. ಕಾಡು ಮನುಷ್ಯ ಚಿಂಪಾಂಸೀ ಬಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿ ತಾನು ನಿಂತಿತು ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಕೈಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಒರಟು ಮುಖಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಕಾಡುಮನುಷ್ಯ ಸಡಗರದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡಹತ್ತಿತು. ರಾಣೋಜಿಗೆ ಕೋಣೆಯ ನೆನಪು ಬಂತು. ಕಳಿಸಿ ನೋಡೋಣ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಆ ಬಳಿಗೆ ಎಂದುಕೊಂಡನು. “ಅದೇನು ಹೊಸ ಯೋಚನೆ” ಎಂದು ಇಂಗಿತವರಿತು ಆಕೆ ಕೇಳಿದಳು. “ಎನ್ನಾ ಇಲ್ಲ ! ನಿನ್ನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಆ ಹೊಸ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸಹತ್ತಿದೆ—‘ಮನವ ತಣಿಸುವ ಮೋಹನ’—ಹೇಳು, ಹೂ !” ಈ ಮಾತಿಗೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮ “ನನಗೇನು ಅನ್ನಿಸಿದೆ ಬಲ್ಲೆರಾ ? ನಿಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಓದಿಸಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು.” ರಾಣೋಜಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು—“ಆ ಮೇಲೆ ಹಾಡು ಹೇಳುವಿಯಂತೆ ! ನಾನೇ

ಮೊದಲು ಓಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮನಲವಿನ ಮಲೆನಾಡಿನಾತ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ. ನಿನ್ನಂಥವಳು ಓದಬೇಕಾದ್ದು. ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದಿದೆ—‘ಯಮನ ಸೋಲು’—ನಾನೇ ಓದಿಕೇಳುವೆ.”

“ತಪಸ್ವಿನೀ!-ಬೇಡವೋ!” ಎಂದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಮ್ಮನು ಕೋಣೆಯ ಕಡೆ ನಡೆದಳು. ಜಡೆ ತೂಗಾಡಿತು. ಸೆರೆಗು ಹಾರಿಹಾರಿತು. ಕೈಬಳೆಗಳು ಥಳಥಳಿಸಿದವು. ಕಾಲುಂಗುರಗಳು ಮಾತಾಡಿದವು. ರಾಣೋಜಿಯು ಆತುರ ದಿಂದ ಆ ಕಡೆಯೇ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ಮರೆಯಾದಳು ಎಲ್ಲಮ್ಮ. ರಾಣೋಜಿಯು ಅಲೈಸುತ್ತ ಕುಳಿತ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಶಬ್ದ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಅಲೈಸಿದ ರಾಣೋಜಿ. ಇನ್ನೇನು ಕಿರುಚಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅಗ ಕೂಗಿ ಹೇಳಬೇಕು—“ಸತ್ತ ಹಾವೆಂದು” — ಆ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಪುಕ್ಕಲತನಕ್ಕೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ನಗಬೇಕು!

ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಕಿರುಚಿಕೊಂಡಳು. ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ರಾಣೋಜಿ ಕೂಗಿದನು “ಸತ್ತ ಹಾವು ಕಣೇ ಅದು, ಹೆದರಬೇಡ. ಪುಸ್ತಕ ವನ್ನು ಬೇಗನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಡು.” ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೂಗು! ದನಿಯು ಕಠೋರವಾಗಿತ್ತು. ನೆಲದ ಒಡಲಿಂದ ಬಂದಹಾಗಿತ್ತು. “ಸತ್ತ ಹಾವಿಗೆ ಹೆದರುವಿಯಾ! ಅಂಜುಬುರುಕಿ! ನಾನೇ ಬಂದೆ ಬಿಡು” ಹೀಗೆ ನ್ನುತ್ತ ಹೊರಟನು. ಮತ್ತೆ ಕೂಗು! ಈ ಬಾರಿ ಕುಗ್ಗಿದ ಕಂಠ, ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಸೇರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಇನ್ನೆರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಿಟ್ಟು ಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಶಬ್ದ! ಈ ದಿನ ಬಹಳ ಅಂಜಿ ಬಿಟ್ಟುಳೆಂದು ಎರಡು ಬಾಗಿಲೂ ತೆಗೆದನು. ತಿಟ್ಟಿಕಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆರೆದನು. ಹೆಂಡತಿಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಚಿಂಪಾಂಸೀ ಒಳಗೆ ಬಂತು. ರಾಣೋಜಿಯು ಚಂಚೂ ಕರೆದನು. ಉಳಿದ ಆಳುಗಳೆ ಲ್ಲರೂ ಓಡಿಬಂದರು. ಮೇಜಿನ ವಸ್ತ್ರ, ಸಿಂಹದ ತೊಗಲು, ಕರಡಿ ಚರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುರುಳಿ ಸುಸ್ಪಟ್ಟೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಚುಮುಕಿ ಸಿದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಮ್ಮ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ! ಒಳಗಂತೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ! ಕೂಗಿದನು. ಗಾಬರಿಯಾದನು. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತಾಡಿದನು. ಬೀರುವನ್ನು ಉರುಡಿಸಿದನು ಬುಡದಲ್ಲೇನೋ ಇತ್ತು. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಾರಿ ಎಳೆದು ತೆಗೆದನು.....ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ದೇಹ! ರಕ್ತ ಸಿಕ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು. ತಲೆ

ಯಾವುದೋ ಮುಖವಾವುದೋ ಕಾಣುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುರುತು ಕೂಡ
ಅಳಿಸಿತ್ತು. ಅಂಥಾ ಅಂದವಾದ ಮೋರೆ ಅವಳದು, ಏನಾಗಿದ್ದೀತು !

*

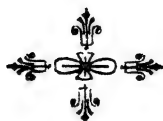
*

*

ಕಾಡುಮನುಷ್ಯ ಏನನ್ನೋ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಎಳೆಯ
ಲಾರದು ಪಾಪ ! ಚಂಚೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ-
ಎರಡು ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳು ! ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸದುಕೊಂಡಿವೆ ! ಒಂದಕ್ಕೆ
ಜೀವವಿದೆ, ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಜೀವವಿಲ್ಲ. ಜೀವದ ಹಾವು ಸತ್ತ ಹಾವಿನ
ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ ! ಕಿತ್ತಿಳಿದರೂ ತೆಗೆಯಲೊಲ್ಲದು.
ಅದೇನು ಪ್ರಣಯ ! ಹಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ! ಕೊಂದ ಹಾವಿನ ಹೆಂಡತಿಯೇ
ಅದು ! ಪ್ರಕೃತಿ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಬಲ್ಲರಾರು ! ಬಣ್ಣಿಸುವರಾರು !
ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರಣಯ ಬರಿಮಾತು. ಪಕ್ಷಿಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಣಯವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವೆನಿಸದೆ ನಿಮಗೆ !

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದವನು ರಾಣೋಜಿರಾಯ ! ನುಡಿನುಡಿಗಳನ್ನು
ಕಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆನೆಸಿ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಈಗ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲೇ
ನೆಲೆಸುವನು. ವಿದೇಶ ಗಮನ ದ್ರವ್ಯದಾಶೆಗೆ ! ಮೃಗ ಚರ್ಮ ಸಂಪಾ-
ದನೆ ಭಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ, ಆಫೀಕದಲ್ಲಿ !

ಆಯಿತೆ ಭಯನಿವಾರಣೆ ?

೫. ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಕೋತಿ

“ ಕೋತಿಯಿಂದ ನಿಮಗಿನ್ನೆಂಥಾ ಭಾಗ್ಯ ! ನೀವು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸರಿ ! ಬಿಡಿ !! ತುಂಗಮ್ಮನವರಿ. ಇದೇನೆಂತ ಹೇಳುವಿರಿ ! ಯಾರಾದರೂ ನಂಬುವ ಮಾತೇನರೀ ! ಕೋತೀಂತೀರಿ. ಬಹುಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತಿರಿ ಎಂತೀರಿ ! ಅದು ಹೇಗೋ ಎನೋ, ನಾನಂತೂ ನಂಬಲಾರನರೀ ! ” “ ಹೀಗೆಂತ ನೆರೆ ಮನೆ ಪುಟ್ಟಮ್ಮನವರು ಹೇಳಿದರು. ”

“ ನೀವು ಏನೇ ಹೇಳಿ ನನಗಂತೂ ಅದೇ ಭ್ರಮೆ ! ಅದು ಪುನಹಾ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಾಡ ಬೇಕು ; ಹವ್ವಾ ಹವ್ವಾ ! ಎಂತಕೂಗುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಗ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದು ಇದ್ದಾಗ ನಮಗೆ ಭಾಗ್ಯವಿತ್ತು ; ಹಾಲು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೈತೊಳೆದಿತ್ತು. ಅದು ಮತ್ತೆ ಬಂದರೇನೆ ನಮಗೆ ಭಾಗ್ಯ ಅಮ್ಮ ! ” ಹೀಗೆಂದು ತುಂಗಮ್ಮ ಹೇಳಿ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೊರಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ ಅಬ್ಬಾ ! ಒಂದು ಕೋತಿಯನ್ನೇ ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಒದ್ದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರಲ್ಲ, ಅದಿನ್ನೆಂಥಾ ಕೋತಿಯಮ್ಮ. ನನಗಂತೂ ಕೋತಿ ಮೋರೆ ನೋಡಿದರೆ ನಗು ಎಂದರೆ ನಗು. ತುಂಬಾ ನಗು. ಆ ಚಪ್ಪಟ್ಟಿ ಮೂಗೋ, ಆ ಮೈಯ್ಯೋ, ಆ ಬಾಲವೋ ಆ ಕೈಯ್ಯೋ ಆ ಕಾಲೋ ! ಬಿಡೀಂದರೆ ತುಂಗಮ್ಮಾ ! ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಬೇಡಿ. ಮುತ್ತಿನಂಥಾ ಮಗು ಇದ್ದಾನೆ. ದೇವರು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೇನಮ್ಮ ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷ ಎಲ್ಲಾ ನೇರವಾಗಿರುತ್ತೆ. ನೀವು ಪರದೇಶಿಕೋತಿ ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಸೀರೆ

ಸೆರೆಗೆಲ್ಲ ಒದ್ದೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ! ಹನುಮಂತ ಎಂದರೆ ಏನೋ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ. ರಾಮಭಕ್ತ! ಅವನು ಹೇಗಿದ್ದರೇನು. ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಸೂರ್ಯ-ಹಣ್ಣು ಕೆಂಪನೆ ಹಣ್ಣು-ಎಂತ ಹಾರಿದ್ದನಂತೆ! ಆಗ ಅವನೇನೋ ಮೋರೆ ಸೊಟ್ಟು ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟುನಂತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆ ಅಂಜನಾದೇವಿಯ ಮಗ! ಆ ವಾಯುವುತ್ರ! ಮಹಾರಾಯ ಸೀತಾಮ್ಮನವರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಂಜೀವಿನೀ ರೂಪ! ಅವನು ಹೇಗಿದ್ದರೇನು ಅದೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪೇ, ಆದರೆ ಆ ಮರಕೋತಿ, ಥೂ! ಏನು ನಾಚಿಕೆ ಕೇಡಿರೇ ತುಂಗಮ್ಮಾ! ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೊಂತ ಅಳುತ್ತೀರಿ, ಬಿಡೀಂದರೆ! ನಾನು ಹೊರಟೆ!” ಎಂತ ಬೇಸರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆರಮನೆಯಾಕೆ ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ತುಂಗಮ್ಮ ಆಕೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೂರಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದರು—“ಪುಟ್ಟಮ್ಮಾ! ಅದು ಕೋತಿಯಲ್ಲ ತಾಯಿ, ಅದು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗುವೆ ಆಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಶಿವರಂಜನ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ ಅವನ ವಯಸ್ಸೇ ಅದಕ್ಕೇ. ಅದರ ಕೈ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿದವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರಮ್ಮ—ಅದರಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಭಾಗ್ಯವಂತೆ. ನೀವು ಹೇಳುವಹಾಗೆ ಚಪ್ಪಟೆಮೂಗಿನ ಕೋತಿ ನಿಜ. ಅದೇನೋ ಎಂತೋ ಅದು ಪುನಾಹಾ ಬರಬೇಕು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ! ಆಗ ನಮಗೆಲ್ಲ ಆಗಬೇಕು ಸೌಖ್ಯ.” ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬಂದ—ಹಾರಾಡಿಕೊಂಡು ನಗುನಗುತ್ತ ಮನೆ ಮುದ್ದುಮೂರ್ತಿ—

ಶಿವರಂಜನ!

ನೆರಮನೆಯಾಕೆ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದರು—“ಇವನು ನೋಡಿ ಅದರ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾನೆ. ಅದರ ನೆಗೆದಾಟವೆಲ್ಲ ಇವನಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಏನಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಏನಾಯಿತು. ನಮಗೆಲ್ಲ ಏನು ಕೊಡುತ್ತೀಯಪ್ಪ. ಬೆಲ್ಲವೋ, ಸಕ್ಕರೆಯೋ, ಲಾಡು ಉಂಡೆಗಳೋ? ಏನು ಹೇಳಬಿಡು, ಕೇಳಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ! ಏನಪ್ಪಾ?

ಆಗ ಶಿವರಂಜನ ಹೇಳಿದನು—“ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಲಾಡು ಉಂಡೆನೇ ಕೊಡಬೇಕು. ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ಅಮ್ಮಾ ಹೇಳಲೇನಮ್ಮಾ?” ಎಂದು ಅಮ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು—“ನೋಡೀಂದರೆ, ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮೊದಲನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಅಮ್ಮಾ ಎಲ್ಲರೂ

ಪೀಡಿಸುತ್ತಾರಮ್ಮ ತಿಂಡಿಕೊಡಿಸು ಎಂತ. ಏನುಮಾಡಲಮ್ಮಾ”-ಹೀಗೆಂತ ತಾನೂ ತನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದನು.

ನೆರಮನೆಯಾಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ತುಂಗಮ್ಮ ಶಿವನಿಗೆ ರಾಗಿ ಹುರಿಯಿಟ್ಟು ಕಲಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹುಡುಗ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದರೆ ಸಂತೋಷ, ದಿಟ್ಟ. ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ವರ್ಣಿಸುವುದು. ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಕಾರ ಕೊಡುವುದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮೂರುವರ್ಷ ವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಕರಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಒಂದು ಮನೆ ಅವರದಾಗಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಮಾಡಿ ಒಂದನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರು. ಈದಿನ ಆ ಮಗ ಶಿವರಂಜನ ಗೆದ್ದು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ! ಆಯಿತೆ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ, ಪುಸ್ತಕ, ಪೋಷಾಕು, ಫೀಜು ಮುಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಮುಂದೆ ಓದಿಸುವರಾರು? ಯಾರು ಆ ಭಾರ ವೆಲ್ಲ ಹೊರುವರು?—ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನೆರಮನೆಯಾಕೆ ಆ ಪುಟ್ಟಮ್ಮ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಗಡ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಮನಸಿಗೆ ಹೊಳೆದಿತ್ತು ಆ ಕೋತಿಯ ನೆನಪು. ಅದಕ್ಕೇ ಅತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವರಂಜನ ಆಗಲೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣು ಒದ್ದೆಯಾದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದನು? ಇಂಥಾ ನೆನಪನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತಲ್ಲವೇ.....

ಆ ಕೋತಿ ಯಾವುದು ?

ಅದು ಟಿಂ ಟಿಂ ಮ್ಮಾಣೇ !

ಆ ಕೋತಿಯು ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಶಿವನಿಗೂ ಅದರ ನೆನಪು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊಳೆದು ಬಂದಿತು. ಅದರ ಕತೆಯನ್ನು ಆ ರಾತ್ರಿ ಶಿವರಂಜನ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ಕೇಳುತ್ತಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ತೂಕಡಿಸಿ ರೆವೈ ಮುಚ್ಚಿ ದಿಂಬಿಗೆ ವರಗಿದನು.

ಅದೇ, ಇದು !

ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಕೋತಿ

ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಿವನ ತಂದೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳದ ಕಡೆಗೆ

ತಿರುಗಾಡುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದಿನ ಮಹಾ ಮಳೆ ಒಂದು ಆಗತಾನೆ ಮೋಡ ಬಿಳುಪಾಗಿ ಮಳೆ ನಿಂತಿತ್ತು ನೀರು ಹನಿಗಳು ಮರದೆಲೆಗಳಿಂದ ತೊಟಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಿಂದು ಅಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಕಟ್ಟೀ ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಕೆಂಪಗೆ ಓಕುಳಿಯ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು! ಅದರ ಪ್ರವಾಹ ವೇಗವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಳಿಗಳಿದ್ದವು. ನೀರಿನಮೇಲೆ ಬುಟ್ಟಿ, ಚಾಪೆ, ತೊಟ್ಟಿಲು ಎಂತ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಸಾಮಾನೇನೇನೆಲ್ಲ ತೇಲಿ, ತೇಲಿ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಮುಳು ಗೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಗುಡಾರ್, ಗುಡಾರ್ ಎಂತ ಗುಡುಗಿನ ಆರ್ಭಟ! ಧಡಾರ್, ಧಡಾರ್ ಎಂತ ಕಸಿದು ಬೀಳುವ ದಡದ ಶಬ್ದದ ಸಂಗಡ, ಮಿಂಚು ಥಳ, ಥಳಾರೆನ್ನುವಾಗ ಗಾಳಿ ಸೂಂಯ್, ಸೂಂಯ್ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗಾಳಿ ರುಮ್ಮೆಂದು ಬೀಸಿದಾಗ ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಟುಪುರು ಟುಪುರೆಂದು ಹನಿಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಿವನ ತಂದೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋದಾಗ ಮಬ್ಬುಗತ್ತೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಿರ್ರೋ, ! ಕಿರ್ರೋ!' ಎಂದು ಕಿರುಚಿದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಕಿವಿಯನ್ನೇ ಕೊರೆಯುವಂತಿದ್ದ ಆ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದವರು, ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತರು. ಸುತ್ತ ನೋಡಿದರು. ನೀರಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲ ಈಚೆ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಳೆಯ ಪೊದೆ. ಅದರೊಳಗಿಂದ ಅಶಬ್ದ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರು ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿವನ ತಂದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಪಂಜರದಿಂದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೆಗೆದರು. ಅದು ಇವರ ಕೈಗೆ ತನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಬಾಲವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಅದರ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು. ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಮಗುವನ್ನು ಹೋಲುವ ಹಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪಂಚೆಯತುದಿಯಲ್ಲಿ ವರಸಿ ಕೈ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿದರು, ಪಾಪ ಮಂಗನ ಮರಿ ತಬ್ಬಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಕೈ ಚೌಕವೂ ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು. ಕನಿಕರ ಬಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಆ ಚೌಕದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಅಂಗಿಯ ಜೇಬಿನವಳಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು.

ಅಂತು ಮನೆಗೊಂದು ವಾನರ ಶಿಶು ಬಂದಿತು. ಅದೇ ದಿವಸ ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನರಶಿಶುವೂ ಅವತರಿಸಿತು. ಇದು ಕಟ್ಟೀಹಳ್ಳದಿಂದ

ಕಾಡಿನ ಕೂಸಾಗಿ ಅಲ್ಲಿತೇಲಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದು ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಮೊಗ್ಗಾಗಿ ಅರಳಿ ಬಂದಿತ್ತು.

ಮನೆಯತಂದೆಯೇ ವಾನರಶಿಶುವಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದರು, ಅವರೇ ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಲಿನ ಬತ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಸಾಕಿದರು. ಯಜಮಾನತಿಯು ಎದೆಯ ಹಾಲೆರದು ನರಶಿಶುವಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ತಿಂಮಣ್ಣ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಿವರಂಜನ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ವಾಯಿತು. ಶಿವನ ತಂದೆ ಈ ಕೋತಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಗಂಭೀರವಾದ ಹೆಸರನ್ನಿಡ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ “ರಾಂ ರಜನ್!” ಯಜಮಾನತಿಯು ಆ ಹೆಸರು ಕೇಳಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟುರೆಂದು ಹೆದರಿ ಇವರು ಅದಕ್ಕೆ ತಿಂಮಣ್ಣನೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತ ಬಂದರು. ಆದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗಿ ಟೋಪಿ ಹೊಲಿಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ತಿಂಮಣ್ಣ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಗೋಣಿ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ತೂಕಡಿಸುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವಾಗ ಕೂಗಿದರೂ ಗುರ್ ಗುರ್ ಎನ್ನುವುದು. ಬಹಳ ಹುಷಾರಿ! ಮೊದ ಮೊದಲು ಸಣ್ಣ ಕೋತಿಯಾಟವಾಡಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ಕೋತಿಯ ಚೇಷ್ಟೆಗಾರಂಭವಾಡಿತ್ತು. ಮೊದಲು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಯಜಮಾನರ ಹೆಗಲು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಸೂರು ಮೇಲೂ ತಿಂಮಣ್ಣ ಎಲ್ಲರ ಹೆಗಲುಮೇಲೂ ತಿಂಮಣ್ಣ, ನಕ್ಕವ ರನ್ನೂ ಹೆದರದವರನ್ನೂ ಎನೇನೂ ಮಾಡದಿದ್ದು! ಅತ್ತವರನ್ನೂ ಅಂಜಿ ದವರನ್ನೂ ಕಚ್ಚಿ ಕಡಗುಳಿಮಾಡಿ ಪರಚಿ, ಅವರ ಬಟ್ಟೆ ಹರಿದುಬಿಡು ತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ತಿಂಮಣ್ಣನ ನಡುವಿಗೆ ಚರ್ಮದ ಪಟ್ಟಿಯೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಯೂ ಬಂದು ಬಲವಾಗಿ ನಿಂತವು. ಹಜಾರದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಹೀಗಾದರೂ ಆ ಕೋತಿಗೆ ಗುನೆಯ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಲು ಅಕ್ಕರೆ. ತಿಂಮಣ್ಣ ಶಿವರಂಜನನನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಿಚ, ಕಿಚ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬೇಕಾದರೂ ಕೂತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬಾಯಿಚೀಲಗಳಿಂದ ತಿಂಡಿ ತೆಗೆದು

ಮಗುವಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿವನ ತಾಯಿ ಕೆಲಸದಮೇಲಿದ್ದಾಗ, ಮುಂಬಾಗಿಲು ಅಗುಳಿಹಾಕಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ, ಚಂಡು, ತಿಂಡಿ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವರಂಜನಿಗೆ ಆಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂರುವರ್ಷ ಕೋತಿಗೂ ಅಷ್ಟೇ ವಯಸ್ಸು. ಲದರೂ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಎನೇ ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಹೇಗೆಗೆಲ್ಲ ಮಗುವನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ಬಲ್ಲವರಾರು? ಕೆಲಸದ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ತಾಯಿ ಅದೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗುವಂತು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದುದಿನ ಶಿವನತಂದೆ ಊಟಮಾಡಿ ಕುಳಿತರು. ತಿಮ್ಮಣ್ಣನನ್ನು ಸರಪಳಿಬಿಚ್ಚಿ ತಂದರು. “ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಒತ್ತುಮಗು” ಎಂದರು. ಮಗು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂನ್ನು ಒತ್ತಿತು. ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. “ಇನ್ನೇನೆಲ್ಲ ಬರುತ್ತೆ “ರಾಂ ರರ್ಜ” ಎಂದು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದರು. ಆಗ ರಾಂರಾರ್ಜ ಒಂದೆರಡು ಮನೆ ಒತ್ತಿತು. ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಗು ಶಿವರಂಜನನೂ ನಕ್ಕು ಚಪ್ಪಾಳೆತಟ್ಟಿ ಕುಣಿಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶಿವನತಂದೆ ಆ ಕೋತಿಗೆ ಸರ್ಕಸಿನಾಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿಸಿದರು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಒಂದು ವೇಶ ಹಾಕಿ ಆ ಕೋತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಕುಣಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಗಿಸಿದರು. ಕೋತಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನು ಆ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಯಿತು. ಮಗು ಶಿವರಂಜನನು ಅದನ್ನು ಹೊಸ ಹೆಸರಿನಿಂದ, ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಹೊಸ ಹೆಸರೇ—ಟಂ, ಟಂ ಮ್ಯಾಣೇ!—

ಆ ಹೆಸರನ್ನು ಆ ಮಗುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಆ ಕೋತಿ ನೆಗೆದಾಡಿ ಕಿಚ ಕಿಚಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಮಗುವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಟಂ, ಟಂ ಮ್ಯಾಣೇ—ಎಂಬುದೇ ಮಗುವು ಕೋತಿಗೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು. ಅದೇ ವಶೀಕರಣ ಮಂತ್ರವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆಯೇ ಶುಭ ದಿವಸಗಳು? ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಒಂದು ಬಲು ಕೆಟ್ಟದಿವಸ, ಬಲು ಕೆಟ್ಟಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಟಂ ಟಂ ಮ್ಯಾಣೆಯು ಹೆಜಾ

ರದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ನುಲಿಚಿ, ತಿರಿಚಿ ಕೊಂಡಿಯನ್ನೇ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಹೊರಟಿತು. ನಾಲ್ಕು ವಯಸ್ಸಿನ ಕೋತಿ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಗಡವ ಕೋತಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟ ರಾಕ್ಷಸನಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಅದು ಎಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಭಯಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಆ ಕೋತಿಗೋ ಇಡಿಯ ಊರೆಲ್ಲ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಂತೆ ಕಂಡಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದರೆ ಅಷ್ಟು ಹಾವಳಿಮಾಡುತ್ತಿತ್ತೆ ? ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯ ಕುಂಬಳ ಬಳ್ಳಿಯೆಲ್ಲ ಹಾಳು. ಶೇಕದಾರ್ಯ ಮನೆಯ ಶೀರೆಗಳೆಲ್ಲ ಹರಿದು ಚಿಂದಿಚಿಂದಿ. ಅನುಲ್ಲಾರಮನೆ ಮುದ್ದು ಮಗಳ ಪರಿಕಾರವೆಲ್ಲ ಹರಿದು ಗೀಳಿಹೋಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದ ಶೆಟ್ಟರ ಮಗನ ಮೋರೆಯೆಲ್ಲ ಗೀರುಬಾರಾಗಿ ಸೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಕೆಟ್ಟಾನು. ಕೆಟ್ಟದಿನ. ಕೆಟ್ಟಾನು ಕೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ! ಕೋತಿಯದೇನು ತಪ್ಪು.

ಅಂತು ಆದಿನ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಗದ್ದಲ್ಲ !—ಹಾಳು ಕೋತಿ ! ಕೋತಿ ಸಾಕಿದವರು ಹಾಳಾದವರು. ಹುಚ್ಚು ಕೋತಿ ! ಹೀಗೆಂದು ಕೂಗು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಟಂ ಟಂ ಮ್ರಾಣಿ ಯಾರ ಕೈಗೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಾವಳಿಮಾಡಿ ಎಲ್ಲೋ ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಆದರೆ ನೊಂದವರೆಲ್ಲ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೆ ? ಅವರೆಲ್ಲ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಶಿವರಂಜನನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಶಿವರಂಜನ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನು. ಅವನತಾಯಿಗೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕಾಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಗೋಪಾಲಬಾಲನು ಗೊಲ್ಲ ಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಾವಳಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ದೂರು ತಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ದೂರು ಈಗ ಈ ಮಂಗಳನ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಡಿಯೋಣವೆಂದರೆ ಕೋತಿ ಎಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶಿವನ ತಂದೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ರೇಗುತ್ತಲೇ ಬಂದರು—ತಾವು ಜಲಕಂಟಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿತಂದು, ಮನೆ ಮಗುವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತಿಂಡಿ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಟ್ಟು ಒದ್ದಾಡಿ ಕಾಪಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದೇ ! ಅನುಲ್ಲಾರರು ಮುನಿಯಬೇಕೆ, ಪಟ್ಟಣದ ಶೆಟ್ಟರು ಶಿಟ್ಟಾಗಬೇಕೆ ! ಇರಲಿ ಅದರನ್ನು ಮೊದಲು ಮಗುವಿನ ಕೈಯಿಂದಲಾದರೂ ಹಿಡಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ—ಹೀಗೆಂದು ತಮ್ಮ ನರಶಿಶುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು

ಹೊರಗೆ ಹೋದರು. ಟಿಂ ಟಿಂ ಮ್ಮಾಣೆಯು ಮನೆಯ ಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೂತಿತ್ತು. ಮಗು ಶಿಶುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಅದು ಹಾರಿ ಬಂದು ಅನನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಕಿಚ್-ಕಿಚ್‌ಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಶಿವರಂಜನ ತಂದೆಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ರೇಗಿಹೋಯಿತು. ತಾವು ಜಲಕಂಠಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ತಂದು ಮನೆ ಮಗುವಿಗಿಂತಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪ್ರತಿಫಲ ಹುಡುಕಿ ಅವರೇ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಿಂಗಟ್ಟು ಮುರಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಜಾರದಲ್ಲಿ ಉರುಡಿಕೆಡವಿದರು. ಅನಂತರ ರೇಗಾಡಿ ಕೂಗಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೀದಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಯಾರೋ ಬಂದರು. ಅವರು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇತ್ತ ಒಳಗೆ ಮನೆಯಜಮಾನಿ ತುಂಗಮ್ಮ ಅಳುತ್ತ ಕೋತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ಅದು ಕೋತಿಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡುವಹಾಗೆ “ಹಮ್ಮಾ, ಆ, ಆ ಹಮ್ಮಾ, ಆ, ಆ, ! ಎಂತ ಕೂಗಿ ಕಿಚ್ ಕಿಚ್ ಗುಟ್ಟಿತು. ತಡೆಯಲಾರದೆ ತುಂಗಮ್ಮನವರು ಆ ಕೋತಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಹೆಗ್ಗದ ಕುಣಿಕೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಿವನ ತಂದೆ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. “ಹಾಳು ಕೋತಿಯ ರಾಮಾಯಣ! ನಾನೇ ತಾಯಾಗಿ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ತಬ್ಬಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದೇ? ಈದಿನ ಅದರ ಋಣಾನುಭಂಧ ಹರಿಯಿತು ಬಿಡು! ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನೇ ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕರುಣೆ ತೋರಿಸಬೇಡ. ಹೀಗೆಂದು ರೇಗಿ ಕೂಗಾಡುವಾಗ, ಆಕೋತಿ ಹೀಗೆ ಹಾಗೆ ಹೊಸಕಾಡಿ ತೆವಳಿಕೊಂಡು ಅವರ ಕಾಲ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಿಚ್, ಕಿಚ್ ಗುಟ್ಟಿ “ಹವ್ವಾ ಆ, ಆ, ಹವ್ವಾ, ಆ, ಆ!” ಎಂದಿತು. ಅನಂತರ ಅದರ ದವಡೆ ಚೀಲದಿಂದ ಒಂದು ಹೊಸ ರೂಪಾಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಂದು ಕೈನೀಡಿ ಕೊಡ ಹೋಯಿತು. ನಿಲ್ಲಲಾರದೇ ನಿಂತಿತ್ತು. ಹಸ್ತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿತ್ತು ಅದರ ಆಪರಾಧ ಕಾಣಿಕೆ.

ಆಗ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಕೋತಿಯ ಹೊಸ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟರು. ಅದರ ಬುದ್ಧಿ ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಮರುಕ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೂ ಆ ಹೀನಾಯದ ಶೇಕದಾರನ ಶಿಟ್ಟು ಅಸಾ

ದೈವಾಗುತ್ತಲ್ಲವೆ?—“ಅದು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಕೋತಿ ಅದನ್ನು ಊರಾಚೆ ತೊಲಗಿಸಿ” —ಎಂದವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗುತ್ತಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನೇನು ಟಂ ಟಂ ಮ್ಯಾಡಿಯು ಮನೆಬಿಟ್ಟ ಕೂಸೇ ಆದಂತೆ! ಇದುವರೆಗೆ ತಬ್ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೋತಿಯು ಈಗ ಪರದೇಶಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ!

ಅದೇ ದಿನ ನೆರೆ ಊರಿನ ಜೋಯಿಸರೊಬ್ಬರು ಅವರಮನೆಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಊಟಕ್ಕೆ, ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಈಕೋತಿ ಬಹುವಾಗಿ “ಹವ್ವಾ ಹವ್ವಾ” —ಎಂದು ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಶಿವನ ತಾಯಿ ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತಂದರು. ಅದು ಎಲೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈನೀಡಿತು. ಜೋಯಿಸರು—“ ಏನಯ್ಯಾ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾ, ಏ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾ! ನಿನ್ನ ಕೈಭಾಗ್ಯ ಚನ್ನಾಗಿದೆಯಲ್ಲೋ! ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ತಿರುಪೆ ಬೇಡುವೆಯಾ? ಹಾಗಾದರೆ ಹಿಡಿಯಪ್ಪ ಹಿಡಿ—” ಎಂದು ಒಂದು ತುತ್ತು ನೊಸರನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಕೋತಿಯು ಅದನ್ನು ದವಡೆ ಚೀಲಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಕೈನೀಡಿದಾಗ—“ ಇದೇನು ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾ! ನಿನ್ನೇ ಅನ್ನಧಾನ ಮಾಡೋದು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನೇ ಬೇಡುತ್ತೀಯಲ್ಲೋ” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಇನ್ನೂ ಒಂದೆರಡು ತುತ್ತು ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟರು.

ಊಟವಾದಮೇಲೆ ಯಜಮಾನರೂ ಜೋಯಿಸರೂ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಹಾಕುವಾಗ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಬಂದು ಕೂತಿತ್ತು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನತಿ ತುಂಗಮ್ಮನವರೂ ಬಂದರು—“ಜೋಯಿಸರೆ! ಕೋತಿಗಳಿಗೂ ಕೈನೋಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೆ? ಸಾಮುತ್ರಿಕಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇವಕ್ಕೂ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ!” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಜೋಯಿಸರು—“ಶಾಸ್ತ್ರ ಯಾರಿಗಿಲ್ಲ ಯಾರಿಗುಂಟು,? ನೋಡೋಣಮ್ಮ,! ಕೊಡೊ, ನಿನ್ನ ಕೈನಾ, ಏ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾ!” ಎಂದು ಕೈನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು.

ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಇನ್ನು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಡುವುದೇ ಸರಿ! ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಅದು ತಿರುಗಬೇಕು. ವೇಶದೇಶಾಂತರವೆಲ್ಲ ನೋಡುವ ಯೋಗ ಅವಕ್ಕೆ ಇತ್ತು. ತುಂಬಾ ಸಂಸಾದನೆ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವಿತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ; ಆದರೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸುವವನು

ಇದರ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಶಿವರಂಜನ ! ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಇದೇ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುವುದಾಗಿತ್ತು—ಎಂಥಾ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ ! ಆದರೆ ಈ ದಿನವೇ ಅದು ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅದುದರಿಂದ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಶಿವನ ತಂದೆ ಶಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ಅವರು ಆ ಕೋತಿಯನ್ನು ಮುದ್ದಾಡಿದರು. ಅದರ ನಡುವಿಗೆ ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ಕಡಗವನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಅದು ಟೊಳ್ಳಾಗಿತ್ತು ಅದರೊಳಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನೂ ಊರನ್ನೂ ತಾರೀಖನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶಿವರಂಜನನು ಅದಕ್ಕಿಟ್ಟು ಟೆಂ ಟೆಂ ಮ್ಯಾಣೀ ಎಂಬ ಅದರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಸುರುಳಿಮಾಡಿ ಅದರೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ತುಂಗಮ್ಮನಾಗಲೀ ಆಕೆಯ ಯಜಮಾನನಾಗಲೀ ಆ ಕೋತಿಯನ್ನು ಮನೆಯಾಚೆ ಕಳಿಸುವ ಅಲೋಚನೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅದೇ ಸಂಜೆ ಹಾವಾಡಿಗರವನೊಬ್ಬ ಬಂದು ಈ ಕೋತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತನಗೆ ಕೊಡಿದರೆಂದು ಇವರನ್ನು ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅಂತು, ಆ ಕೋತಿಯು ಆ ಸಂಜೆ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿತು. ಅದರ ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಆಗ ಆರಂಭ.

ಅದಾದನಂತರ ನಾಲ್ವಾರುವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನ ತಂದೆಯು ಕಾಲ ವಾದರು. ಅವರು ದೈವಾಧೀನರಾಗುವ ಮುಂಚೆ ಆ ಕೋತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದರು. ಕಡೆಯುಸರಿನಲ್ಲಿ—“ನಮ್ಮ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಬಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿಹೋಗುತ್ತೆ ಅಳಬೇಡ ಶಿವನನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ದುಃಖ ಮರೆತಿರು ಇನ್ನೇನು ನಾಕ್ಕೆದು ಮಳೆಗಾಲ ಕಳೆದುಬಿಡು. ಖಂಡಿತ ಅದು ಈ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನೂ ಶಿವನನ್ನೂ ಖಂಡಿತ ಅದು ಕಾದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ ! ಹೀಗೆಂತ ಹೆಳಲಾರೆ ಅದೆಲ್ಲ ದೇವರ ಮಾಯೆ ! ರಾಮಾ, ರಾಮಾ ! ” ಎಂದು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರು.

ಇಂದಿಗೆ ಆ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆದಿವೆ. ಶಿವರಂಜನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಯಾರನ್ನು ಬೇಡು

ವುದು. ಏನು ಮಾಡುವುದು. ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ತುಂಗಮ್ಮನು ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವನು ಆ ರಾತ್ರಿ ಕತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯವರ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಮಲಗಿದನು. ಬೆಳಗಿನಜಾವ ಎಚ್ಚಿತ್ತನು. ತನ್ನ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು—“ಅಮ್ಮಾ ನನಗೊಂದು ಕನಸಾಯಿತು. ಹೆನು ಮಂತ ಆ ಪಟದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಪ್ಪಾ! ಎಂದು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಹೆನುಮಂತನೇ ಆ ಕೋತಿ ಇರಬಹುದೇನಮ್ಮ—” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಆ ತಾಯಿಯು ಬಹು ಸಂಕಟಪಟ್ಟಳು. “ಆ ಕೋತಿಯೇ? ಅದು ಕೋತಿಯಲ್ಲಪ್ಪಾ! ಮನೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗುವೇ ಆಗಿತ್ತು ಈ ಮನೆಯ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ನಿನಗೆ ಈಗ ಹದಿನಾರನೇ ವರ್ಷ ಅದು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದರೆ ಈಗಲೇ ಬರಬೇಕಪ್ಪ. ಮತ್ತೆ ಈ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೋ! ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ನಮಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೋ? ನಾನು ಕಾಣೆನಮ್ಮಪ್ಪಾ! ಮಲಗು ನಿದ್ರೆಮಾಡು! ನಾನು ನಾಳೆ ನಿನ್ನ ಓದಿಗೆ ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಏರ್ಪಾಡುಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ದೇವರು ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕಪ್ಪಾ ತಂದೆ ಗುರುದೇವ! ನಮ್ಮ ಶಿವರಂಜನನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಪ್ಪ!” ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಗನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಮಲಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾ ಕಛೇಯು ಆವೂರಿನ ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶಿವರಂಜನನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರ ಸಂಗಡ ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋತಿಯ ಕೆಲಸವು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಕೋತಿಯ ಆಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡದವರಿಲ್ಲ. ಕೋತಿಯ ಕತೆಯಂದೇ ಅದಕ್ಕೇ ಆ ವೂರಿನವರ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಟವನ್ನು ಪರದೆಯಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು.

ತುಂಗಮ್ಮನವರೂ ಹೋಗಿ ಆ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅದೇ ಕತೆಯನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಅವರಿಗೆ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಕೋತಿಯು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪುನಃ

ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಆ ಕೋತಿಯ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಲ್ಲ ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಆಡುತ್ತ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಇದ್ದವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹೊಸ ಆಟಗಳನ್ನೂ ಅದು ಕಲಿತಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮಾರಿಸಿ ಅದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೂ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪರಮ ಮಿತ್ರನಾಗಿರುವುದೂ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅದೇ ಇದು ಎನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ? ಆಧಾರವೇನು. ಆಗ ತುಂಗಮ್ಮನವರಿಗೆ ಒಂದು ನೆನಪು ಬಂತು. ಅದೇ ನೆಂದರೆ ಆ ಕೋತಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕವ್ವು ಮಚ್ಚೆಯಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೆಂಡರೆ ಸಾಕು—ಎಂದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಬಾರಿ ಅದೇ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿಬಂದರು. ಆ ಮಚ್ಚೆಯು ಯಾವಾಗಲೋ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಇದೇ ಆ ಕೋತಿಯಂತೆ ಧೃಢವಾಯಿತು! ಇವರ ಟಿಂ ಟಿಂ ಮಾಣಿಯೇ ಅದಿರಬೇಕು.

ಆದರೇನು ರಜತ ಪರದೆಯಮೇಲೆ ನೆರಳಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕೋತಿಯಿಂದ ಇವರಿಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಶಿವರಂಜನನು ಸಿಸಿಮಾ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಚಿತ್ರದ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಆ ಹುಡುಗನ ಮಾತೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಅವರು ನಕ್ಕರು. ಆದರೆ ಅವೇಳೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆ ಸಿಸಿಮಾ ಚಿತ್ರದ ಏಜೆಂಟರು ಬಂದರು. ಅವರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಆ ಚಿತ್ರದ ವಿವರವು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು.

ಆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋತಿಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೀಗೆಂದರು—
 “ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೋತಿಯ ಮಾಲೀಕನು ಅಮೆರಿಕದಿಂದ ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆತನು ಈ ಕೋತಿಯನ್ನು ಈ ದೇಶದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದನಂತೆ. ಪುನಹಾ ಆ ಕೋತಿ ಗಾಗಿಯೇ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನಂತೆ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಊರಿಗೂ ಬರಬಹುದು”—ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಗೆ ಶಿವನು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಆ ಕೋತಿಯ ಬರವಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಹುಡುಗನು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಖ್ಯಾತಿವಂತನಾಗಿ ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ

ಬಂದರೆ ಏನೆಲ್ಲ ಮರ್ಯಾದೆಮಾಡಬಹುದೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಬಿಡಲು ಆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಆ ಹುಡುಗ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಕೋತಿ ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲದೆ? ಏನೋ ಕೋತಿ ಪ್ರಾಣಿ—ಪಾಪ ಅದರಿಂದ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ಬಯಸುವುದಂತೂ ಹುಚ್ಚುತನವೇ ಸರಿ ಅದರೂ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಅದೇ ಕೋತಿಯದೇ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸವಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆಯ ಸಂಗಡ ಅದರ ಈಗಿನ ಯಜಮಾನನು ಒಂದು ಶುಭ ದಿವಸ ಅದೇ ಊರಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಊರಿನವರು, ಗುಂಪುಗೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಆ ಕೋತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅದರದೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೇರೆ ಆಟವನ್ನು ಸಿನಿಮಾ ಕತೆಯ ವಿರಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಅಮೆರಿಕದವನು ಆಡಿಸಿದನು! ಕೋತಿ ಶರಬತ್ತು ಕುಡಿಯಿತು. ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಿ, ಉಂಗುರ ಉಂಗುರ ವಾಗಿ ಹೊಗೆಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಬಾರಿಸಿತು. ಅದೇ ಕೋತಿ ಆಗ ಶರಟು ಬೂಡ್ಸ ಮುಂತಾದ ಪೋಷಾಕೆಲ್ಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೆತ್ತಹಿಡಿದು ರೀವಿಯಿಂದ ನಡೆದಾಡಿತು. ಟೈಪುರೈಟರ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ನಾಕಾರು ಸಾಲು ಪದಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಟೈಪು ಮಾಡಿತು. ಅನಂತರ ಬಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಡಿಸಿಟ್ಟಿತು.....ಆಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲರೊಂದರು “ಪಾಪ ಮಾತುಬಾರದು ಈ ಕೋತಿಗೆ. ಮಾತು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಕತೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ” ಎಂದರು.

ಆಗ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದವರು ಒಬ್ಬರು ಕೇಳಿದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಏನು ಟೈಪು ಮಾಡಿದೆ ನೋಡೋಣವೆ?

ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಕೋತಿಯ ಯಜಮಾನ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿದನು. “ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಟಿಂ ಟಿಂ ಮಾಣೀ! ನನ್ನ ತಮ್ಮ ನನ್ನ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಕಂಡಿದ್ದೀರಾ? ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು, (ಮೈ ಹೂಂ ಟಿಂ ಟಿಂ ಮಾಣೀ! ಮೇರಾ ಭೈಸೆ ಮಿಲ್‌ನೇ ಆಯಾಹೂಂ! ಹೈ ಕೋನ್ ಯಹಾ ಉಸ್ಕೋ ಜಾನ್‌ನೈವಾಲಾ?) ನೆರೆದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು

ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ನೀರವದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಸಭೆಯಿಂದ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಕೂಗು ಕೇಳಿತು—“ಅಪ್ಪ ಇಲ್ಲಾರೂ ಇಲ್ಲಪ್ಪ. ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಾನಪ್ಪ ! ಅಲ್ಲೆ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಣ್ಣ !” ಕೆಲ ಕೆಲವರು ನಗುತ್ತ ಲಿದ್ದಾಗ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗ ಸಭೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಎಂದು ನಿಂತನು. “ಅಮ್ಮ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೀಗೆಂದನು— “ಅಮ್ಮ ಕೂಗಿ ಕರೆಯಲೇನಮ್ಮ” ಆಕೆಯು “ಕೂಗಪ್ಪಾ ನೋಡೋಣ”— ಎಂದರು.

ಕತ್ತಲು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ! ಪರದೆಯ ಬಳಿ ಮಾತ್ರ ಬೆಳಕಿತ್ತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಕರೆದರೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಕರೆದನು. “ಟಂ ಟಂ ಮ್ಯಾಣೀ !” ಸಂಗಡಲೆ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಅಳುತ್ತ ಅಳುತ್ತ “ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾ ! ಬಂದೆಯ ನನ್ನ ತಂದೆ !”—ಎಂದು ಕೂಗಿದಳು. ಕೋತಿ ಪರದೆಯ ಬಳಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲಿ ಹಾರಿತೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. “ದೀಪ ! ದೀಪ ! ದೀಪಹಾಕಿರಿ ಎನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಜನಗಳು ಹಾಹಾಕಾರವೆಬ್ಬಿಸಿದರು. ದೀಪ ಹತ್ತಿತು. ಕೋತಿಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದ ಬಿಳಿ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕೂಗಿ ಕರೆದನು. ಕೋತಿ ಹಿಂದಿರುಗಲಿಲ್ಲ.

ಟಂ ಟಂ ಮ್ಯಾಣಿಯು ಹೋಗಿ ಆ ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಂದ ಎಳೆದು ಕೊಂಡು ಮುದ್ದಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.—“ಏನು ಕೋತಿಯಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಹೀಗೇ ಆ ಕೋತಿ ಬುದ್ಧಿ” ಎಂದು ಕೆಲವರೆಂದರು. “ಹೆಂಗಸರು ಹೆದರಿ ಯಾರು” ಎಂದು ಕೆಲವರು ಕೂಗಿದರು—“ಕರೆಯಪ್ಪ ಆ ನಿನ್ನ ಗಡವ ಕೋತಿಯನ್ನು.”

ಕೋತಿಯ ಹೊಸ ಯಜಮಾನನು ಆಗ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದನು—“ಮಹನೀಯರಿ ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರಿ ! ಇವೆ ನನಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ದಿನ. ಈ ದಿನ ನಾನು ಈ ಕೋತಿಯ ತಾಯಿಯರನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡೆನು.

ಈ ಕೋತಿಯು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಜಹಜು, ರೈಲು, ವಿಮಾನಗಳೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ನನಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪಾಲಕರಿದ್ದರೋ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು. ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶವೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರ ಬಳಿಯಲ್ಲೂ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಇದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಈಗ ಸುಮಾರು ಹದಿನಾರು ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಸುಮಾರಾಗಿ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷ ಇದು ಬದುಕಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು ಹುಟ್ಟಿದ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಇರಲೆಂದು ಕರೆದುತಂದಿದ್ದೇನೆ. ನರನಂತೆ ವಾನರನು ! ಅದಕ್ಕೂ ತಾಯಿನಾಡಿನ ಮನುತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಾತು ಬರದಿದ್ದರೇನು. ? ಇವರ ಮೊಕಳಾವಚರ್ಯೆಗಳಿಂದ ಅದರ ಸ್ತ್ರೀತಿಯಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ತಾಮ್ರದ ಗೊಲಸು ಇತ್ತು ಅದು ಬಹಳ ಕಿರಿದಾಗಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ; ಅದನ್ನು ನಾನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತೆಗೆದಾಗ, ಈ ಕಾಗದವು ಅದರಲ್ಲಿತ್ತು—ಇದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು” ಅದರ ಹಿಂದಿನ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು.

ಶವರಂಜನನು ಗುಂಪಿನೊಳಗಿಂದ ದಾರಿಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿದನು. ಅದು ಅವನ ತಂದೆ ಬರೆದ ಕಾಗದ. ಆಗ ಆ ಊರಿನ ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು, ಶಿವನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೆನಪಿ ಕೊಂಡರು—“ಅವರೆ ನಮ್ಮ ಜೋಡಿಶಾಲು ಗುಮಾಸ್ತೆ ಶಿವಕುಮಾರಪ್ಪ ನವರು ! ಪಾಪ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರು. ಯುದ್ಧ ಶುರುವಾದಾಗಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ಅವರು ಕಾಲವಾದದ್ದು—ಹೀಗೆಂತ ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಎದ್ದು ಆ ಬಿಳಿಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು—“ಸ್ವಾಮಿ, ಕೋತಿಯ ನಾಯಕರೆ ಅಲ್ಲ ನವಕೋತಿನಾಯಕರೇ ಸರಿ ಹೋಯಿತೇನಿರಪ್ಪ. ಸ್ವಾಮಿ ಬಿಳಿಯವರೆ ! ಈ ಬಾಲಕ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವಾತ ಇವನೇ ಆ ಕಾಗದ ಬರೆದವರ ಮಗ. ನಾನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೇಕದಾರನಾಗಿದ್ದೆ. ಈ ಕೋತಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಇದೆಯಲ್ಲ ಇದು ಒಂದು ದಿನ ಶುದ್ಧ ಕೋತಿಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿತು ! ಊರವರೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ರೇಗಿಬಿದ್ದರು.

ನಾನಾಗ ಇದು ಕುಚ್ಚು ಕೋತಿ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಡಿ—ಎಂತ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಹೇಳಿದೆ ! ಈ ತಾಮ್ರದ ಕಡಗವೂ ಅದರ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಆಗ ಇತ್ತು. ಸಾಪ ಶಿವು ಅವರ ಮಗ. ದೊಡ್ಡ ಪೇರೇಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಮೊದಲು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಪಾಸುಮಾಡಿ ! ಇವನಿಗೇನು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿರೋ ಮಾಡಿ ಅದರೆ ಆ ಕೋತಿ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗೋದಾದರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬೋನುಮಾಡಿಸಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲ ಕೋತಿಜೇಷ್ಟ ಅಂತ ! ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೆ ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಿಸಿ ನೋಡುಕ್ಕಾಗುತ್ತೆಯೆ ? ಏನೋ ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದುಕ ಮಾತಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ ! ಅದೇನು ಇದೆಯೋ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮುಂದೆ ಜರುಗಿಸಿಬಿಡಿ.”

ಶೇಕದಾರ್ರ ಮಾತು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕೋತಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನನ್ನು ತಂದಿದ್ದ ಬಿಳಿಯಾತನು ಇನ್ನೇನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕೋತಿಯನ್ನು ಶಿವರಂಜನನ ಮನೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಆ ಕೋತಿಯು ಶಿವರಂಜನನ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿತು. ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಹಳೆಯದೆಲ್ಲ ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಹಾರಿಹತ್ತಿ ನೆಗೆದಾಡಿತು. ಯಜಮಾನ ಶಿವಕುಮಾರೈಯನು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ, ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹತ್ತಿ ಹಾರಿನೋಡಿ ಆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಆ ಮೂವರೂ ಕೂತಿದ್ದರು—ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೋತಿ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ವಾದರೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತೋ ಹೋಗೋ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬಿಳಿಯವನು ಆ ಕೋತಿಯು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ಕೆಲವು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಆ ಊರಿನ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿಷ್ಟು ಈ ಶಿವರಂಜನನು ತನಗೆ ಸಮಯಬಂದಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ತಾನು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಕೋತಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಊರಲ್ಲ ತಿರುಗಿಬಂತು. ಈ ಬಾರಿ ಯಾರಿಗೂ ಏನೇನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮರಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಸೂರುಗಳಲ್ಲೂ ಜಾರಿ ಅಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಇಲ್ಲಿ ನೆಗೆದು, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿತು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ರೊಟ್ಟಿ, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ತುಂಗಮ್ಮ

ನವರ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕಡೆಯುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತೆಂದು ನೆರಮನೆಯಾಕೆ ಬಂದು ನಿಂತು ನೋಡಿ ಆಚ್ಚರಿ ಬಟ್ಟರು. ಮನೆ ಯಜಮಾನನು ಕಡೆಯ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಖೇಳಿದಂತೆ ಅದೇ ಕೋತಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಇವರಿಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು.

ಶಿವರಂಜನ ಓದಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿದನು. ಕೋತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಗೌರವ. ಕೋತಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಾಗಿತ್ತು.

೬. “ಬಿಂದು ಮಾಧವ”

ಭೋಜನ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರ ಮಕ್ಕಳೇತಾನೆ ಆ ವೇದಾಂತ ಡಿಂಡಿಮ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು. ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಬಿರುದನ್ನು ಸ್ವಪ್ರಯಾಸ ದಿಂದಲೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲೊಬ್ಬನಾದರೂ ಸರಸ್ವತಿಯ ಕೈಹಿಡಿಯಲೆಂದು ಆಶೆಬಿಟ್ಟು ರಾಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬಿರುದೊಣ್ಣೆಯ ನಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಗುರು ಪಾಠ ಗಣಿ ಪಾಠವಾಗಿ ವೇದಾಂತಡಿಂಡಿಮರೆಂಬ ಬಿರುದು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭೋಜನ ಭೀಮಾ ಚಾರ್ಯರ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲರೂ ತರಹವಾರಿಯ ಉದರಜಾಡ್ಯದಿಂದ ವರಗಿ ಹೋದರೇ ವಿನಾ ತಂದೆಗಳಾದ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರ ಬಿರುದಿನ ಪದವೀಧರ ರಾಗಲು ಯೋಗ್ಯರಾಗಿ ಯಾರು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಒಂದೆರಡು ಮೂರನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲುಸೋತು ಬಿದ್ದರು.

ಹೋಗಲಿ ಅಂತು ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು ಬಿರುದು ಪಡೆಯುವ ದಿನವಂತು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮ. ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಬರದವರೇ ಪಾಪಿಗಳು. ತೋರಣ, ತೊಂಗಟೆ, ಸಿಂಧು, ಸೀಗುರಿ, ಚಾಮರ, ಚಮತ್ಕಾರಗಳೋ ಕೇಳಬೇಕೆ! ಶೀಕರ್ಣ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಪಟ್ಟನಾಳಿ ಭೋತ್ರ ವನ್ನೇ ತಂದು ಗುರುಗಳು ಕೂರುವ ಕಡೆ ಹಾಸಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರವರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ ರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬಿರುದಾವಳಿಯ ಜರತಾರಿ ಶಾಲು, ಜೋಡಿಯನ್ನೇ ರಾಜಾ

ಚಾರ್ಯರು ಹೊದಿದ್ದರು. ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು ಅದನ್ನು ಹೊದಿಯು ವಾಗ ಬಲು ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆ, ಸ್ವಯಂಪ್ರತಾಪ ಮೊದಲಾದ ವೇದಾಂತ ಟೀಕೆಗಳಿಂದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನುದ್ದರಿಸಿ ಹೇಳಿ ತಂದೆಯವರ ಮನ ಸ್ಸನ್ನು ತಲೆಕೆಳಗು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು, ತಾವು ಶಾಲು ಹೊದೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜರೆ ಹರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ತಾನಾಮೇಲೆ ಹೊದಿಯಬೇಕೆಂದು ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾಗಿ ವಾದಾನುವಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳಿ ದರು. ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಸರಸ್ವತಿಯ ಜಿಹ್ವೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ರಾಜರಿಲ್ಲವೆ ಎಂದು ಭೋಜನ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಕೈ ಕೈ ಮುರಿದುಕೊಂಡರು.

ಎಲ್ಲರೂ ನೆರದಿದ್ದರು. ಇನ್ನೇನು ಬಿರುದುಕೊಡುವ ಸಮಯ— ಆಗ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು, ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಆಳುಗಳು ಅಡ್ಡಾಡಿದರು ಹುಡುಕಿ ಗುಸು ಗುಸು ಗುಟ್ಟಿದರು. ಹೊರಗಡೆ ವಾದ್ಯ ಮೇಳ ಕೇಳಹತ್ತಿತು. ಕಡೆಗೆ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು ಬಲಗಾಲನ್ನು ಮೊದಲೊಳಗಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹೊಸ್ತಿಲ ದಾಟಿ ಬಂದರು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಂದನ್ನು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಜನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯನ ವಿರಹಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಹತ್ತಿದರು. ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು ಭರ ಭರ ಬಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು. “ಬೇರೆ ಬಟ್ಟೆತಂದು ಕೊಡಲೇನು? ಇದರಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ವರಸಬೇಡಿರಿ. ಈ ಶಾಲು ನಂದಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಸಿಗದೇ ಹೋದೀತು. ಎನ್ನಿ ಆಚಾರ್ಯ” —ಎಂದು ಕೇಳಿ ದ್ದಾಗ್ಗೆ ಗುರುಗಳು ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಆಚ್ಚಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು—“ಶಿಷ್ಯಾ ನಿನ್ನ ವಾಕ್ಯಾತುರತೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಲಿಕ್ಕೈ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಆಸೀನರಾಗಿರುವ ಈ ಮಾನವ ಸಭಾ ಸದರನ್ನು ಸಾನಂದಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಯ್ಯ! ಅವರೇ ನಿನಗೆ ಈ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಡಲಿ!” ಆಗ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರು ದಂಡಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದರು—“ಸುಖಾಸೀನರಾದ ಸಭಾಸದರೇ ನಾನು ಹೇಳ ತಕ್ಕದ್ದೇನಿದೆ. ಗುರು ವಿರಹದುಃಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಳಿಗೇ ಹೋದೆ! ಆದರೂ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಕಲ್ಪಿನಮಾಡಿ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಗುರೂಪದೇಶಿತ ವಿದ್ಯೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಿಂಚತ್ತನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಗಂಟಲು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು

ತಾರಕ, ಮಧ್ಯಮ, ಮಂದರ ಶೃತಿಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು :—

ಎದುರಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ |
ಸದಯ ಹೃದಯಸಭ್ಯರೇ |
ಉದಹೃತವುಧ್ಧರಿಸುವೆ ಶ್ರವಣಿಸಿರಿ |
ಉದಧಿ ಈ ಗುರು ಮಹಾಜ್ಞಾನ ಜಲಕೆ |
ಒಧಿರ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೂಕಳಾಸತನಸತಿಯು |
ಇದು ಸತ್ಯ ಇದು ಸತ್ಯ ವಿವರಗ್ರದಲ್ಲಿ.....

ಮತ್ತೋ—

ಬಿದಿರರದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮಂಡಿತ |
ಚದುರೆ ಶ್ರೀಯಗಜಕುಂಭವಂ |
ಕೆದರಿ ಹಿಡಿದೆಳೆತರುವ ಕರಪಲ್ಲವ |
ವಿದನಾಚರಿಸಿಹುದು ಹೋ ಶ್ರವಣಿಸಿರಿ |
ಬಿದಿರೆನ್ನ ಬಿರುದಿಗಲೈ ಮೂಲಾಧಾರಾ.....!!

ಎಲ್ಲರೂ ಕರತಾಡನಮಾಡಿ ಸೈ, ಸೈ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಗದ್ದಲಮಾಡಿದರು.
ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳೂ ಕೂಡ ಎದ್ದು ಭಾಷಣಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.
ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯಮಂಡಲಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಗುರುಗಳ
ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ “ವೇದಾಂತ ಡಿಂಡಿಮು,” “ವೇದಾಂತ ಡಿಂಡಿಮು”ವೆಂದು
ಏಳು ಸಾರಿ, ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕೂಗಿದಹಾಗೂ, ಏಳು ಸಾರಿಯೂ ಗೋಪಾಲ
ಕೃಷ್ಣರ ದೇವರ ನಗಾರಿಯ ಡಂಢಮ, ಡಂಢಮವೆಂದು ದಿಕ್ಕುದಿಶೆಯೆಲ್ಲ
ಗುಡುಗಾಡಿಸಿ ಧನಿಗೊಟ್ಟಿತು.

ಇಂಥಾ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು ಪಾಠ, ಪ್ರವಚನ, ಹರಿಕಥಾ, ಕಾಲ
ಕ್ಷೇಪ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟನಗಳಿಂದ ಬೇಕು, ಬೇಡವೆನ್ನುವಷ್ಟು, ಧನ
ಕನಕವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟರು. ಇವರಿಗೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತ ಪುತ್ರನುದಯಿಸಿ
ದನು. ವೇದಾಂತ ಡಿಂಡಿಮರು ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಬಾಯಿತುಂಬ ಬರುವ
ಹೆಸರಿಡಬೇಕೆಂದು “ಶ್ರೀಕರ”, “ಶಾಕಲ”, “ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ”, “ಜೋತಿ
ರ್ಲತೆ”—ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಿ ವಿಫಲರಾಗಿ ತಾವು ಯೌವನದಲ್ಲಿ

ಬರೆದ “ಶೃಂಗಾರ ವನ ವೈಭವ”ದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ, “ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಜಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ”ವೆಂಬ ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕದ ಎಂಟನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿನ, ಏಳನೇ ಶಿಖಿಯಲ್ಲಿ ಪದಬಿಟ್ಟು ಪದವಾರಿಸಿ ಬಿಂಧು ಮಾಧವನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ ಮಗನಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು.

ಪಂಡಿತ ಪುತ್ರ ಬಿಂದು ಮಾಧವನು ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರನಾಗುವಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆಗೂ ಮಗನಿಗೂ ಎರಡು ಮೂರಂತಸ್ತು ಅಂತರವಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬಂತು. ರಾಜಾಚಾರ್ಯರ ಮಂಡಿಯ ಮೇಲಣ ಪಂಚೆ ಬಿಂದು ಮಾಧವನ ಮಂಡಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತರೆದುಹಾಕಿತು. ಮೊಣಕಾಲು ಮುಚ್ಚುವ ಮೇಲುಕೋಟೀ ಪಂಚೆಯನ್ನುಟ್ಟವನು ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯ ಬುರುಡೆಯೊಳಗಿಂದ ನಶ್ಯ ಎರಿಸಿ ಒರಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾದೀತೆ! ಇಲ್ಲ ಬರಿನಾರಿಕೇಳದ ಶಿಖೆಯನ್ನಿಟ್ಟರಾದೀತೋ! ಕಮಾನುಜುಟ್ಟು, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಶ್ಯದ ಡಬ್ಬ, ಮೇಲುಕೋಟಿ ಪಂಚೆ, ಮತ್ತೆ ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೇಳಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಶೃಂಗಾರಶತಕದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಬೇಕಷ್ಟೆ! ಅಂತು ಬಿಂದು ಮಾಧವನು ನಾಗರಿಕನಾದನು.

ನಾಗರಿಕರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಿಂದು ಮಾಧವನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೈದು ಬರುವನೋ ಎಂದು ಅವನ ನೆಚ್ಚಿನ ಗೆಳೆಯರು ಕಾದಿದ್ದರು.

ವೇದಾಂತ ಡಿಂಡಿಮ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರು ಕೂಡ ಒಂದು ದಿನ ಸೊಸೆಯ ಕೈಲಿ ಬೀಗದಕ್ಕೆ ಎಸಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮಗನುಓದಿದ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದ ಐದು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದದೂ ಆಯಿತು.

ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಗೆ ಟಪಾಲಾಫೀಸಿನ ಕಬ್ಬಿಣ ಪಟ್ಟಿಗೆಯ ವಿಚಾರ ವೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ, ಅಸಲಿನ ಮೇಲಣ ಬಡ್ಡಿಯ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ ಮಾತಾಡಿ, ರಾಜಾಚಾರ್ಯರಿಟ್ಟಿದ್ದ ಐದು ಸಾವಿರ ನಗದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಂದು ಮಾಧವನು ಪೆಠಾರಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಯೂ ಆಯಿತು.....

ಶಂಕರಶಂಕಿಯೆಂಬ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರನು ಬಿಂದು ಮಾಧವನಿಗೆ ಕಿವಿತುಂಬ ಸಹಿಮಾತಾಡಿ ಸಲಹೆಕೊಟ್ಟನು — “ಸುಮ್ಮನೆ ಟಪಾಲಾಗಾನೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟರೇನು ಬಂತು! ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು

ಕೊಳೆಯಿಸಬಾರದಲ್ಲವೆ! ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಕೂಡುತ್ತದೆ.

ಶಂಕರಶುಂಠಿಯು ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಮಿ ದಿನ ಜಡೇಶಂಕರನ ರಥೋತ್ಸವ ಮೇಗರಪೇಟೇಲಿ! ಅಲ್ಲಿ ಗೇಕೆ ಹೋಗಬಾರದು? ಒಂದು ರಾಟೆವಾಳೆ! ಒಂದೇ ರಾಟೆವಾಳೆ ಯಾದರೆ ಆಯಿತು! ಕುದುರೆ ಇರುತ್ತೆ; ಆನೆ ಇರುತ್ತೆ; ಕುರ್ಚಿ ಇರುತ್ತೆ. ಅಂತು ರಾಟೆವಾಳೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಆಯಿತು! ಏನು ಒಂದು ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಕು. ಗಾಡಿ ಬಾಡಿಗೆ ನಲವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ. ಆಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಕು. ಹತ್ತು ಕುದುರೆ ಹೊರಸುತ್ತು; ಮೂರಾನೆ, ಎರಡು ಹುಲಿ ಒಳಸುತ್ತು; ನಡುವಿಗೆ ಏಳು ಕುರ್ಚಿ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಜನ ಕೂರಬಹುದು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆರಾರು ಕಾಸು; ಆರಾರು ಸುತ್ತು ತಿರುಗಿಸಿ ಇಳಿಸಿದರಾಯಿತು. ಗಂಟೆಗೆ ಇಂಥಾ ತಿರುಗಾಣೆಯು ಹನ್ನೆರಡೂ ಆಗದೆ? ಹಾಗೆಂದರೆ—ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೊಂದಾಣೆಯು ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದೂ ಆಗದೆ? ಮತ್ತೆ ಹಾಗಾದರೆ—ಇಂಥಾ ಹನ್ನೆರಡು ಹನ್ನೊಂದು ಅಣೆಯ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗಳು ದಿನಕ್ಕೆ—ಎಂದರೆ ಯೋಗ ಶಾಂತಿಯ ದಿನವೂ ಸೇರಿ—ಎಷ್ಟೊಂದಾದವು! ಅಂದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿ! ಬಿಂದು ಮಾಧವನಿಗೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು. ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಆರು ದಿನವೂ ಕೂಡ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ತಿರಿಗಿಸಿದಾಯಿತು. ಕಡೆಗೆ ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವದ ದಿನವೂ ಕೂಡ ಕೊಳದ ಬಳಿಯೇ ರಾಟೆವಾಳೆಯನ್ನು ನೆಟ್ಟರಾಯಿತು. ಹೀಗೂ ಹಾಗೂ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಬಿಂದುಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು ಬಡಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿತರಿಸಿ ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಏಕಾದಶಿಯ ಒಳಗೇ ರಾಟೆವಾಳೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತ್ರಯೋದಶಿಯ ದಿನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಿಂತಳು. ಗಲಾಟೆ ನೂಕನುಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರ ಶಿರಗುಹಿಡಿದು ಹೋಗಲಾದೀತೆ. ಪ್ರಸಾದವು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದೇಬರಬೇಕಷ್ಟೆ? ಅಷ್ಟು ಸಾಕು ದೇವರಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಗೆ!

ಮೇಗರವೇಟಿಗೆ ಹೋದರು. ಶಂಕರಶುಂಠಿ ಜೋಯಿಸರು ಪರವಾನಗಿ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಖಾವಂದರ ಗುಡಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಇತ್ತಲ್ಪಾಗಿ ರಾಟೆವಾಳೆ ಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಜವಾನನ ಸಂಗಡ ಬಿಂದು ಮಾಧವನು ಹಾರಾಡಿ ಹೋರಾಡಿ ಹುಲಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಕೀಲು ಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ತಿರಪು ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೈ ಕೈ ಕೀಲೆಣ್ಣೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬೆರಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಾಯಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹುಡು ಗರು, ಮುದುಕರು, ಪೋಕರಿ ಪುಂಡರು ಬಂದು ನೆರದಿನೆರದರು. ಬಿಂದು ಮಾಧವನಿಗೆ ಆನಂದ! ರಾಟೆವಾಳೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡವಾದ್ದೆಂದು ತನಗೆ ತೋರಿದ್ದೊಂದು ಅಂಗೈಯ್ಯುಗಲದ ಮತ್ತು ಮೊಳದುದ್ದದ ಹೆಲಗೆ ಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಶ್ರೀಡಬ್ಬಿಯೊಳಗಿನ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಬೆರಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ “ಬಿಂದುಮಾಧವ ರಾಟೆವಾಳೆ” ಯೆಂದೂ ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ “ಆರೇಕಾಸು-ಆರು ಸುತ್ತು.....” “ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ”ಯೆಂದೂ ಬರೆದು, ಒಂದು ಗಳುವಿನ ತುದಿಗೆ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಗಳುವನ್ನು ತನ್ನ ಡೇರಿಯ ಮುಂದೆ ನೆಟ್ಟನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಡವಾಲಿ ಜವಾನನು ಬಂದು—“ಲೇಸನ್ ಲೇಸನ್” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ರಾಟೆವಾಳೆಯ ಜವಾನನೆಂದ “ಲೇಸನ್ ತರಕ್ಕಾ ದೋಸಿಗಪ್ಪ ಹೋಗಾರೆ”—ಡವಾಲಿ ಧಲಾಯಿತನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ರಾಟೆಯ ನಡಗಂಬವನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಕುದುರೆ, ಇಲ್ಲೊಂದು ಆನೆ, ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಧವನ ಜೋಡಾಣಿಕೆಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದುವು. ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರು ಹೇಳಿದರು—“ಆಚಾರ್ರೇ— ಧಲಾಯಿತಗೇನಾದರೂ ಕೈಗಿಡಿ” ಮಾಧವನು ನಾಲ್ಕಾಣೆಯನ್ನಿಡಹೋದನು. ಧಲಾಲಿಯು ಅದನ್ನವನ ಮೊಗದ ಮೇಲೆಸೆದು ಸಿಟ್ಟಾದನು. “ನಾನೇನು ಬಿಕ್ಷೆಕೈ ಬಂದೇಂತಲೋ ಏನರೇ ಲೇಸನ್ ತೋರಿ!” “ಇಲ್ಲವೋ ಅಪ್ಪ, ಪರವಾನಗಿ ತರತಾನೋ ಶಂಕರಶುಂಠಿ. ಇಕ್ಕೊಳ್ಳೊ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ!”

ಇನ್ನಾರೋ ಹೇಳಿದರು—“ಎನ್ನಿ ತಿಳಿದೋರು ನೀವು! ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆಲ್ಲ ಖರಚಾಗುತ್ತೆ ಸಾಮಾನಿಗೆ ನಾಕಾಣೆಯಂತೆ ಕೊಟ್ಟರೇನರಿ ನಿಮಗೆ ಹೋಗೋದು. ಹುದ್ದೆದಾರ ಬಂದ್ರೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತೀರಿ!”

ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು ಶಂಕರಶುಂಠಿಯನ್ನು ಶಾಪಿಸಿ ಡಲಾಲಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆ ಲಂಚಕ್ಕೋರ ಮೂಲೆತಿರುಗುವುದ ದಲ್ಲೇ-“ ಜಡೆಶಂಕರನಾಟಕಾಣೋ! ಗುಮಾಸ್ತಗೆ ಹತ್ತತಂತೆ, ಹುದ್ದೆ ದಾರಿಗೆ ಇಪ್ಪತಂತೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲೇಸನ್ ಇಲ್ಲ, ಪರವಾನಗಿ ಇಲ್ಲ”. ಹೀಗೆಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಶಂಕರಶುಂಠಿ ಬಂದನು ಮತ್ತೆ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ— “ಮಾಧು—ಹುದ್ದೆದಾರ್ರೆ ಬರತಾರೆ ಕಣೋ. ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಚಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ ಒಂದೈದು ರೂಪಾಯಿ, ಮಲ್ಲಿಗೇ, ಗುಲಾಬಿ, ಜಾಲಾರಿ ಹೂಗಳ ಸರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅವರನ್ನು ಕೂರಿಸಿ, ತಿಳಿತೋ! ಗರ ಗರ ಗರ ತಿರುಗಿಸಿ ಬಿಡೋಣ. ಆಮೇಲೆ ಖುಸಿ, ಆದರೆ ಸರಕಾರಿ ಗುಮಾಸ್ತರೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಣೆ ಕೊಡುತಾರಂತೋ ಕಾಣೋ? ಎಲ್ಲ ಊಟಾದ ಮೇಲೆ ಬರುತಾರೆ, ಖುಸಿ ಕಾಣೋ. ಎಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡುತಾ. ನೀವೆಲ್ಲ ರಾಟೆ ಹೂಡಿ, ಹೆಚ್ಚಿ ಹೊಡೀರಿ, ಎಲ್ಲೋ ಕಾಪಾಲಿ, ಮುದ್ದೇ ತಿಂದು ಬಿರೋ, ತಿರುಗಣೆ ನಿಲ್ಲಲೇ ಬಾರದು. ಆಕಾಶ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ತಿರುಗೀ ತಿರುಗೀ ತಿರುಗಬೇಕು. ಈ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದೋರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂರಿಸಿ ಗಿರಿಗಿರಿಗಿರಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಿಡು. ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲ! ಎನ್ನಿಸಿಬಿಡು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶುಂಠಿ ಜೋಯಿಸನು ದುಡ್ಡಿನ ಚೀಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹುದ್ದೆದಾರಖಾವಂದರ ಗುಡಾರಕ್ಕೋಡಿದನು.

ಬಂದರು, ಬಂದರು ಬಲುಜನ ಬಂದರು. ಡಿಂಡಿಮ ರಾಜಾಚಾರ್ಯ ರನ್ನು ನೋಡದೆ ಇದ್ದವರಾರು! ಮೇಗರವೇಟೆಗೆ ಆರೇ ಮೈಲಿಯಲ್ಲಿತಾನೆ. ಆಹೆ ಪಾದಹಳ್ಳಿ! ಅಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲವೆ ಮಾಧುಗೆ ಹೆಣ್ಣು ತಂದದ್ದು. ಬಂದೇ ಬಂದರು.—ನೆಂಟರು, ತುಂಟರು, ಕಂಡೋರು, ಕೇಳಿದೋರು, ಎಲ್ಲಾ ಬಂದು ಅಲ್ಲೇ ಅಡಿಕೆ ಜಿಗಿತ “ತಿರುಗಿಸೈಯ್ಯ ನಾವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮೋರು, ರಾಜಾ ಚಾರ್ಯರೇನು ನಮಗೆ ದೂರದವರಲ್ಲ ಏನಯ್ಯ ಚಿರಂಜೀವಿ, ಮಾಧು ಬರುಕೊಳ್ಳಯ್ಯ ನಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಸುತ್ತು! ಆಚಾರ್ರೆ ನಂದು ಮುವ ತ್ತಾರು! ಬಿಂದುಮಾಧವಾಚಾರ್ರೇ ನಮಗೂ ಕಾಸೋ ಏನಿ, ಈ ಹೊತ್ತು ಪರವಾನಗಿ ಸಿಕ್ಕದೇ ನೇತುಹೊಡೀತಿರುವಾಗ್ಗೆ, ಆ ಭಂಡಾಟ ಕಪ್ಪಿಸಿದೋನು ನಾನಲ್ಲವೇ? ನನಗೂ ಕಾಸೋ? ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಬರಕೊಳ್ಳಿ, ಹೂ ನೇಪಾಳ ತಿರುಗಿಸೋ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೊಡೀ” ಹಾ—ಆ—ಬೇಶ್.”

ರಾಟವಾಳಿಗೆ ಪುರುಷತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ತೆವ್ವೋತ್ಸವದ ದಿನವೂ ಅದು ತಿರುಗಿತು. ಕೊಳದ ಬಳಿ ಗಿರಾಕಿ ಹೆಚ್ಚು. ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯ ಶುಂಠಿಯ ಬುದ್ಧಿಯಮೇರೆಗೆ ಜನರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತರು. ಕುಳಿತವ ರೆಲ್ಲರ ಕರವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಗಂದದಿಣ್ಣೆಯ ತಟುಕನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿ ದರು. ರಾಟೆಯು ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿತು, ತಿರುಗಿಸಿದವರ ರೆಟ್ಟೆ ಮುರಿಯಿತು. ಜಾತ್ರೆಯೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಿತು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಮೂರು ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕ ಗಳು ತುಂಬಿದವು. ಅಷ್ಟೂ ಅಷ್ಟೂ ಗಿರಾಕಿಗಳ ದೇಣ್ಣೆಲೆಕ್ಕ. ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುತಿನವರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಳಿದವರೇ, ಅಂತು ಎಲ್ಲ ಬರುವ ದುಡ್ಡೇ ಸರಿ. ಎಲ್ಲಾ ಖಾತ್ರಿ ಕುಳಗಳು. ಅಂತು ಹಣವೆಲ್ಲ ಇತ್ತು.....ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ! ಕೈಲಿ ತಂದಿದ್ದ ಏನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ವಿನಿಯೋಗವಾದವು. ಶಂಕರಶುಂಠಿ ಜೋಯಿಸ್, ಹೇಳಿದ— “ಮಾಧು ನಿನ್ನೇಕೋ ಪೆಚ್ಚಾದೆಯಲ್ಲ. ನೀನೋದಿದ್ದೆಲ್ಲ ಏನಾಯಿತು ಹೇಳು. ಒಂದು ಸಾರಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಬರುತ್ತೆ. ಅವೇನೋ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ -ಚಕ್ರನೇಮಿ ಕ್ರಮೇಣ-ಅಂತ, ಹಾಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಮೇಲೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಕೆಳಗೇ—ಅಂತೂ ಸಾವಿರ ಸಾರಿ ಹೇಳು. ಈಗ ಸೋತದ್ದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ನೋಡು. ಮೊದಲು ಕಹಿ, ಆಮೇಲೆ ಸಹಿ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಡದೇ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಾರು ನನ್ನ ಜತೆಗೊಂದಾಳು ಒಂದು ಬಂಡಿ ಕೊಡು. ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿ, ಹಳ್ಳಿ ಸುತ್ತಿ, ತಿರುಗಣೆಯ ಬಾಕಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿರುತಿರುಗಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ತಂದೇ ತರುತ್ತೇನೆ!”

ಅಂತು ಆ ರಾಟವಾಳಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಹತ್ತಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಹೂರ್ತ ವಲ್ಲವೆಂದು ಅದನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಆಳಿನ ಸಂಬಳವನ್ನೂ ಗಾಡಿಯ ಬಾಡಿಗೆ ಯನ್ನೂ ತೆತ್ತು ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಜಡೇಶಂಕರನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡುಬಂದು ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಜಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ರಾಟವಾಳಿಯ ವಿಚಾರದ ಕಂಪಂತೂ ಸೊಂಕು ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ....ಚೈತ್ರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಶಂಕರಶುಂಠಿಜೋಯಿಸನು ಬಂದು ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಬಿಂದುಮಾಧವನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದೊಯ್ದು

ಎನೇನೋ ಉದ್ಧಿದನು. ಮಾಧೂ ನಕ್ಕನು—“ಚಕ್ರನೇಮಿ ಕ್ರಮೇಣ ಅಷ್ಟೇ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಭಾಗ್ಯ ಅಷ್ಟೆ.” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿನ ಕಿರುಕುವಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಪರಿಸೆ, ಎನು ಜಾತ್ರೆ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಜನ! ಅಷ್ಟಾದರೂ ಕೂಡ ನೀರು ನೆರಳಿಲ್ಲದೆ ತಿಂಡಿತಿರ್ಥವಿಲ್ಲದೇ ಜನ ಅಲೆದಾಡಿ ಬಡಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರ ಅವರಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಆಪ್ತಣೆ ಕೊಡದಹಾಗೂ, ಸಂತರ್ಪಣೆಗೆ ಸೌದೆ ಸಿಗದ ಹಾಗೂ ಮಾಡಿ, ಆ ಬಟ್ಟೆಬಯಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋಟಲಿಟ್ಟರೆ ದುಡ್ಡು ಸುರಿದು ಹೋಗುತ್ತೆ. ಒಂದು ಲೋಟ ಬರೀ ನೀರಿಗೇ ಮೂರು ಕಾಸು! ಉಳಿದುದಕ್ಕೆ ಕೇಳಬೇಕೇ. ಕಾಸಿನ ಸೂರೆ ಯಾಗುತ್ತೆ, ಮತ್ತೆ ದುಡ್ಡಿನ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿದುಹೋಗುತ್ತೆ. ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರುವ ಕಡೆಯೇ ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ಸಾರಿ ಮಾತ್ರ ಹೋದ ಸಾರಿಯ ಮಾಡಿದಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಂಬವನ್ನು ನೆಡಿಸಬೇಕು. ಅಂತೂ ಬಿಂದುಮಾಧವನೂ ಶಂಕರ ಶುಂಠೀ ಜೋಯಿಸನೂ ಕುಳಿತು ಮಸಲತ್ತು ಮಾಡಿದರು. ಇನ್ನೇನು ಎಲ್ಲಾ ಗುಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು. ಹೋದಸಾರಿಯ ಹಾಗೆ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗ ಬಾರದು. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬೇಕು—ಅಡಿಗೆ ಯಾಳು ನಾಲ್ಕು, ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ ಮೂರು ಆಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಸ್ವಂತವೇ ಆಗಬೇಕು. ಸಾಮಾನೆಲ್ಲಾ ಪುಗಡೀಪುರದಿಂದಲೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಸಾಮಾನೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಅಗ್ಗ.

ಚೌತೀ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಹೋರಟರು. ಎರಡು ಗಾಡಿಗಳ ತುಂಬ ಸಾಮಾನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾನಿನ ಜತೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅಡಿಗೆಯವರು, ನಾಲ್ಕು ಆಳುಗಳು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಚೌತೀ ದಿನ ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. “ಎಲೇ ಇದ್ದೀ ಯೇನೇ ಅಲ್ಲಿ? ಕೇಳಿದ್ದೀಯ ಶೇಕದಾರ್ರ ಕಿರುಕುಳ. ನಮ್ಮಜಮಾನರು ನಮ್ಮನ್ನು ದೊಡ್ಡವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಿಳಿತೇ, ಹೋಗಬೇಕು ಶೇಕದಾರ್ರ ಸಂಗಡ! ಕಿರುಕುವಾಳದ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಮನೇಕಡೆ ಜೋಕೆ. ಬರೋದು ಎರಡು ದಿನ ತಡವಾದರೂ,

ನೆರಮನೆ ಬೆನಕಣ್ಣುಯ್ಯನ ಮಗ ಜಾನಕಪ್ಪ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ—ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೀಮಾನ್ಯ ಅವನಿಂದ ತರಿಸಿಕೋ. ಎನೇ ತಿಳಿತೋ, ಹೊರಡಲೋ”ಹೀಗೆ ಸೊಂಕೂಗೆ ಮಂಕುಬೂದಿ ಹಾಕಿ ಹೊರಟನು. ಬಿಂದುವಿನ ಆಸೆಯೆಂದರೆ ಹೀಗೂ ಹಾಗೂ ಮಾಡಿ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಫಲವತ್ತಾದ ಕಡೆ ಬಿತ್ತಿ, ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಐವತ್ತು ಸಾವಿರವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ತೆಗೆದೊಯ್ದು ಸುರಿಯಬೇಕೆಂಬುದು.

ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಟಪಾಲಖಾನೆಯೆಂದರೆ ಎಷ್ಟೋ, ಖರ್ಚು ಖಾನೆಯೆಂದರೂ ಪೋಲೀಸು ಠಾಣೆಯೆಂದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಕಡೆಗೆ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರಾಯಿತು. ಅಂತೂ ಕಿರುಕುಳದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಯಾಗಬೇಕು. ಆಗದೆ ಏನು? ಬಟ್ಟೆಬಯಲು. ನೀರು ನೆರಳಲ್ಲದ್ದ ಜಾಗ. ಸ್ವಂತ ಗಾಡಿಗಳಿಂದ ನೀರು ಸಾಗಿಸುವವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದೂರವಾದರೇನು? ಹೋಟಲಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಸುತರಾಂ ಸುಲಭ. ತಿಂಡಿಯ ಆಶೆಗೆಂದರೇ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಬಂದು ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಹೋದಾರು. ಅಂತೂ ಪಾಗಡೀಪುರ ದಿಂದ ಹೊರಟವರು ಚಪ್ಪೇನಹಳ್ಳಿ ಉಳಿದು ಉಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರೆ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಿರುಕುಳವೇ ಸರಿ.....

ಶಂಕರಶುಂಠಿಯು ಇಸ್ಪೀಟಿನ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಆಟ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ನಡುವೆ ಬಿಂದು ಹೇಳಿದ “ನೋಡು ನೋಡು ಅರೀನ್ ಜಾಕೀನ ಹಾಗೆ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೋ!” ಆಗ ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಸೋಲುವ ಕಾಲ ಒಂದರೆ, ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲದ ಸಿಟ್ಟು. ಹೋಗಲಪ್ಪ ಬಿಸಾಡು ಎಲೇನ!..... ಇನ್ನೊಂದಾಲೋಚನೆ ಬಂತು ಈಗ. ಕಿರುಕುಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆಂತಲೇ ತಿಳಿ. ಅಂಗಡಿ ಹೂಡೋಕ್ಕೆ ಏನಿದೆ. ಇಲ್ಲೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೂದಿ, ಪಕೋಡಮಾಡಿಸಿ ಗೂಡೇಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಾರದೇ! ಅಲ್ಲಿ ಪತಗಳಿದ್ದೇವೆ. ತುಂಬಿದಾ ಇಟ್ಟು! ಬಿಂದೂ! ಲೇ ಮಾಧೂ! ಒಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಇಲ್ಲಲ್ಲೋ! ಆಸಾರಿ ನೀನು ನನ್ನ ಹೆಸರೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈಸಾರಿ ನೋಡು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿಂದ ಉರುಡಿಬರುವ ಕಲ್ಲು ಗುಂಡುಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ ಅಲ್ಲವೇ! ಈಸಾರಿ ಬೋರ್ಡ್ ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ—“ಜಿಹ್ವಾನಂದ ಹೋಟೆಲ್-ಶಂಕರಬಿಂದೂ ಕಂಪನಿ-ಎಂತ

ಬರೆದಿಡಬೇಕು ತಿಳಿತೋ—ಸರೀ, ಮಾಧೂ, ಶಕ್ತುಡಿ ತಂದಿದ್ದೀಯ್, ಅಂತು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಹೀಗೇ, ಏರುಪೇರು ಎಲ್ಲ! ಲೋ ಪಾಪಯ್ಯ, ಓಡೋಡಿಹೋಗಿ ಪಾಗಡೀಪುರದಲ್ಲಿ ಬಂಕಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರಿದ್ದಾರಲ್ಲ, ನಾನು ಲೆಕ್ಕಬರೀತಿನಲ್ಲೋ ಅಲ್ಲಿ. ಒಂದು ತಕಡಿ, ಒಂದು ಸೇರುಗಲ್ಲು. ಎರಡು ಅಜ್ಜೀರುಗಲ್ಲು, ಮೂರು ಅರಪಾವುಗಲ್ಲು ಇಸುಗೊಂಡು, ಮಚ್ಚರ್ ಖಾರ್ ಸಾಬೀ ಅಂಗಡೀಲಿ, ಈ ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟು, ಒಂದು ಡೋರ್ಡು ಬರೆಸಿ ಕೊಂಡು ಓಡಿಬರಬೇಕು— ರಾತ್ರಿ ಹೊರಡುವುದರೊಳಗೇ ಬರಬೇಕು, ತಿಳಿತೋ—ನಡುವೆ ಎಲೆಗಲೆ ಜಗೀತ ನಿಂತುಗಿಂತೀಯೋ! ”.....

ಶಂಕರಶುಂಠಿಯಂಥಾ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಗೆಳೆಯರಿರುವಾಗ ಮಾಧೂ ಗೇನು ಕಡಿಮೆ, ಆತನಾನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತು ಶುಂಠಿಯು ಕುರುಡನಂತೆ ಕೋಲು ಕುಟ್ಟಿ ನಡಿಯುವನೇ ಹೊರತು, ತಾನು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯಲಾರ, ಯಾಕೆಂದರೆ, ತಾನೇ ಏನಾದರೂ ಸಲಹೆ ಹೇಳಿದರೆ, - ಪ್ರಿಯಗೆಳೆಯನ ಕಣ್ಣನ್ನು ನಂಬಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಂಕರ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಧು ಕುಣಿಯುತ್ತ ಬಂದನು.

ಸರಕಾರಿ ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಈಸಾರಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಭತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಗಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಉಡುಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ, ಶಂಕರ ಬಿಂದೂ ಕಂಪನೀಲಿ, ಬೂಂದಿ ಕರಿಯಲು ನಿಂತರು. ಅಂತು ಯಾರಿಗೆ ನೀರೂ, ನೆರಳು, ತಿಂಡಿ, ತೀರ್ಥ ಬೇಕಾದರೂ, ಶಂಕರಬಿಂದೂ ಕುಂಫಿಣೀಗೇ ಬರಬೇಕಾಯಿತು.

ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ನೂಕುವುದಕ್ಕೆಂದು ಎರಡು ಆನೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿದ್ದರು. ಹುದ್ದೇದಾರರು ಖುದ್ದಾಗಿ ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರನ್ನೇ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ—ಆನೆಗೆ ನೀರು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ರಾಯರೇ ”—ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ದೇವರ ಸೇವೆಗೆ ಬಂದ ಆನೆಗಳಿಗೆ ನೀರೂ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಕೊಡಬೇಕು ಪಾಪ—! ಅಂತು ಅನೀರು ದಿನಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಬೇಕಾಯಿತು. ಎಂಟೆಂಟು ಬಂಡಿಗಳ ನೀರೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಬಿಂಧವಾಚಾರ್ಯ ಮಾತಾಡಿದರುಂಟೆ. ಹುದ್ದೇದಾರರು ಶಂಕರ ಬಿಂದೂ ಕಂಪನಿಯವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ, ಈಸಾರಿ ಅವಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಭೋಜನ ಕೂಟಗಳ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ

ಹುದ್ದೇದಾರರಿಗೆ ಜೀಕುಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲ ಜಿಹ್ವಾನಂದದಿಂದಲೇ ಸಾಗಬೇಕು. ಅಂಗಡಿ ಭಾರಿ-ಆದ್ದರಿಂದ,—ಗುಳೋವು, ಗುಂಡಾರು, ಕನಡಿ, ಕಾಂಗಡಿ ಚುಂಗಡಿ, ಸಿಂಗಡಿಗಳ ಸಿಂಗಾರವೇನು ಕೇಳಬೇಕೆ! ತಿಂಡಿಗಳೋ-ತರಪೇ ವಾರಿ—ಸಿಂಗಾಳ, ಸುತ್ತಂಡೆ, ಸಿಂಧೂರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು-ರಸಗೊಳ್ಳ, ಬಿಡಿಬಿಂಬೆ, ಸುತ್ತಂಡೆ, ಸೀಕಂಡ, ನಿಕುರುಂಬ ಮಧ್ಯವಾಗಿ, ಧರಧರದ ಮರುಬ್ಬ, ಚಿರೋಟಿ, ಫೇಣಿಗಳು! ಇವೆಲ್ಲ ಪರಾತಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ, ಚಪ್ಪರದ ಮೇಲು ಕಟ್ಟನ್ನೇ ಜುಂಬಿಸುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದವು. ತಕಡಿಗೂ ತೂಕದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೂ ವಿರಾಮವೆಲ್ಲಿ? ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವನೊಬ್ಬ ಅನುಭವಕ್ಕೆ. ಅವನಲ್ಲಿಂದಲೂ ಬಂದವನು—ಬಿಂದುಮಾಧವನ ಭಾಗ್ಯದ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಿ, ಅಂಗಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೂ ಕೂಲಿಗಾರರಿಗೂ, ಆಳುಕಾಳುಗಳಿಗೂ, ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ಪೂರೈಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಂಕರಶುಂತಿಯು, ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವಷ್ಟು ತಿಂಡಿಯನ್ನೂ ಎರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದನು.

ಅಂಗಡಿಯೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಾರರಿಂದ ತುಂಬಿ ಗಿಜಗಿಜನೆನ್ನುತ್ತಲಿತ್ತು. ಗದ್ದಲ, ಗಸ್ತುವಾರಿ, ಉಸ್ತುವಾರಿಗಾಗಿ, ಬಿಂದುಮಾಧವಾಚಾರ್ಯ, ಹುದ್ದೇದಾರರ ಕಡೆಯ ಹಿರಿಯಾಳುಗಳನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಇನ್ನೇನು ಕೇಳಬೇಕೆ—ತಿನ್ನುವ ಹಲಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದದೆಲ್ಲ-ತಿಂಬೆ ರುನಾಲೇ, ಜರತಾರಿ ಶಾಲೇ! ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಶಂಕರಬಿಂದು ಕಂಪನಿಯ ಕೀರ್ತಿಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹರಡಿ, ಎರಡು ಮೂರನೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಂತು, ಬರಲಾರದೆ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಹಾಜರಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಹುದ್ದೇದಾರರ ಹೇಳಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲ, ತಿಂದವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದಿಡಲಾಗಿ, ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಒಂದು ಲೇಖನಿಯನ್ನೂ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದೌತಿಯನ್ನೂ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಸೀಕಾಗದವನ್ನೂ ಒಂದು ಕಡೆ, ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಆಯಿತು.

ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದವರೆಷ್ಟುಜನ! ಅಂಥಾದ್ದು ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಸಾಲದೆ ಬಂದವು. ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕಗಳಾದರೂ ಅಷ್ಟೊಂದಾಗಿ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ. ಸೈ ಸೈ ಸೈ ಸೈ, ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಬಿಂದುಮಾಧವನ

ಭುಜಪಟ್ಟಿ ಹೋಗುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು ಆತುರಪಟ್ಟು ಬಂದು ಬೀಳುವ ಗಿರಾಕಿ ಪತಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಶಂಕರನು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೀರೇಕಾಯಾಗಿ, ಬಿಂದುವಿಗೆ ಕೈಸನ್ನೆಮಾಡಿ ಹಸರಿನ ಬೋರ್ಡನ್ನು ತೋರಿಸುವನು—“ಹ ಹ ಹೀ ! ಈಸಾರಿ ಬರೀ ಬಿಂದುವಲ್ಲ, ಶಂಕರಬಿಂದೂ ! ”

ಅಂತು ಎಲ್ಲ ಮುಗಿಯಿತು. ಖರ್ಚುಪಟ್ಟಿಯ ತುದಿಗೆ, ಒಂಭೈನೂ ರೊಂಭತ್ತುರುಪಾಯಿ, ಒಂಭತ್ತು ಆಣೆ, ಒಂಭತ್ತು ಕಾಸು, ಬಿತ್ತು. ಆದಾಯವೆಲ್ಲ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಸನ್ನ ನಿತ್ಯ ತಿಂಡಿ ತಿಂದವರಲ್ಲಿ—ಅರ್ಧಪಾಲು ಜನ, ಕೆಲಸಗಾರರು, ನೀರು ತುಂಬಿದವರು, ತಂದವರು, ಮತ್ತು ಇಳಿಸಿದವರು, ಅಳಿದುಕೊಟ್ಟವರು, ನಿಗಾನೋಡಿದವರು, ಬಂಡಿ ಹೊಡೆದವರು, ದಾರಿ ಬಿಡಿಸಿದವರು, ಚಕ್ರಗಳ ಕಡಾಣಿಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ತೆಗೆಯದಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ, ಗಾಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದವರು, ಹೀಗೆ ನೀರಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರೇ ಮೂವತ್ತುಜನ. ಇನ್ನು ಅಂಗಡಿಗೆ ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತ, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತವರು, ತೂಗಿದ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡಲು ಪೊಟ್ಟಣ ಸರಬರಾಜುಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತವರು, ಹುಶಾರಿ ನೋಡುವವರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತಾರುಜನ, ಇನ್ನೂ, ಕರಿಯಾವಾಗ ಒಲಿದೊಡುವವರು, ಸೌದೆ ತರುವವರು, ಲೆಖ್ನು ಬರೆವವರೂ—ಇವರೆಲ್ಲ ಬೇಡವೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ! ಅಂತು ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಕಾದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೇ. ಹೀಗೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ, ನಿತ್ಯ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವವರು, ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರುಮಂದಿ, ಕಡೆಯದಿನ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಇನಾಮನ್ನಾದರೂ ಹಂಚಬೇಕೆಂದು ಬಿಂದುವು ಯೋಚಿಸಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಕಡೆಗೆ ಲೆಖ್ನುವೆಲ್ಲ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು. ಬಂದಹಣ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಬರುವ ಹಣ ಬಹಳ-ಗಿರಾಕಿಗಳ ಪೈಕಿ, ತಿಳಿಯದವರಿಗಿಂತ, ತಿಳಿದವರೇ ಬಹಳಜನ ಸರ್ಕಾರಿಯ ಛತ್ರವೂ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯೂ, ಇದ್ದೇ ಇರುವುವೆಂದು, ಬಂದಿ ದ್ವಾರಾದ್ವರಿಂದ, ಯಾರೂ ಕೈಲಿ ದುಡ್ಡು ತಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಂಕರಬಿಂದೂ ಕಂಪನಿಯ ಮೊಕಮಲ್ಲಿನ ಚೀಲವು ಭರ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ, ತೇಗದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಲೆಕ್ಕದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿಯಾಯಿತು—“ವಸೂಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಸಾಬಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಬಡಿದು ಬತ್ತ

ತುಂಬಿದಂತೆ, ಬಾಣಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ತರೋಣ!" ಎಂದು ಅನುಭವಸ್ಥನಾದ ಶಂಕರ ಜೊಯಿಸನು ಹೇಳಿ, ಬಿಂದುಮಾಧವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು.

ಶ್ರೀ ಮರುಳುಶಂಕರ ದೇವರಿಗೆ ಕಡೇದಿನ, "ಶಂಕರಬಿಂದೂ ಜಿಹ್ವಾ ನಂದ ಹೋಟಿಲಿನ" ಸೇವೆಯೂ ನಡೆಯಿತು. ಚಪ್ಪರ ಕಿತ್ತು ಹೊರಟೂ ಆಯಿತು. ಸುಗಾಲಿ ಪಾಳ್ಯವನ್ನು, ದಾಟುವವೇಳೆಗೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ. ಗಂಗ ಜೋಲಿಯು, ಇನ್ನೇನು ಎರಡು ಕಲ್ಲೆಸೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಂಬಿನ ಕೂಗಿ ನಲ್ಲಿತ್ತು. ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದ ಹುಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀರಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿ ಹೊಡೆಯುವ ಶಂಭು ಕುಂಭ ಇಬ್ಬರೂ ಮೂಕಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿ ಸೋತ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ-ಬಿಟ್ಟರು. ಬಿಂದೂಮಾಧವನು ಸ್ತ್ರೀತಿಯ ಗೆಳೆಯ ನನ್ನು ಕರೆದು-"ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಯಾತರಲ್ಲಿವೆ? ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲೇನು? ಈಗ ಅದುಸರಿ! ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಾರ, ಎತ್ತುಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹೇಗೆ. ಅವು ನಡೆಯಲಾರವು. ಅವಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಇಲ್ಲ; ನೀರೂ ಇಲ್ಲ; ಕೈಕಾಲಲ್ಲಿ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಿಸೋಣ!"--ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು.

ಕಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೈ ಬಿಡದಲ್ಲವೆ, ಶುಂಠಿಯಬುದ್ಧಿ—"ಏಕಣ್ಣ, ಯಾಕೆ, ಇಂಥಾ ಕೆಟ್ಟ ಮೋರೇಮಾಡೀಯೋ? ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುಕ್ಕೆ ನೀರಾಗಿ ರೋದು ಏನಾದರೂ ಬೇಕಲ್ಲವೆ? ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತಗಿರೋದು ಏನಾದರೂ ಬೇಕಲ್ಲವೆ?"

—"ಹೌದಯ್ಯಾ, ಅದೆಲ್ಲ ಇರುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ? ಕತ್ತಲೆ ಕರಗಿ ಸಿದರೇ ಇಲ್ಲಿ ನೀರು! ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಬೇಯಿಸಿದರೇ ಮೆತ್ತಗಿರುವುದು ಏನಾದರೂ ಆದೀತು!"

"ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೇ ನೋಡುತಾ ಇರು —" ಎಂದು ಶಂಕರ ಶುಂಠಿಯ, ಬಂಡಿಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ತಪ್ಪಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಗೊಂಡು ಬಂದು ಎತ್ತುಗಳ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಗಾಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಟ್ಟಿಬರಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಠಾರಿ ಯೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತಾಡಿ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಗುಂಡಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊರಲಾರದೆ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತುಗಳ ಮುಂದಿಟ್ಟನು.

ಎತ್ತುಗಳಾದರೂ ಕುಡಿಯಲಾರದಷ್ಟು ಕುಡಿದು, ತಿನ್ನಲಾರದಷ್ಟು ತಿಂದವು. ಶುಂಭಕುಂಭರು ಗಾಡಿಕಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದರು. ಇನ್ನೇನು ಶನಿವಾರ ಪೇಟೆ ಬಂತು. ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂತು. ಶಂಕರನು ಬಿಂದುಮಾಧವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ—“ಈಗಿಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ಹೇಳು!—” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದನು.

“ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ! ನಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ! ನೀನು ಕರೆತರುವುದೆಲ್ಲ ಇಂಥಾ ಕಡೆಯೇ, ದಿಕ್ಕು ದಿಶೆ, ನೆಲೆ ನೀರು ಕಾಣದಲ್ಲಿ! ಬೆಳಗಾಯಿತೇನು? ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ದಿಗಂತದ ಬಿಳಿಗೀರು ಕಾಣುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆಮರಗಳ ಮೇಲೆ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕಳಿಸೋಣವೇನು?” ಎಂದ. ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡಿ ನೋಡಿದನು.

ಶಂಕರಶುಂಠಿಯು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು—“ಅಲ್ಲ ನೀನೇ ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಣೋ! ಈಗ ಶನಿವಾರಪೇಟೆಯ ಬಳಿ ಇದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲೇತಾನೆ ಎರಡು ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ, ಪಾಗಡೀಪುರಕ್ಕೆ ಫೈಲಿತಕ್ಕೊಂಡು, ಏನೇನೂ ಅರಿಯದೇ ಇದ್ದೋರಹಾಗೆ ಹೋಗೋದು!”

“ಅಲ್ಲ, ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೊಡೆಕೊಂಡು ಬಂದು ಈಗ ಮಾರುಕ್ಕೋದರೆ ಏನು ಚಂದ!” ಎಂದು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತ ನಾದನು.

“ಅವಕೇನೋ, ಬಡಿದದ್ದೂ ಗೂಡೆ ಗೂಡೆ ಬೋಂಡ ತಿಂದು ತಪ್ಪಲೆ ಗಟ್ಟಲೆ ಖೀರು ಹೊಡೆದಿದಾನೆ!” ಎಂದು ಶಂಕರ ಶುಂಠಿಯು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು.

ಶನಿವಾರ ಪೇಟೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಕಿರುಬೆಳಕು ಹರಿಯಿತು. ಮೂಡಲಗಲ್ಲವು ಕೆಂಪಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ನೊಗಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರು.

ಶಂಕರಮಾಧವರು ತಿಂಡಿ ತಿಂದು, ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು, ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಇತ್ತ ಎತ್ತುಗಳು ನಾಲ್ಕೂ ಮಲಗಿದ್ದವು, ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ ಮಲಗಿ, ಕಾಲುಚಾಚಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಡೆಯುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ, ಆಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದವು.

.....ಸೊಂಕು ಗೆ ಏನೇನೂ ತಿಳಿಯದು. ಯಜಮಾನರೇಕೋ ಮಂಕಾಗಿರುವರೆಂದು ಓಹುವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಉಪಚಾರಮಾಡಿದಳು. ಏನೇನೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನೀರು ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಡುವರು, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಕುಳಿತರೆ, ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೂ ಬಿಡದೆಲೆ ಜಪಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಬಿಡುವರು ; ಏಳರೇ ಏಳರು ! ಯಾಕೆ ? ಏನು ಮಾಡಲೆಂದು ಸೊಂಕುಬಾಯಿಯು ದುಗುಡಗೊಂಡು ನೋಡುವಳು, ನಿಲ್ಲುವಳು, ನಿಂತವಳು ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವಳು, ಮತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರುವಳು. ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿ ಟಪಾಲಖಾನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ದುಡ್ಡೇನಾದರೂ ಹೋಯಿತೋ ? ಟಪಾಲಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳವಾಯಿತೆ ? ನಿಮ್ಮ ದುಡ್ಡು ಹೋಯಿತೆ ? ಏನಾಯಿತು ? ಯಾಕೆ ಹೀಗಾದಿರಿ ? ಪರ ಒಕ್ಕಲ ದೇವರಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳದೆ ಜಡೇ ಶಂಕರನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ. ಮರುಳು ಶಂಕರನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಏನಾಯಿತು ಹೇಳಿ—ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಿರೆಂದು ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ಉತ್ತರಿಯ ಎರಡು ಶರಗುಗಳನ್ನೂ ಮೈಯ್ಯೆರಡು ಕಡೆಗೂ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ನಡುವಿನ ಬಳಿ ಬಿಗಿದು ಒಂದೆರಡು ಗಂಟುಹಾಕುತ್ತಾ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಏನೇನು ಮಾಡಿದರೂ ಅಚಾರಿಗೆ ದುಮ್ಮಾನವು ಕಳೆಯದು.....

ಫಸಲೆಲ್ಲ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಸಮಯ. ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪೈರೆಲ್ಲ ಬಂಗಾರದ ತೆನೆಗಳ ಭಾರಕ್ಕೆ ಮಲಗಿಹೋಗಿವೆ. ಬಿಂದುಮಾಧವನು ತನ್ನ ಗದ್ದೆಯ ಕೊಯಿಲಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು, ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆಮಾಡಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬಿಂದುಮಾಧವನು ನೋಡುತ್ತಿರಲು—ಅಲ್ಲಾರೋ ತಲೆಗೆ ಲಪ್ಪಟ್ಟಿಸುತ್ತಿ—ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊಸತೆನೆಯನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈಲಿನ ಕುಡುಗೋಲನ್ನು ಬೀಸುತ್ತ ಗದ್ದೆಯ ಬದುವಿನ ಮೇಲಿನ ಗಿಡಗಳ ತಲೆಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತ, ಜಾಗುಹಾಕುತ್ತ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದನು. ನಡಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ತಿಳಿಯಿತು. ಶುಂಠಿ ಜೋಯಿಸ ! ಇವನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಇನ್ನುಳಿದೆರಡು ಸಾವಿರದ ಕುಯಿಲಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಯಾನೆಂದು ಬಿಂದು ಮಾಧವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಡೆದು, ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಮೂತಿಯನ್ನು ಮುರಿದು

ತೆನೆಗಳನ್ನು ಗಣಪತೀ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿಡುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ಶಂಕರ ಶುಂಠಿಯು ಹತ್ತಿರಬಂದು—“ಆಹಾ! ಎನುಚ್ಚು! ಪುರೋಹಿತರು ಬೇಡವೋ? ಸಾವಿರಸಾವಿರ ಬಾಳುವ ಸಾಹುಕಾರರೂ ಕೂಡ ಮುದ್ದೇ ಪೂಜಾರಿಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರ ತಾವೇ ಹೇಳೇನೆಂದು ಕುಳಿತರೇನು ಚಂದವೋ! ಹೂ, ನೀರು ಚುಮುಕಿಸು, ಆಚಮ್ಯ....ಅಪ ಉಪಸ್ಪೃಷ್ಯ, ಸಂಕಲ್ಪ, ಮೂಗು ಹಿಡೀ, ಓಂ ಓಂ, ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ” ಎಂದು ದೌಡಾ ದೌಡಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವದನ್ನು ಕಂಡು “ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು. ಸಾಕು, ನಿನ್ನಿಂದ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ! ಎರಡು ಸಾವಿರದ ನೇವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೆ” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಮೋಝಿಯನ್ನು ಕೆಂಪು ಮಾಡಿದನು. ಶಂಕರನು ಅಂಗವಸ್ತ್ರದ ಶಿರಗೊಂದರ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿ “ಇಲ್ಲೋಡು ಇದೇನು ಬರೀ ಸರಸ್ವತಿ, ಪ್ರಸನ್ನವೋ! ಹದಿನೈದು ದಿನದಿಂದ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಸುಣ್ಣವಾಗೀ ಈ ಇನ್ನೂರರ ಗಂಟನ್ನು ತಂದೆನು. ಆ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಿಂಬಿಯು ಕೈಗೇ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊತ್ತು ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ನಮ್ಮನೇಲಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೂ ಇನ್ನೂರು ಮುನ್ನೂರಿಲ್ಲದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೇ “ರಾಜದ್ವಾರೇ ಸ್ಮಶಾನೇಚ” ಅಂತ ಹೇಳುವರಲ್ಲವೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಗೆಳೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ನೊಂದೆ ಸೋತೆ, ಹಿಡಿ, ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಟೆ.” ಎಂದು ನೋಟಗಳನ್ನು ಗಣಪತಿ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆಸೆದು, ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಹೊರಟರಲು, ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯನು ಓಡಿ ಬಂದು—“ಯಾಕಪ್ಪ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಿನ ಕಾವಿಗೇನೇ ಹಾಲು ಉಕ್ಕಿ ಹೋಗೋಣೇ ನಯ್ಯ. ನಿಂತರೆ ಹೇಳೇನು” ಶಂಕರಶುಂಠಿಯು ಹಿಂತಿರುಗದೆಲಿ—“ಇದೋ ಸಾಕು ಟಪಾಲಾಫೀಸಿನವರ ಸಂಗ, ಮಾಧು! ಇಷ್ಟೇನೇ ಸರಿಯೆ”!

ಬಿಂದುಮಾಧವನು ನಕ್ಕು “ರೈಲಿಲಾಖೆಯೋರನ್ನನಂಬಿದ್ದಕ್ಕೆ ಟಪಾಲಾಫೀಸಿನೋರಿಗಾಯಿತಲ್ಲ! ನಾವೂ ನೀವೂ ಎಲ್ಲ ಒಂದೆ, ಸುದ್ದೇಮುದ್ದೆ”

ಶಂಕರ “ನಾನೂ ಈ ಹೊತ್ತು ಎದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಜಪಾ ಕೂಡ ಮಾಡದೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನಲ್ಲೋ. ಈ ಪೈರು ನೋಡು, ಈ ಸಾರಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಭತ್ತ, ಸುಮ್ಮನೆ ಮೈಸೂರು ಭತ್ತದ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ! ಭತ್ತವಲ್ಲ, ಹೊಟ್ಟೆಲ್ಲ ಪಟ್ಟೆಲ್ಲ, ಸವರನ್ನೇ ಸುರಿದು ಹೋಗುತ್ತೆ.

ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಭತ್ತಕಳಿಸಿ ಅಕ್ಕಿಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಂಕರನು ಹೆಲ್ಲು ತಿರುದು ಅಣಕಿಸಿ “ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲ! ಯಾಕಪ್ಪ ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಆ ಎರಡು ಸಾವಿರದಲ್ಲೊಂದು ಸಾವಿರವನ್ನು ಕೊಡು, ನಾನು ಮನೇ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಮಿಶನ್ ತರಿಸಿ, ಮೀಸೆ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಕೇಳು” ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಂಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೇನು! ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು, ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಹೊಂಗೆಯ ಮರವನ್ನೊರಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು, ಕೂಲಿ ಆಳುಗಳು ಕೂಡಗೋಲ ಹಿಡಿದು ಕೊಯ್ಯುತ್ತ ಹೋದರು. ಗಾಳಿಯು ಶಂಕರ ಶುಂಠಿಯ ಸೆರೆಗನ್ನು ಬಿಂದುಮಾಧವನ ನೋರೆಗಡ್ಡೆ ಆಗಿ ಎಸೆಯಿತು.

ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ “ನಾನು ನೋಡಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಜೋಶೀ-ಫ-ರಾಟನ ನಿದ್ದಾನಲ್ಲ ಆ ಕಿರಸ್ತಾನರೋನು ಆತನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಮಿಶನ್ನಿದೆ. ಕೇರುಕ್ಕೇ ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣುಳು, ಇಂಜನ್ನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಾಳು ಭತ್ತ ಸುರಿಯುಕ್ಕೇ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ, ಚೀಲ ಹಿಡಿಯುಕ್ಕೇ ಮೂರು ಘಟ್ಟದಾಳು. ಲೆಕ್ಕ ಬರಿಯಕ್ಕೇ ಇನ್ನೇನು ನಾನಾದರೂ ಆಯಿತೆ! ಅಂತು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡರೋ, ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗೋ ಭತ್ತವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬರುತ್ತೆ. ಆಗ್ಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರೂ ಅಂತ ಈ ಸಾರಿ! ಆ ಎರಡುಸಾರಿ ಬಿತ್ತಿದ್ದೆಲ್ಲ ಫಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಸೇರೋದೂ ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ನಾನು ದೇಶಾಂತರವಾದರೂ ಹೋದೇನು. ನಿಮ್ಮಾಕೆಯಿಂದ ನನ್ನಾಕೆಗೆ ಹೇಳಾಣೆಕೆಯಾಗಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ ನಾನಿನ್ನು ಬದುಕುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಡೇ ಸೂಚನೆ. ನಾನು ಹೊರಟೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶುಂಠಿ ಜೋಯಿಸನು ಎಷ್ಟು ಕರೆದರೂ ನಿಲ್ಲದೇಲೇ ಬೇಗ ಹೋದನು.

ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಕುಯಿಲುಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಬಂದು ಹುಡುಕಾಡಿದನು. ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೋಟು ಇರಲಿಲ್ಲ! ಸಿಗಲಿಲ್ಲ! ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಬೆವರಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಳು ಹೇಳಿದಳು “ಆ ದೋಸಿಗರೇ, ನಡೀನಾಗಿ ಶೆಕ್ಕೊಂಡರಲ್ಲ ಒಡೇರೆ! “ಕೂಡಗೋಲು ಮಸೆಯುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನೂ ಹೇಳಿದನು” ಕೆಳಗೆ ಬಿಸಾಟು ಮತ್ತೆತ್ತಿಗೊಂಡರು ಬುದ್ದಿಯೋರೆ!.....

ದೊಡ್ಡ ಕುದುರೆಗೆ ಕಡಲೆ ಹುರುಳಿ, ಜೂಲೂನಾಯಿಗೆ ಹಾಲು ಅನ್ನ, ನೀಲಿಗಿರಿಯ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಕೆನೆಮೊಸರು ತುಪ್ಪ ; ತೊಟ್ಟೊಳಗಿನ ಹಸುಗೂಸಿಗೆ ಬಿಸಿಹಾಲು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನಾಳುಗಳಿಗೆ ಮುದ್ದೇ ಎಸರು. ಒಳಗಿನೋರಿಗೆಲ್ಲ ತೊಳದಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಇವೆಲ್ಲ ಅಷ್ಟೋಪಚಾರ ಮೋಡಶೋಪಚಾರಮಾಡಿ ಗೃಹ ದೇವತೆ, ಸಹದೇವತೆ ಪರಿವಾರದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತ ಒಬ್ಬೊಂಟಿ ಗಿತ್ತಿಯಾದ ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಯು ವನದೇವತೆಯೇ ಆದಳೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು ! ಮಗು ಮಧ್ವರಾಜಿಯು ಹೊಸ್ತಿಲದಾಟಿದ ದಿನದ ಆರತಕ್ಷತೆಗೆ ಬಂದ ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ—“ ಸೊಂಕೂಗಿನ್ನೇನವ್ವಾ ಮನೆಯಾಯಿತು ಬಾಗಿಲಾಯಿತು, ಕೊಂಕುಳಿಗೆ ಕೂಸಾಯಿತು, ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿ ನಂಥ ಗಂಡಾ, ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಿಶನ್ನು ! ನಮ್ಮನ್ನೇಕವ್ವಾ ಕರೆದಾಳು ! ಮರೀ ಬೇಡಾವ್ವಾ ಸೊಂಕೂ ” ಎಂದೆಂದು ಹೇಳಿ ನಕ್ಕು ನಲಿದು ಬಾಗಿಲಿನವರನ್ನು ಶಿರಗದಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಆ ರಾಟಿನ ಸಾಹೇಬನು ತನ್ನ ಮನೆ ಮಠವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಂದುಮಾಧವನಿಗೆ ಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿಗಳ ಧೈಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಬರುವನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟನು. ಅವನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಬಿಂದುಮಾಧವನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಕಂಪನಿಯ ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ತೀರ ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು ! ಗಿರಾಕಿಗಳು ಬಾರದೇ ಹೋದಾರು !

ರಾಟನ್ ಶಂಕರ ರೈಸ್ತಿಲ್ಲ—ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರಿಗೆಷ್ಟೊಂದು ಕಾಗದಗಳು ! ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗೇ ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಖಂಡುಗಳ ಭತ್ತವು ಬಂದು ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿತು, ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಗ್ರಹಣಮಾಡಿದರು. ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಲು ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿ ಹೋದನು. ಊರವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ—ಇವನಿಗೊಂದು ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಚಳವಳಿ ಮಾಡಹತ್ತಿದರು. ಮಾಧವನ ಮನೆ ಯವರು ; ಅವರ ನೆಂಟರು ಮತ್ತವರ ಗುರುತು ತಿಳಿದವರು ಮತ್ತೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಕಡೆಯವರು ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರಾರು ಜನರು ವಾವೆವರಸೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಖಂಡುಗಳೆಲ್ಲ ಭತ್ತವನ್ನು ಭಂಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು

ಬಿಂದು :—ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು, ಮಧ್ಯರಾಜಿಯನ್ನು ಘುಡ್ಡಾಡಿ ಭತ್ತವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಕ್ಕಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಹತ್ತಿದರು. ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ, ಮೊದಲನೆಯ ವರುಷ, ಹಾಗೇ ಸರಿ. ನಾವು ಬಿಗಿಯಾಗಿರಬಾರದು. ಆ ರಾಟನ್‌ಸಾಬಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ “ಹಾಗಾದುದು, ನೋಡು ಈಗಿಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಬಂದು ಮುತ್ತುವರು ! ಇರುವ ಸಾಲಿಟ್ಟಂತೆ ಗಾಡಿಗಳು ಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಎಲ್ಲೇ ಭತ್ತದ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ರಾಟನ್‌ ಶಂಕರ ಮಿಲ್ಲಿಗೇನೆ ! ಇನ್ನೇನಯ್ಯ ನನ್ನನ್ನಿಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು” ಎಂದು ಶುಂಠಿ ಜೋಯಿಸನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಒಪ್ಪಲೊಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಕೂಲಿಯವರಿಗೂ, ಇಂಜನ್ನು ನಡಿಸುವವರಿಗೂ, ಎಣ್ಣೆ ಖರ್ಚಿಗೂ ಕೂಡ ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಟಪಾಲ ಖಾನೆಯಿಂದ ಹಣತರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಧೈರ್ಯಗಡೆ ಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾಗಿ ಬಿಂದುಮಾಧವನಿಗೆ ತಂಟೆ ತಗಾದೆ, ಕೆಲಸದ ಕಿರುಕಳ ಎಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಸಂಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಂಕುವು, ಗೃಹದೇವಿಯಾಗಿ ನಡಿಸುತ್ತ ಲಿರುವಳು. ಹರಿಗೋಲು ಅಲ್ಲಾಡಿದ್ದೂ ಕೂಡ ಮಾಧವನಿಗೆ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರದ ನೌಕಾಯಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಶಂಕರನಿರುವನು. ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಭತ್ತವನ್ನು ತರುವುದು, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಗಿಸುವದು—ಈ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಶುಂಠಿ ಜೋಯಿಸನೇ ನೋಡುತ್ತಲಿರುವನು. ಇನ್ನೇನು ಇಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ಯಂತ್ರ ದೆಣ್ಣೆ, ಆಳುಗಳ ಸಂಬಳ. ಇವುಗಳಿಗೆ ದುಡ್ಡು ತಾನೆ—ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು—ಜನಗಳು ನಂಬಿಕೆ ಬೀಳುವವರೆವಿಗೂ ಟಪಾಲಾಫೀಸಿನಿಂದ ತರಿಸಿದರಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಒಂದಕ್ಕೆ ನೂರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೇಹೋಗಿ ಸೇರಬೇಕಷ್ಟೆ.....

ರಾಟನ್‌ಸಾಹೇಬನ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನಾಳು ಒಬ್ಬನಿದ್ದನು ಅವನ ಹೆಸರು ಪಾಯಸ ! ಪಾಯಸ ಬಂದು “ಸಾರ್ ! ಜೋಯಿಸಪ್ಪ ಬಂತು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈತೋರಿಸಿದನು.

ಶಂಕರ ಜೋಯಿಸನು ಕುದುರೆಯನ್ನಿಳಿದು ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಉಸೈಂದು ಕುಳಿತು “ಸಾಕಪ್ಪ ! ದಾಸಪ್ಪನ ಸೇರುವೆ !” ಎಂದು ಜೇಬಿ

ನಿಮ್ಮೊಂದು ಅಚ್ಚಿನ ಕಾಗದದ ಚೂರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು. ಬಿಂಧುವಾ ಧನನು ನೋಡಿ ಯಾವಾಗನೂ ಇದನ್ನು ಯಾವ ಸ್ತಂಭಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಎನಿದು ಹೇಳು. ನಾನಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನೇ ಹಟಮಾಡಿ ಹೋಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಂಕಟಪಡುವೆ ನಿನ್ನಾಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೋ ನನಗೇನೂ ಬೇಡವಾಗುತ್ತಿ” ಎಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತನು. ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊಖಮಲ್ಲಿನ ಕಾಲುದಿಂಬು ಉರುಡಿ ಹೋಯಿತ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ಚಿನ್ನದ ಲೇಖನಿ ಉರುಡಿ ಬಿತ್ತು. ಶಂಕರನು ಗೆಜಟ್ಟ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಚೂರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿದನು “ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವದೇನೆಂದರೆ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟಿಯಬಳಿ ಬಂದಿದ್ದ ಒಂದುಹಿಂಡು ಆನೆಯನ್ನು ಸರಕಾರ ದವರು ಹಿಡಿಸಿ ಪಳಗಿಸುವರು. ಹಿಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಟಾನೆಗಳ ಪೈಕಿ-ಹಾಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ನಾಲ್ಕಾನೆಗಳು ಹರಾಜಿಗೆ ನಿಂತಿವೆ. ಮಾರ್ಚ್ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದ ನೆಯ ತಾರೀಖು ಸೋಮವಾರದ ದಿನ, ಅಪರಾಹ್ನ ಎರಡುಗಂಟೆಗೆ ಹರಾಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರು ಫೆಬ್ರವರೀ ಅಪೈರೊಳಗೇ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಫೀಜಿನೊಡನೆ ಅರ್ಜಿಬರಕೊಳ್ಳಬಹುದು.....

ಹರಾಜಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಆನೆಗಳ ತಪಶೀಲು ಪಟ್ಟಿ

೧. ಐದಡಿಯ ಸಣ್ಣನೆ—ಒಂದುಕಿವಿಯು ಹರಿದುಹೋಗಿದೆ. ಇದರ ಕ್ರಯ ರೂಪಾಯಿ ಎಂಟನ್ನೂರು ಮಾತ್ರ.

೨. ಎಂಟಡಿ ಎರಡಂಗುಲದ ಹೆಣ್ಣಾನೆ—ನಾಲ್ಕುತಿಂಗಳ ಮರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರಯ. ಸಾವಿರರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ.

೩. ಹತ್ತುಡಿಯ ಗಂಡಾನೆ—ಒಳ್ಳೇ ಉದ್ದನಾದೊಂದು ದಂತವಿದೆ. ಎಡಗಡೆದಂತ ಮುರಿದಿದೆ. ಕ್ರಯ-ಸಾವಿರದೈನೂರು ಮಾತ್ರ.

೪. ಹತ್ತುವರೆ ಅಡಿಯ ಗಂಡಾನೆ—ಒಂದುಕಾಲು ಕುಂಟು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಳಗಿದೆ. ಎರಡು ದಂತಗಳ ಉದ್ದ. (ದವಡೆಯಿಂದ) ಮೂವತ್ತಾರು ಅಂಗುಲಗಳು. ಕ್ರಯ ಸಾವಿರದ ನಾಲ್ಕೂರು ಮಾತ್ರ.

ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಕ್ರಯದಪಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೆರಡುನೂರು ಎಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಯಾದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸರಕಾರದವರು ಜನಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿರುವುದು

ರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಮುಂದಾಗಿಬೃಂದು ಬಹು ಉಪಯೋಗಕರವಾದ ಈ ಪಳಗದಾನೆಗಳನ್ನು ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.” ಎಂದು ಕುಂತಾಗಿ ಬರೆದಿತ್ತು. ಶುಂತಿಯು ಕಾಗದವನ್ನು ಮಡಿಚಿ ತನ್ನ ರೇಶ್ಮಿಯ ಚೀಲದೊಳಗಿಟ್ಟು “ನೋಡಯ್ಯ ಈಗ ಈ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಭಂಡಾಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರೆ, ನೀನೇ ಬಿಂದುಮಾಧವನನ್ನು ಸಧ್ಯದ ದೇವರು” ಎಂದೆದ್ದು ಬಿಂದುಮಾಧವನ ಭುಜವನ್ನು ತಟ್ಟಿದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು.

ರಾಟನ್ ಸಾಹೇಬನು ರೈಸುಮಿಲ್ಲನ್ನು ದೀಡುಮಾಡಿ ಹಣ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಂದುಮಾಧವನಿಗಂತೂ ತಿಳಿಯದು. ಈದಿನ ಬಂದ ಟಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಟನ್ಯಂಕರ ರೈಸುಮಿಲ್ಲಿನ ಎಜಮಾನನಿಗೆ ನೋಟೀಸು ಬಂದಿದೆ.

*

*

*

*

ಸೆಂಕುವು ಅಳುತ್ತಾ ಗಂಡನ ತಲೆಯಕಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು, ಬಿಂದುಮಾಧವನು ತಲೆದಿಂಬನ್ನು ತೆಗೆದಿಸಿದು ತಣ್ಣಗಿದ್ದ ಮಂಚದ ಕಟಕಟಿಯಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನೊರಗಿಸಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೊಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಮಧ್ಯರಾಜ್ಯ ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ ಸೊಂಕೂಬಾಯಿಯ ಜರತಾರಿಯ ಶಿರಗನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದನು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ರೇಂಜರು ದೌಡಾದೌಡಿ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ರಾಟನ್ಯಂಕರ ಕುಂಫಣಿಯ ಬಳಿ ಕುದುರೆಯನ್ನಿಳಿದು— ಬಿಂದುಮಾಧವನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದರು.

ಹುಡುಗಾಟವೆ, ಆಚಾರ್ಯ ಮಗನಾದವನು, ಆನೆ ಕಟ್ಟೋಣವೆಂದ ರೇನು? ಅಂಥ ಅರಮನೆ ಗುರುಮನೆಯವರಿಗೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಭತ್ತದ ಯಂತ್ರದ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ಎಂಟುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾಲವಿದೆ, ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಆ ಕೂಡಲೇ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅನೆಯ ಹರಾಜಿಗೆ ತಾನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬೇಕು! (ಐನೂರು ಹೋದರೂ ಹೋಗಲಿ). ನಾಳೆ ನಾಡಿದ್ದರಲ್ಲೇ

ರಾಟನ ಶಂಕರ ಕಂಪನಿಯು ಹರಾಜಾಗುವದಾಗಿದೆ. ಸಮನ್ನು ಆಗಲೇ ಹುಟ್ಟಿದೆ.

ಫಾರೆಷ್ಟರೇಂಜರು ಸಾಪ-ಆ ರಾಜಾರಾರ್ತನ್ನು ಬಲ್ಲವರು.....

“ಶಂಕರ! ಸುಮ್ಮನೇ ಆನೆಗೆ ಅರ್ಜಿಹಾಕಿಸಿದ್ದೆಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪೆಲ್ಲ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ? ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿದ ಅಕ್ಕಿಯೆಲ್ಲ ಅದರೂ ಸಾಕಾಗುತ್ತೀನೋ” ಎಂದು ಶಂಕರನ ಸ್ನೇಹಿತ ನನ್ನೊಬ್ಬನು ಆತನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿದನು. ಶಂಕರನಿಗೆ ರೈಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಸರ ರಾಟನ್‌ಸಾಹೇಬನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಲಿದ್ದನು—ಅದರೂ ನಿಂತು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಹೀಗೆಂದನು ! “ಅದೇನು ಮಹಾ ಕೆಲಸ—ರೈಸು ಮಿಲ್ಲಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಆನೇ ಸಾಕೋದು ಅಗಾಧವೇನು ? ಗುಡ್ಡದಷ್ಟು ಹೊಟ್ಟಿನ ರಾಶಿ ಬಿದ್ದೇ ಬೀಳುತ್ತೆ ನಿತ್ಯ!”—ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಜಟಕಾ ಗಾಡಿಯವನು ಚಾವಟಿಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಚಟಾರನ್ನಿಸಿದನು.....ಸಾಗಡೀಪುರದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಮಾಧವನು ಇನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಪಾರದಿಂದ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತೆಂಬ ಹುಚ್ಚನ್ನೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ—ಮಧ್ಯರಾಜ್ಯ ಹೆಸರಲ್ಲೂ ಸೊಂಕುಬಾಯಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಡವಾಳವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈಗ ತನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಚಾರ್ಣವನ್ನೂ, ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಾದನ್ನೂ ಮಾರುತ್ತ ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಅಂಗಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಶಂಕರಕುಂಠಿಯೇನಾದನೆಂಬುದೇ ಅವನಿಗಿನ್ನೂ ತಿಳಿಯದು. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನೆನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದಪಡುತ್ತ, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಲಿರುವನು.

ಸಾಗಡೀಪುರದಲ್ಲಿ ತಟಸ್ಥೇಶ್ವರನ ಏಳುತಿಖರದ ದೇವಸ್ಥಾನವುಂಟಷ್ಟೇ! ಅದಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದ, ರಥದ ಬೀದಿಯಿದೆಯಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೇ ಬಿಂದುಮಾಧವನ ಅಂಗಡಿ ರಥೋತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಮಾಧವನ ಚಾರ್ಣಕ್ಕೆ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಬಲುಜನ.....

